

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

**Školská integrácia
žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími
potrebami (ŠVVP)
a vzdelávanie žiakov so ŠVVP v špeciálnych triedach ZŠ**
(Interný metodický materiál ŠŠI)

Bratislava 2019

Obsah

ÚVOD	4
1. Základné pojmy	5
2. Práva a povinnosti žiaka a zákonného zástupcu	9
3. Ako sa stáva žiak individuálne začleneným žiakom so ŠVVP v triede základnej školy	13
3.1 Dokumentácia individuálne začleneného/integrovaného žiaka so ŠVVP	16
3.2 Podmienky výchovy a vzdelávania	27
3.3 Personálne podmienky	27
3.4 Materiálno-technické podmienky	30
3.5 Priestorové podmienky	31
4. Školská integrácia a počet žiakov v triede ZŠ	32
4.1 Výchova a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP)	34
4.2 Výchova a vzdelávanie žiakov s nadaním	41
5. Špeciálne triedy v základnej škole	45
5.1 Prijímanie žiakov do špeciálnych tried	47
5.2 Podrobnosti o počte detí a žiakov v triedach	51
5.3 Vzdelávacie programy pre deti a žiakov so ZZ (inovované)	53
6. Hodnotenie a klasifikácia žiakov	57
7. Systém výchovného poradenstva a prevencie	65
8. Odborná a metodická pomoc školám	78
Záver	771
Legislatívne východiská interného metodického materiálu	771

Použité skratky

ADD	- porucha pozornosti (Attention deficit disorder)
ADHD	- porucha pozornosti sprevádzaná hyperaktivitou (Attention Deficit Hyperactivity Disorder)
čl.	- článok
CPPPaP	- centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
CŠPP	- centrum špeciálno-pedagogického poradenstva
IKT	- Informačné a komunikačné technológie
ISCED	- Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania (International Standard Classification of Education)
IVVP	- individuálny výchovno-vzdelávací program
IVP	- individuálny vzdelávací plán
MPC	- Metodicko-pedagogické centrum
MP	- mentálne postihnutie
MP3	- Motion Picture
MŠ	- materská škola
MŠ SR	- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR	- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
ods.	- odsek
ORL	- otorinolaryngológia
OSN	- Organizácia spojených národov
OŠ OÚ	- odbor školstva okresného úradu
PDF	- Portable Dokument Format
POP	- Pedagogicko-organizačné pokyny
ROCEPO	- Rómske vzdelávacie centrum Prešov
SŠ	- stredná škola
SZP	- sociálne znevýhodnené prostredie
ŠPÚ	- Štátny pedagogický ústav
ŠŠI	- Štátna školská inšpekcia
ŠkVP	- Školský vzdelávací program
ŠVVP	- špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby
VÚDPaP	- Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
ZŠ	- základná škola
Z. z.	- zbierka zákonov

ÚVOD

Školská trieda je prostredím mimo rodiny, v ktorom žiak prežíva určité obdobie svojho života. Škola a učitelia by mali vytvoriť takú atmosféru a klímu v triede, ktorá by pozitívne ovplyvnila úroveň sociálnej integrácie žiaka so ŠVVP. Žiak so ŠVVP je poškodzovaný, ak mu škola nemôže alebo nedokáže zabezpečiť úpravu podmienok, obsahu, foriem, metód a prístupov vo výchove a vzdelávaní, ktoré vyplývajú z potrieb jeho zdravotného znevýhodnenia alebo nadania, alebo jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí. Ich uplatnenie je nevyhnutné na rozvoj schopností alebo osobnosti žiaka, dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Rovnako je žiak poškodzovaný, ak učiteľ nepozná a nerealizuje potrebnú špeciálnopedagogickú starostlivosť. Spôsobí mu tým obmedzenie rozvoja schopnosti kompenzovať orgánové a funkčné nedostatky spôsobené jeho zdravotným znevýhodnením, resp. postihnutím.

Vždy je potrebné zvážiť pred rozhodnutím o začlenení žiaka so ŠVVP do bežnej triedy, či sú vytvorené všetky podmienky potrebné pre jeho úspešnú integráciu, ďalšiu rehabilitačnú starostlivosť a jeho osobnostný rozvoj.

1. Základné pojmy

Školská integrácia – je výchova a vzdelávanie žiakov so ŠVVP v triedach škôl a školských zariadení určených pre žiakov bez špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb podľa § 2 písm. s) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – ďalej len „školský zákon“.

Uplatňovaním vhodných pedagogických a odborných intervencií **realizovať inkluzívne vzdelávanie detí a žiakov**, u ktorých je takéto vzdelávanie vhodné, vo všetkých materských, základných a stredných školách, t. j. verejných, súkromných a cirkevných s využitím špecifických metód výučby. **(1.6.4.3. Antidiskriminácia bod 2 POP 2018/2019)**

Pri zavádzaní **inkluzívneho vzdelávania** angažovať pedagogických zamestnancov do implementovania zásad a cieľov inklúzie, vzájomne kooperovať pri vytváraní klímy školy. Pedagogickú diagnostiku orientovať predovšetkým na zohľadňovanie rôznorodosti detí a žiakov, na odhaľovanie ich skrytého potenciálu vo vzdelávaní, na odstraňovanie prekážok vo vzdelávaní identifikovaním rizikových faktorov. Uplatňovaním vhodných pedagogických intervencií znižovať mieru vyčleňovania žiakov z hlavného vzdelávacieho prúdu. **(1.5.4.3. Diskriminácia bod 2, 3 POP 2017/2018)**

Pri zavádzaní **inkluzívneho vzdelávania** vytvárať **inkluzívne tímy zložené z pedagogických a odborných zamestnancov**. Implementovať princípy inklúzie, vytvárať klímu školy pre vzájomnú spoluprácu. Pedagogickú diagnostiku orientovať predovšetkým na zohľadňovanie ich skrytého potenciálu vo vzdelávaní, identifikovanie bariér a nerovností vo vzdelávaní a ich následné odstraňovanie a identifikovanie rizikových faktorov. **(1.6.4.3. Antidiskriminácia bod 3 POP 2018/2019)**

Šíriť myšlienky tolerancie, akceptácie odlišností a zlepšovanie postojov voči znevýhodneným skupinám obyvateľstva. **(1.6.4.3. Antidiskriminácia bod 4 POP 2018/2019)**

Školy a školské zariadenia, prioritne tie, v ktorých **Štátna školská inšpekcia zistila znaky segregácie** budú spolupracovať hlavne s MPC, Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave (ďalej len „VÚDPaP“) pri poskytovaní odborného-metodického pomoci. V prípade potreby vypracujú desegregačný plán a zapracujú ho do ŠkVP. **(1.6.4.3. Antidiskriminácia bod 5 POP 2018/2019)**

Dodržiavať ustanovenia **Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím**, ktorý podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky **má prednosť pred zákonmi a SR** jeho prijatím uznala právo osôb so zdravotným postihnutím na vzdelanie bez diskriminácie a na základe rovnosti príležitostí v začleňujúcom vzdelávacom systéme na všetkých úrovniach a ich celoživotné vzdelávanie. Podľa čl. 24 ods. 2 písm. a) Dohovoru sú zmluvné strany povinné zabezpečiť, aby **osoby so zdravotným postihnutím** neboli na základe svojho zdravotného postihnutia vylúčené zo všeobecného systému vzdelávania a aby deti so zdravotným postihnutím neboli na základe svojho zdravotného postihnutia vylúčené z bezplatného a povinného základného vzdelávania a stredoškolského vzdelávania a aby podľa čl. 24 ods. 2 písm. b) Dohovoru mali na rovnakom základe s ostatnými prístup k **inkluzívnemu, kvalitnému a bezplatnému základnému a stredoškolskému vzdelaniu** v spoločnosti, v ktorom žijú. Zabezpečiť podľa čl. 30 ods.5, písm. d) Dohovoru aby deti so zdravotným postihnutím mali rovnaký prístup ako ostatné deti k účasti na hrách, rekreačných, záujmových a športových aktivitách vrátane účasti na uvedených činnostiach v školách. **(1.5.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 9 POP 2017/2018)**

Upozornenie!

Vysvetlenie – v praxi to znamená, že školskou integráciou sa v súčasnosti chápe **iba individuálne začlenenie žiakov so ŠVVP do tried základnej školy pre žiakov bez špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb**. V minulosti formou integrácie bola aj výchova a vzdelávanie žiakov so ŠVVP v špeciálnych triedach základných škôl.

Školská integrácia/školské začlenenie – pojem školské začlenenie používaný v niektorých paragrafoch školského zákona je **synonymum** pojmu školská integrácia, definovaného v § 2 písm. s) školského zákona. Oba pojmy označujú ten istý proces.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami – je žiak, ktorý má zariadením výchovného poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, okrem detí umiestnených do špeciálnych výchovných zariadení (diagnostické centrum, reedukačné centrum, liečebno-výchovné sanatórium) na základe rozhodnutia súdu (§ 2 písm. j) školského zákona).

Špeciálna výchovno-vzdelávacia potreba – je požiadavka na úpravu podmienok, obsahu, foriem, metód a prístupov vo výchove a vzdelávaní pre žiaka, ktoré vyplývajú z jeho zdravotného znevýhodnenia alebo jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, uplatnenie ktorých je nevyhnutné na rozvoj schopností alebo osobnosti žiaka a dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti (§ 2 písm. i) školského zákona).

Žiaci so ŠVVP

1. žiak so zdravotným znevýhodnením:

- a) žiak so zdravotným postihnutím,
 - b) žiak chorý alebo zdravotne oslabený,
 - c) žiak s vývinovými poruchami,
 - d) žiak s poruchou správania.
- aa) žiakom so zdravotným postihnutím je žiak s mentálnym postihnutím, sluchovým postihnutím, zrakovým postihnutím, telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami alebo s viacnásobným postihnutím,
- bb) žiakom chorým alebo zdravotne oslabeným je žiak s ochorením, ktoré je dlhodobého charakteru a žiak vzdelávajúci sa v školách pri zdravotníckych zariadeniach,
- cc) žiakom s vývinovými poruchami je žiak s poruchou aktivity a pozornosti, žiak s vývinovou poruchou učenia,
- dd) žiakom s poruchou správania je žiak s narušením funkcií v oblasti emocionálnej alebo sociálnej okrem žiaka s poruchou aktivity a pozornosti a žiaka s vývinovou poruchou učenia.

2. žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia – žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia je žiak žijúci v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností žiaka, nepodporuje jeho socializáciu a neposkytuje mu dostatok primeraných podnetov pre rozvoj jeho osobnosti.

3. žiak s nadaním – žiakom s nadaním je žiak, ktorý má nadpriemerné schopnosti v intelektovej oblasti, v oblasti umenia alebo športu alebo v týchto oblastiach dosahuje v porovnaní s rovesníkmi mimoriadne výkony a prostredníctvom výchovy a vzdelávania sa jeho nadanie cielene rozvíja (§ 2 písm. k) – q) školského zákona).

Žiak, ktorý sa na základe výsledkov zo psychologického vyšetrenia nachádza v pásme podpriemeru (vrátane tzv. hraničného pásma), nie je žiakom so zdravotným znevýhodnením. Nemôže byť prijatý do špeciálnej základnej školy ani zaradený do špeciálnej triedy pre niektorú z kategórií žiakov so zdravotným znevýhodnením ani do školskej integrácie legislatívne určenej pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ak nespĺňa niektorú z podmienok pre vzdelávanie podľa vzdelávacieho programu určeného v ustanovení (§ 94 ods. 2 písm. a) až l) školského zákona) (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 1 POP 2010/2011).

Informovaný súhlas – je písomný súhlas fyzickej osoby, v ktorom sa okrem jej vlastnoručného podpisu uvedie, že táto osoba bola riadne poučená o dôsledkoch súhlasu.

Školy a školské zariadenia sú povinné zabezpečiť, aby bol **informovaný súhlas zákonného zástupcu** získavaný preukázateľne, prijateľnou formou, s primeraným poučením a poskytnutím nevyhnutných informácií zrozumiteľným spôsobom s prihliadnutím na konkrétnu situáciu vo výchovno-vzdelávacom procese, na ktorú sa takýto súhlas vyžaduje. Je potrebné dbať na to, aby bol informovaný súhlas zákonného zástupcu získaný za každých okolností ako platný prejav jeho vôle vykonaný slobodne, vážne, zrozumiteľne a určito (**1.6.1. Znižovanie informačnej nerovnosti bod 5 POP 2018/2019**).

S cieľom zabrániť poskytovaniu alebo sprístupňovaniu informácií, ktoré by mohli viesť k narušovaniu mravnosti, alebo podnecovaniu k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti alebo k ďalším formám intolerancie, umožniť osobám, ktoré nie sú zamestnancami školy, účasť na vyučovaní a aktivitách organizovaných školou iba so súhlasom riaditeľa školy. Ak škola/školské zariadenie chce zverejňovať **osobné údaje svojich žiakov resp. učiteľov** v rôznych časopisoch, na webových stránkach, prípadne školských nástenkách, **musia sa riadiť príslušnými ustanoveniami zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov**, ktoré túto oblasť riešia. Pri zverejňovaní mena a priezviska spolu s iným údajom ako je dátum narodenia, trieda, príslušnosť ku škole a pod. odporúčame, aby ste na začiatku roka dali **zákonným zástupcom podpísať súhlas so zverejňovaním osobných údajov ich detí** (zákon stanovuje túto podmienku pre deti mladšie ako 16 rokov; deti staršie ako 16 rokov môžu súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov prevádzkovateľovi podpísať osobne). V súhlase musí byť presne vyšpecifikované, kto dáva súhlas, komu ho dáva, na aký účel a doba platnosti súhlasu (zvyčajne na aktuálny školský rok). Ak sa daný súhlas viaže na viac účelov, je potrebné každý účel mať zvlášť definovaný. V tejto súvislosti je potrebné venovať pozornosť aj zverejňovaniu fotodokumentácie z rôznych akcií organizovaných školou. V každom súhlase musí byť uvedené aj poučenie, že daný súhlas môže dotknutá osoba kedykoľvek odvolať (**2. Školy bod 3 POP 2019/2020**).

Pri **diagnóze žiakov s mentálnym postihnutím používať terminológiu** podľa medzinárodnej klasifikácie chorôb, 10. revízia, aby bolo jednoznačné, že ide o mentálnu retardáciu (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 2 POP 2008/2009).

Osobné údaje – údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takouto osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu.

Spracúvanie osobných údajov – vykonávanie akýchkoľvek operácií alebo súboru operácií s osobnými údajmi, napr. ich získavanie, zhromažďovanie, zaznamenávanie, usporadúvanie, prepracúvanie alebo zmena, vyhľadávanie, prehliadanie, preskupovanie, kombinovanie, premiestňovanie, využívanie, uchovávanie, likvidácia, ich prenos, poskytovanie, sprístupňovanie alebo zverejňovanie.

Oprávnená osoba – každá fyzická osoba, ktorá osobné údaje spracúva na základe pokynu prevádzkovateľa. **Poskytovať a sprístupňovať osobné údaje o inej osobe cez telefón je zakázané.**

Dotknutá osoba – každá fyzická osoba, o ktorej sa spracúvajú osobné údaje.

Všetky osoby, ktorých pracovnou náplňou je spracúvanie osobných údajov – **oprávnené osoby**, musia byť poučené o povinnostiach vyplývajúcich zo zákona **č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov** a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

O poučení sa musí viesť písomný záznam. Povinnosť mlčanlivosti trvá i po skončení pracovného pomeru.

V súčasnosti sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch vyskytuje dvojaké pomenovanie individuálnych výchovno-vzdelávacích programov (IVVP) pre žiakov so ŠVVP ako individuálne začlenených v triedach základných škôl.

Individuálny výchovno-vzdelávací program/individuálny vzdelávací plán – obidva pojmy označujú to isté. Pri citácii konkrétneho ustanovenia je potrebné citovať tak, ako je uvedené v príslušnom paragrafe a odseku, vo voľnom vyjadrení je vhodnejšie používať označenie IVP.

Integrovaný/začlenený žiak so ŠVVP – obidve pomenovania označujú žiaka so ŠVVP, ktorý je v triede základnej školy vzdelávaný podľa IVP (ak je to potrebné), ktorý vypracúva škola (triedny učiteľ v spolupráci s ostatnými vyučujúcimi a školským špeciálnym pedagógom) v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Ak zo záveru odborného vyšetrenia v poradenskom zariadení vyplýva, že ním vyšetrené dieťa alebo žiak je dieťaťom alebo žiakom so ŠVVP na základe jeho zdravotného znevýhodnenia, sociálne znevýhodneného prostredia, z ktorého pochádza, alebo svojho nadania, ktorý sa bude vzdelávať v bežnej triede základnej alebo strednej školy, a zákonný zástupca s tým súhlasí, poradenské zariadenie odporúča evidovať ho ako dieťa alebo žiaka so ŠVVP. Ak sa špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby dieťaťa alebo žiaka prejavia po jeho prijatí do školy a dieťa alebo žiak ďalej navštevuje školu, do ktorej bol prijatý, jeho vzdelávanie ako vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa mu zabezpečuje po predložení písomnej žiadosti o zmenu formy vzdelávania a vyplneného tlačiva predloženého riaditeľovi školy; ak ide o maloleté dieťa alebo žiaka, písomnú žiadosť predkladá jeho zákonný zástupca. U žiaka, ktorý má zdravotné postihnutie, resp. problémy v učení alebo správaní takého charakteru, ktoré si **nevyžaduje** uplatnenie špeciálnopedagogických postupov a ďalších zdrojov vo vzdelávaní v bežnej triede školy, poradenské zariadenie **nevydá odporúčanie** evidovať ho ako žiaka so ŠVVP. Tiež na úpravu prístupu k žiakovi, ktorý má pri svojom vzdelávaní problémy **prechodného charakteru**, poradenské zariadenie vydá pre školu **odborné odporúčanie**, ktorého uplatnenie zabezpečí zlepšenie jeho psychosomatického stavu. Tento žiak, alebo jeho zákonný zástupca nepodáva žiadosť o individuálnu integráciu a nepostupuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 17 POP 2010/2011).

2. Práva a povinnosti žiaka a zákonného zástupcu

Všetky práva a povinnosti dieťaťa, žiaka a jeho zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia sú uvedené v § 144 školského zákona. V nasledujúcej časti uvádzame tie práva, na ktoré sa kladie hlavný dôraz v oblasti školskej integrácie.

Práva žiaka

Žiak má právo na:

- individuálny prístup rešpektujúci jeho schopnosti a možnosti, nadanie a zdravotný stav v rozsahu ustanovenom podľa §144 ods. 1 písmeno e) školského zákona,
- poskytovanie poradenstva a služieb spojených s výchovou a vzdelávaním (§144 ods. 1 písmeno h) školského zákona),
- organizáciu výchovy a vzdelávania primeranú jeho veku, schopnostiam, záujmom, zdravotnému stavu a v súlade so zásadami psychohygieny (§144 ods. 1 písmeno j) školského zákona),
- žiak so ŠVVP má právo na výchovu a vzdelávanie s využitím špecifických foriem a metód, ktoré zodpovedajú jeho potrebám, a na vytvorenie nevyhnutných podmienok, ktoré túto výchovu a vzdelávanie umožňujú (§ 144 ods. 2 školského zákona),
- žiak so ŠVVP má právo používať pri výchove a vzdelávaní špeciálne učebnice a špeciálne didaktické a kompenzačné pomôcky; nepočujúcim žiakom sa zabezpečuje právo na vzdelávanie s použitím posunkovej reči nepočujúcich ako ich prirodzeného komunikačného prostriedku; nevidiacim žiakom sa zabezpečuje právo na výchovu a vzdelávanie s použitím Braillovho písma; žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou sa zabezpečuje právo na výchovu a vzdelávanie prostredníctvom náhradných spôsobov dorozumievania (§ 144 ods. 3 školského zákona).

! Pre nepočujúcich je posunková reč ako vyučovací jazyk. Nepočujúcim žiakom sa zaručuje aj právo na výchovu a vzdelávanie v posunkovej reči nepočujúcich (§ 12 ods. 4 školského zákona).

Predchádzať diskriminácii detí a žiakov so zdravotným postihnutím pri uplatňovaní práva na vzdelanie a podporiť vymožitelnosť práv súvisiacich so vzdelávaním osôb so zdravotným postihnutím garantovaných legislatívou SR (1.6.10. Ľudské a detské práva bod 4 POP 2014/2015).

V zmysle plnenia vybraných úloh vyplývajúcich z *Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020*, ktorý bol schválený Uznesením vlády č. 25 zo dňa 15. januára 2014, sa odporúča zriaďovateľom a riaditeľom škôl a školských zariadení:

- a) šíriť povedomie o Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím,
- b) zamerať školskú politiku a prax na otázky antidiskriminácie, rôznorodosti, rovného zaobchádzania s každou ľudskou bytosťou a implementovať ju do vzdelávacích programov na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému,
- c) pri prijímaní dieťaťa alebo žiaka so zdravotným postihnutím do internátu v súvislosti s jeho vzdelávaním zaviesť povinnosť zaznamenať jeho názor,
- d) sprístupniť obsah vzdelávania pre deti a žiakov s jednotlivými druhmi zdravotného postihnutia inovatívnymi alternatívnymi formami a metódami,
- e) zabezpečiť väčšiu mieru individualizovanej podpory pre deti a žiakov so zdravotným postihnutím v rámci všeobecného systému vzdelávania,
- f) zabezpečiť možnosti zmysluplného trávenia voľného času pre osoby so zdravotným postihnutím,
- g) zabezpečiť a pokračovať v informovanosti osôb so zdravotným postihnutím o opatreniach na zabezpečenie ochrany a bezpečnosti osôb so zdravotným postihnutím v rizikových situáciách

a vytvárať podmienky na zvyšovanie dostupnosti kurzov prvej pomoci a postupov v prípade núdzových situácií pre osoby so zdravotným postihnutím (1.6.10. Ľudské a detské práva bod 6 POP 2014/2015).

Pedagogické postupy a prístup ku každému žiakovi s pervazívnymi vývinovými poruchami (Aspergerov syndróm, detský autizmus a ďalšie), ktorých stav výrazne ovplyvňujú a zhoršujú rôzne, aj nepredvídateľné vplyvy prostredia a reakcie osôb (pedagogických zamestnancov, spolužiakov), je nevyhnutné **konzultovať s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva,** ktoré má žiaka vo svojej evidencii a dôsledne dbať na odporúčania psychológa a špeciálneho pedagóga (**2.4. Školská integrácia bod 6 POP 2018/2019**).

Dodržiavať ustanovenia Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy SR má prednosť pred zákonmi a SR jeho prijatím uznala právo osôb so zdravotným postihnutím na vzdelanie bez diskriminácie a na základe rovnakých príležitostí v začleňujúcom vzdelávacom systéme na všetkých úrovniach vrátane celoživotného vzdelávania (1.5.5. Deti a žiaci so ŠVVP bod 7 POP 2019/2020).

Právo zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia

- **oboznámiť sa** s výchovno-vzdelávacím programom školy alebo školského zariadenia a školským poriadkom (**§144 ods. 6 písmeno b) školského zákona**),

- zákonný zástupca žiaka vzdelávaného podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu má právo sa s týmto **programom oboznámiť** (**§ 94 ods. 1 písm. b) bod 2 školského zákona**). Uvedené je vhodné zapracovať do školského poriadku, ktorý upravuje aj výkon práv a povinností žiakov a ich zákonných zástupcov v škole a v školskom zariadení – **§ 153 ods. 1 písm. a) školského zákona, práva a povinnosti,** doplniť tak ostatné základné práva a povinnosti zákonných zástupcov, ktoré sú uvedené v **§ 144 ods. 6 a 7 školského zákona**.

Zákonný zástupca dieťaťa alebo žiaka so zdravotným znevýhodnením má právo **nesúhlasiť** so vzdelávaním svojho dieťaťa v triede pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo v škole pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením. Toto právo treba rešpektovať a neodmietat' zaradenie dieťaťa alebo žiaka do bežnej školy a bežnej triedy (napríklad na začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky) (**2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 8 POP 2017/2018**).

Zákonný zástupca dieťaťa alebo žiaka so zdravotným znevýhodnením má právo **nesúhlasiť** so vzdelávaním svojho dieťaťa v triede pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo v škole pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením (**2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 4 POP 2018/2019**).

Štátne vzdelávacie programy obsahujú okrem iného osobitosti a podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so ŠVVP, najmä materiálne a personálne, vrátane špeciálnej kompenzačnej, rehabilitačnej, didaktickej a audiovizuálnej techniky vyžadovanej vzhľadom na príslušný druh a stupeň zdravotného postihnutia (**§ 6 ods. 4 písm. p) školského zákona**).

Školský vzdelávací program – ak škola vzdeláva začlenených žiakov so ŠVVP, vytvára pre nich podmienky prostredníctvom individuálneho vzdelávacieho programu¹ alebo prostredníctvom

¹ Vzorom môže byť *Výchovno-vzdelávací program žiaka so ŠVVP v základnej škole – program pre intelektovo nadaného žiaka*, schválený MŠ SR 25. 08. 2005 pod č. CD-2005-19373/26374-1:091 s platnosťou od 1. septembra 2005, aktualizovaný k 01. 09. 2008. Dostupný na: http://www.vudpap.sk/sub/vudpap.sk/images/pdf/vychovnovzdelavaci_program08.pdf

vzdelávacích programov určených pre školy², ktoré vzdelávajú žiakov so ŠVVP (§ 7 ods. 5 školského zákona).

Vzdelávanie žiakov s mentálnym postihnutím integrovanou formou v podmienkach štandardnej triedy základnej školy z odborného hľadiska sa neodporúča, ak nie je špeciálnym pedagógom zabezpečený odborný prístup. Zároveň pripomíname, že zákonný zástupca žiaka s postihnutím má právo pre svoje dieťa zvoliť formu vzdelávania. V prípade podozrenia, že dieťaťu nie je zabezpečená ochrana a starostlivosť, ktoré sú nevyhnutné pre jeho blaho pri rešpektovaní práv priznaných medzinárodným dohovorom, je riaditeľ školy a školského zariadenia v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov povinný upozorniť na porušenie práv dieťaťa príslušný orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (1.5 Informácie k výchovno-vzdelávacím aktivitám škôl a školských zariadení bod 44 POP 2006/2007).

Pri výkone rodičovských práv sú však rodičia podľa § 28 ods. 1 písm. a) a ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov povinní chrániť záujmy dieťaťa tak, aby mu zabezpečili všestranný rozvoj. Nerešpektovaním odborných odporúčaní pre voľbu formy vzdelávania ich dieťaťa sa môžu dostať do rozporu s uvedeným ustanovením zákona o rodine (2 Školy a školské zariadenia, 2.1 Všeobecné pokyny, 2.1.1 Školská integrácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami bod 2 POP 2007/2008).

Podkladom pre rozhodovanie každého rodiča, sú informácie o dieťati poskytované školou a školským zariadením. Na tieto má ako **zákonný zástupca právo podľa § 144 ods. 6 školského zákona** bez ohľadu na to, či je manželom, rozvedeným alebo slobodným rodičom, resp. či ide o dieťa zverené do jeho výlučnej alebo striedavej osobnej starostlivosti. **Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) garantuje právo druhého rodiča získať informácie o spoločnom dieťati od rodiča, ktorému nebolo dieťa po rozvoze zverené do osobnej starostlivosti.** Je napríklad vhodné, aby škola informovala zákonného zástupcu, ktorý má dieťa zverené do výlučnej osobnej starostlivosti, o zamýšľaných doplnkových aktivitách v dostatočnom predstihu, čím pre neho vytvorí dostatočný priestor obrátiť sa na druhého rodiča so žiadosťou o čiastočnú alebo úplnú úhradu prípadných finančných nákladov (**1.6.1. Znižovanie informačnej nerovnosti bod 6 POP 2018/2019**).

V školách dôsledne uplatňovať rozhodnutia súdov o úprave výkonu rodičovských práv a povinností, najmä v súvislosti so striedavou starostlivosťou, vrátane neodkladných opatrení súdov (2. Školy bod 6 POP 2019/2020).

Zákonný zástupca dieťaťa so ŠVVP má právo si zvoliť, či bude vzdelávané v štandardnej triede základnej školy, alebo v špeciálnej škole. Ak sa zistí, že vzdelávanie v bežnej škole nie je na prospech začlenenému dieťaťu, žiakovi alebo deťom, žiakom, ktorí sú účastníkmi výchovy a vzdelávania a zákonný zástupca nesúhlasí so zmenou spôsobu vzdelávania svojho dieťaťa, o jeho ďalšom vzdelávaní rozhodne súd (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 2 POP 2009/2010).

Zákonný zástupca žiaka so ŠVVP má právo zvoliť, či bude jeho dieťa vzdelávané na základe individuálneho vzdelávacieho programu v štandardnej triede, alebo v triede pre žiakov so ŠVVP, alebo v škole v škole pre žiakov so ŠVVP (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 16 POP 2009/2010).

² Príslušné vzdelávacie programy (uvedené v § 94 ods. 2 písmen a) až l) školského zákona) sú súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre žiakov podľa zdravotného znevýhodnenia, ktorí sú v základných školách vzdelávaní v špeciálnej triede.

Žiak môže plniť **povinnú školskú dochádzku v inej ako spádovej škole**, ak ho riaditeľ tejto školy prijme na základné vzdelávanie (§ 20 ods. 5 školského zákona).

Povinnosť zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia

- informovať školu alebo školské zariadenie o zmene zdravotnej spôsobilosti jeho dieťaťa, jeho zdravotných problémoch alebo iných závažných skutočnostiach, ktoré by mohli mať vplyv na priebeh výchovy a vzdelávania (§ 144 ods. 7 písm. d) školského zákona).

Povinnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca

- zachovávať mlčanlivosť a chrániť pred zneužitím osobné údaje, informácie o zdravotnom stave detí, žiakov a poslucháčov a výsledky psychologických vyšetrení, s ktorými prišiel do styku;
- rešpektovať individuálne výchovno-vzdelávacie potreby dieťaťa, žiaka a poslucháča s ohľadom na ich osobné schopnosti a možnosti, sociálne a kultúrne zázemie (§ 5 ods. 2 písm. b), c) zákona č. 317/2009 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch).

Pre riaditeľov škôl – vnútroškolská kontrola!

Kontrolnú činnosť zamerať na **rešpektovanie** špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb detí a žiakov, na využívanie kompenzačných, učebných a špeciálnych učebných pomôcok vo výchovno-vzdelávacom procese (2.4 Školská integrácia bod 12 POP 2017/2018).

Webové sídlo školy

V záujme skvalitnenia úrovne **informovanosti širokej verejnosti** o práci špeciálnych škôl odporúčame **riaditeľom špeciálnych škôl** pravidelne **aktualizovať webové sídlo školy**. Súčasťou webového sídla školy by mal byť aj **ŠkVP**, prostredníctvom ktorého majú možnosť zákonní zástupcovia detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením získať základné informácie o cieľoch a špecifikách práce príslušnej školy (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 19 POP 2017/2018).

3. Ako sa stáva žiak individuálne začleneným žiakom so ŠVVP v triede základnej školy

Riadenie školy

Žiaci sa do škôl podľa § 94 ods. 1 školského zákona prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach zameraných na zistenie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb vykonaných zariadením výchovnej prevencie a poradenstva (§ 95 ods. 3 školského zákona).

O prijatí dieťaťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami rozhoduje riaditeľ školy na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu a písomného vyjadrenia výchovného poradenstva a prevencie, vydaného na základe diagnostického vyšetrenia dieťaťa. Riaditeľ školy pred prijatím dieťaťa so ŠVVP do školy so vzdelávacím programom pre žiakov so ŠVVP poučí zákonného zástupcu o všetkých možnostiach vzdelávania jeho dieťaťa (§ 61 ods. 1 školského zákona) (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 16 POP 2010/2011).

O prijatí dieťaťa alebo žiaka do školy, vrátane dieťaťa alebo žiaka so ŠVVP, rozhoduje podľa § 5 zákona č. 596/2003 Z. z. riaditeľ školy. Ak sa ŠVVP dieťaťa alebo žiaka prejavia v priebehu jeho školskej dochádzky a je potrebná zmena formy vzdelávania, po splnení predpísaných náležitostí k zmene formy vzdelávania, riaditeľ školy ďalšie rozhodnutie o prijatí dieťaťa alebo žiaka do školy nevydáva (2.4 Školská integrácia bod 3 POP 2019/2020).

Dodržiavať Usmernenie k prijímaniu žiakov so zdravotným znevýhodnením do ZŠ <http://www.minedu.sk/data/att/9048.pdf> (2.4 Školská integrácia bod 6 POP 2019/2020).

Odporúča sa **neintegrovat'** v triede s nepočujúcimi deťmi a žiakmi a s deťmi a žiakmi s ťažkou stratou sluchu, ktorí sa vzdelávajú v slovenskom posunkovom jazyku, ďalšie deti a žiakov, ktorí majú mentálne postihnutie, autizmus alebo narušenú komunikačnú schopnosť, bez ohľadu na to, či ide o počujúce alebo nepočujúce deti a žiakov, alebo deti s ťažkou stratou sluchu. V praxi sa stáva, že deti s viacnásobným zdravotným postihnutím, nepočujúce deti, ktoré vinou absencie rannej starostlivosti nezvládali bežnú školu, alebo počujúce deti s narušenou komunikačnou schopnosťou, sú zaraďované do jednej triedy s ostatnými nepočujúcimi deťmi a žiakmi a s deťmi a žiakmi s ťažkou stratou sluchu, ktorí sa vzdelávajú v slovenskom posunkovom jazyku, čo spôsobuje, že pedagogickí zamestnanci sú nútení používať počas vyučovacej hodiny rôzne vzdelávacie metódy a tým brzdia vzdelávanie v slovenskom posunkovom jazyku (2.4 Školská integrácia bod 2 POP 2017/2018).

Rozhodovať o prijatí dieťaťa alebo žiaka do školy alebo školského zariadenia, alebo o zmene spôsobu jeho vzdelávania v súlade s doručeným písomným stanoviskom MŠVVaŠ SR, vydanom po preskúmaní dôvodného podozrenia, že dokumentácia školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie podľa § 11 ods. 9 písm. a), b) školského zákona nie je v súlade s výchovno-vzdelávacími potrebami dotknutého dieťaťa alebo žiaka. MŠVVaŠ SR doručuje svoje stanovisko aj zákonnému zástupcovi dieťaťa alebo žiaka, príslušnému školskému zariadeniu výchovného poradenstva a prevencie a ŠŠI. Podnet na preskúmanie dokumentácie školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie podľa § 11 ods. 9 písm. a), b) školského zákona vedúci k vydaniu stanoviska MŠVVaŠ SR môže podať právnická osoba aj fyzická osoba (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 8 POP 2016/2017).

Povolenie vzdelávania podľa § 26 ods. 2 školského zákona, t. j. podľa individuálneho učebného plánu, možno uplatniť u žiaka s nadaním, ale aj zo závažných dôvodov. Okrem tehotenstva a materstva je takým dôvodom aj **vzdelávanie žiaka so zdravotným znevýhodnením**, ktorého stav si vyžaduje striedanie dennej dochádzky do školy s individuálnou prípravou. Napríklad žiaka s Aspergerovým syndrómom alebo vývinovou poruchou aktivity spojenou s hyperkativitou nie je vhodné v niektorých predmetoch alebo v určitom období vzdelávať v škole, **pričom nie je nevyhnutné oslobodiť od povinnosti dochádzať do školy na základe § 24 ods. 2 písm. a) školského zákona** (1.6.13. Deti a žiaci so ŠVVP bod 11 POP 2018/2019).

V súlade s ustanovením § 26 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“) môže riaditeľ školy povoliť individuálny učebný plán aj žiakovi so zdravotným znevýhodnením na žiadosť jeho zákonného zástupcu alebo na žiadosť žiaka, ktorý je plnoletý. Závažným dôvodom na podanie príslušnej žiadosti môže byť napríklad zhoršenie zdravotného stavu žiaka s Aspergerovým syndrómom, žiaka s vývinovou poruchou aktivity spojenou s hyperaktivitou, resp. iného žiaka v určitom období alebo v súvislosti s jeho účasťou na niektorom vyučovacom predmete, ak je to podľa odborníkov v záujme zlepšenia jeho zdravotného stavu (ošetrojúci lekár dieťaťa, poradenské zariadenie, v ktorom je žiak evidovaný). V tomto prípade sa neuplatňuje § 24 ods. 2 písm. a) školského zákona o oslobodení od povinnosti dochádzať do školy, ani ďalšie ustanovenia § 24 školského zákona (1.5.5. Deti a žiaci so ŠVVP bod 11 POP 2019/2020).

Žiakom, ktorí sú **oslobodení od povinnosti dochádzať do školy** a ich vzdelávanie je na základe písomného vyjadrenia lekára a poradenského zariadenia kontraindikáciou k zdravotnému stavu, sa vzdelávanie **neposkytuje**, pokiaľ **nepominú** dôvody oslobodenia (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 16 POP 2017/2018).

Do triedy základnej školy možno **začleniť** žiaka so ŠVVP. Ak riaditeľ základnej školy alebo príslušné zariadenie výchovného poradenstva a prevencie zistí, že vzdelávanie **nie je na prospech** začlenenému žiakovi **alebo žiakom**, ktorí sú účastníkmi výchovy a vzdelávania, navrhne po písomnom súhlase orgánu miestnej štátnej správy v školstve a príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie zákonnému zástupcovi iný spôsob vzdelávania dieťaťa. Príslušný orgán miestnej štátnej správy v školstve uhradí zo štátneho rozpočtu zákonnému zástupcovi dieťaťa cestovné náklady vo výške ceny hromadnej dopravy na jeho dopravu do a zo školy, do ktorej bol žiak po zmene zaradený. Ak zákonný zástupca nesúhlasí so zmenou spôsobu vzdelávania svojho dieťaťa, **o jeho ďalšom vzdelávaní rozhodne súd** (§ 29 ods. 10 školského zákona).

Riaditeľ základnej školy nemôže odmietnuť prijať a vzdelávať dieťa s diagnostikovanými ŠVVP, ktoré do tejto školy patrí podľa bydliska, nakoľko školská dochádzka je povinná pre všetky deti príslušného veku bez rozdielu (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 1 POP 2008/2009).

Školská dochádzka je povinná pre všetky deti príslušného veku bez rozdielu, riaditeľ základnej školy nemôže odmietnuť prijať a vzdelávať dieťa s diagnostikovaným zdravotným znevýhodnením, ktoré do tejto školy patrí podľa bydliska. Škola, v ktorej je žiak so zdravotným znevýhodnením individuálne integrovaný, vypracuje v spolupráci s poradenským zariadením alebo so školským špeciálnym pedagógom individuálny vzdelávací program. Zákonný zástupca má právo s týmto programom sa oboznámiť (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 3 POP 2010/2011).

Triedny učiteľ usmerňuje utváranie podmienok vzdelávania žiaka so ŠVVP podľa § 29 ods. 10 školského zákona, ktorý je začlenený do triedy v spolupráci so všeobecným lekárom pre deti a dorast a s príslušným školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie (§ 5 ods. 4 **vyhlášky o základnej škole**).

Riaditeľ základnej školy môže na základe **návrhu** triedneho učiteľa a **žiadosti** zákonného zástupcu žiaka alebo **s jeho informovaným súhlasom** a na základe **odporúčenia** príslušného

zariadenia výchovného poradenstva a prevencie preradiť žiaka zo školského vzdelávacieho programu, ktorý plní príslušná škola, do školského vzdelávacieho programu zodpovedajúcemu jeho špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám (§ 31 ods. 3 školského zákona).

Škola pre vzdelávanie žiaka so zdravotným znevýhodnením zabezpečí v triede špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby s informovaným súhlasom zákonného zástupcu žiaka. Individuálny výchovno-vzdelávací program schvaľuje riaditeľ na celý školský rok alebo jeho časť po odporúčení zariadenia výchovnej prevencie a poradenstva.

Za individuálne začleneného žiaka so ŠVVP je možné považovať žiaka výlučne na základe písomného vyjadrenia zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, vyplývajúceho z odbornej špeciálnopedagogickej a psychologickkej diagnostiky žiaka.

Dieťa a žiak so zdravotným znevýhodnením alebo nadaním v materskej, základnej alebo strednej škole môže byť vzdelávaný formou školskej integrácie, ak mu príslušné poradenské zariadenie po diagnostických vyšetreniach vydalo písomné vyjadrenie k školskému začleneniu na základe diagnostikovaných ŠVVP (2.4 Školská integrácia bod 1 POP 2012/2013).

Ak žiak nie je klientom zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, pred vykonaním jeho diagnostiky a vydaním písomného vyjadrenia riaditeľ zariadenia výchovného poradenstva a prevencie rozhodne o prijatí žiaka do školského zariadenia. Školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie následne žiaka vedie v evidencii.

Ak sa v priebehu vzdelávania žiaka na základe odborných intervencií zmení stav zdravotného znevýhodnenia alebo intelektového nadania žiaka tak, že ďalej nie je dôvod považovať ho za začleneného žiaka, základná škola takéhoto žiaka po rediagnostickom vyšetrení a na základe písomného vyjadrenia príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie prestane vykazovať a evidovať ako začleneného.

Žiak so zdravotným postihnutím, s poruchami učenia a správania, zo sociálne znevýhodneného prostredia a intelektovo nadaný žiak, ktorý sa bude vzdelávať v bežnej triede základnej alebo strednej školy, má na základe odborného vyšetrenia v poradenskom zariadení uzavretú diagnózu. Ak z diagnózy vyplýva, že je žiakom so ŠVVP a zákonný zástupca s tým súhlasí, odporúča poradenské zariadenie evidovať ho ako žiaka so ŠVVP. U žiaka, ktorý má zdravotné postihnutie, resp. problémy v učení alebo správaní takého charakteru, ktoré si nevyžadujú uplatnenie špeciálnopedagogických postupov a ďalších zdrojov vo vzdelávaní v bežnej triede základnej alebo strednej školy, poradenské zariadenie nevydá odporúčanie evidovať ho ako žiaka so ŠVVP (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 4 POP 2008/2009).

Podporovať povedomie o schopnostiach a prínose osôb so zdravotným postihnutím, podporovať uznávanie zručností, predností a schopností osôb so zdravotným postihnutím ako aj ich prínosu pre pracovisko a trh práce (1.5.4.3. Antidiskriminácia bod 4 POP 2019/2020).

3.1 Dokumentácia individuálne začleneného/integrovaného žiaka so ŠVVP

Riaditeľ školy, z ktorej žiak so ŠVVP prestupuje do inej školy, zašle fotokópiu dokumentácie žiaka podľa § 31 ods. 2 a § 35 ods. 5 školského zákona, a to aj pri jeho prestupe do školy poskytujúcej vyšší stupeň vzdelávania (1.6.14 Deti a žiaci so ŠVVP bod 11 POP 2015/2016).

Archivácia ďalšej dokumentácie dieťaťa/žiaka so ŠVVP v škole alebo školskom zariadení je určená vyhláškou MŠ SR č. 326/2008 Z. z. o druhoch a náležitostiach vysvedčení a ostatných školských tlačív vrátane spôsobov ich evidencie a uloženia (2.5.1 Všeobecné pokyny bod 8 POP 2010/2011).

Zmena od 1. januára 2014!

Novelou školského zákona nastala zmena – d ďalšiu dokumentáciu tvorí – podľa § 11 odsek 9 písm. a) – návrh na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v materskej škole, v základnej škole, v strednej škole a v špeciálnej škole a od 1. 9. 2015 aj § 11 odsek 9 písm. b) – správa z diagnostického vyšetrenia dieťaťa alebo žiaka a písomné vyjadrenie školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie. Uvedený návrh na vzdelávanie obsahuje podľa jeho **zoznamu príloh** – správu zo špeciálnopedagogického vyšetrenia, správu zo psychologického vyšetrenia, správu z odborného lekárskeho vyšetrenia a individuálny vzdelávací program.

Za úplnosť Návrhu na vzdelávanie k prijatiu dieťaťa alebo žiaka so ŠVVP do školy, zaradením dieťaťa alebo žiaka na vzdelávanie formou školskej integrácie, alebo pred zmenou formy jeho vzdelávania, zodpovedá riaditeľ školy (Poznámky k tlačivu, bod 3).

Zmena od 01. 09. 2015!

Tlačivo Návrhu na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so ŠVVP v materskej škole, v základnej škole, v strednej škole a v špeciálnej škole³ 428 MŠVVaŠ SR/ od 1. 9. 2015 od školského roku 2015/2016 tvoria 4 strany:

1. strana – Návrh a základné osobné údaje o dieťati/žiakovi,
2. strana – Záznam o prehodnotení návrhu na zmenu formy vzdelávania o dieťati/žiakovi,
3. strana – Zoznam príloh,
4. strana – Poznámky.

Tlačivo Návrhu na vzdelávanie sa nevyplňa deťom a žiakom, ktoré už majú vyplnené tlačivo *Návrh na vzdelávanie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v materskej škole, v strednej škole a v špeciálnej škole*, platné pred dátumom platnosti tohto Návrhu na vzdelávanie (**bod 4 Poznámok k tlačivu**).

Správa zo špeciálnopedagogického vyšetrenia **vypracovaná v školskom poradenskom zariadení** musí obsahovať aj návrh na formu vzdelávania dieťaťa alebo žiaka (vzdelávanie v špeciálnej triede, v špeciálnej škole, v školskej integrácii). **Pozor!** Ak má žiak viacnásobné postihnutie a sú potrebné konzultácie viacerých zainteresovaných špeciálnych pedagógov podľa príslušnej pédie, priloží sa správa každého z nich. Nakoľko viacnásobné postihnutie nie je len jednoduchý súčet postihnutí a narušení, ale kvalitatívne nový stav, je potrebné zhrňujúce vyjadrenie špeciálneho pedagóga, **ktorý preberá starostlivosť o žiaka**.

³ Návrhu na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so ŠVVP v materskej škole, v základnej škole, v strednej škole a v špeciálnej škole

Dostupné na: <http://formulare.iedu.sk/?akcia=dokument>

Správa zo špeciálnopedagogického vyšetrenia obsahuje informácie o:

- ✓ druhu postihnutia alebo narušenia,
- ✓ konkrétnych výchovno-vzdelávacích potrebách žiaka,
- ✓ odporúčaných pedagogických postupoch,
- ✓ navrhovaných organizačných zmenách výchovno-vzdelávacieho procesu,
- ✓ obsahu, rozsahu, a spôsobe poskytovania individuálnej pedagogickej a špeciálnopedagogickej starostlivosti,
- ✓ navrhovaných kompenzačných pomôckach,
- ✓ návrhu spôsobu skúšania a hodnotenia žiaka,
- ✓ dobe platnosti správy z diagnostiky,
- ✓ **návrhu na formu vzdelávania žiaka.**

Správa zo psychologického vyšetrenia obsahuje informácie o úrovni:

- ✓ všeobecných intelektových schopností,
- ✓ špeciálnych intelektových schopností,
- ✓ kognitívneho vývinu a kognitívnych procesov (úrovni poznávacích procesov),
- ✓ osobnostných vlastností,
- ✓ psychomotorických atribútov vrátane grafomotoriky,
- ✓ prípadnej psychologickej starostlivosti,
- ✓ obsahuje tiež:
 - iné súvzťažné údaje, o. i. rozbor nerovnomerných výkonov žiaka vo vzťahu k výchovno-vzdelávaciemu procesu,
- ✓ informácie o možnostiach nápravy,
- ✓ termín najbližšieho kontrolného vyšetrenia,
- ✓ **návrh na formu vzdelávania žiaka.**

Pracovníci VÚDPaP zostavili *Štruktúru a obsah správy z diagnostického vyšetrenia*⁴ na základe podkladov z MŠVVaŠ SR a pripomienok odborných zamestnancov poradenských zariadení, ktorú odporúčajú poradenským zariadeniam dodržiavať pri ich vyhotovení z diagnostického vyšetrenia.

Psychologické vyšetrenie dieťaťa nemožno vykonať bez písomného súhlasu jeho zákonného zástupcu, ak zákon neustanovuje inak, napr. zákon č. 99/1963 Zb. občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Dieťa v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov **má právo požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv aj bez vedomia svojich rodičov** (2.5.3.1 Pedagogicko-psychologické poradne bod 2 POP 2007/2008).

Školy a školské zariadenia majú **právo získavať a spracúvať osobné údaje** podľa zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov o deťoch a žiakoch týkajúce sa fyzického zdravia a duševného zdravia, mentálnej úrovne, vrátane výsledkov pedagogicko-psychologickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky (§ 11 ods. 6 bod 7 a 8 školského zákona).

Osoby, ktoré pri plnení svojich pracovných povinností prichádzajú do styku s osobnými údajmi podľa § 11 ods. 6 školského zákona majú **povinnosť mlčanlivosti**; a to aj po skončení pracovnoprávneho vzťahu. V prípade porušenia povinnosti mlčanlivosti sa postupuje podľa zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov (§ 11 ods. 7 školského zákona).

O rediagnostiku žiaka môže požiadať aj školský inšpektor!

⁴Štruktúra a obsah správy z diagnostického vyšetrenia

Dostupné na:

http://www.vudpap.sk/sub/vudpap.sk/images/InformacieZcinnosti/sprava_z_diagnostickeho_vysetrenia_dietata.pdf

Frekvenciu rediagnostických vyšetrení detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami **neurčuje žiadny všeobecne záväzný právny predpis**. Poradenské zariadenia rediagnostiku vykonávajú na základe podnetu školy, školského zariadenia alebo **školského inšpektora**, pri odôvodnenom predpoklade, že je nevyhnutné vykonať také úpravy výchovy, vzdelávania dieťaťa a usmernení vo vzťahu k optimalizácii jeho psychického vývinu a fyzického vývinu, ktoré nemôžu vychádzať z pôvodne určenej diagnózy dieťaťa. O rediagnostiku dieťaťa môže požiadať aj zákonný zástupca dieťaťa. Rediagnostické vyšetrenie žiakov **nie je** potrebné vykonať všetkým žiakom pri ich prijímaní do stredných škôl, odborných učilišť a praktických škôl, vykoná sa, ak je odôvodnený predpoklad, že sa zmenil charakter ich ŠVVP. (1.6.14. Deti a žiaci so ŠVVP bod 3 POP 2015/2016).

Rediagnostické vyšetrenie dieťaťa alebo žiaka so zdravotným znevýhodnením vykonať vždy, ak je odôvodnený predpoklad, že sa zmenil charakter jeho ŠVVP a je potrebné vykonať úpravy smerujúce k optimalizácii jeho vzdelávania. Frekvenciu rediagnostických vyšetrení neurčuje žiadny všeobecne záväzný právny predpis; o rediagnostiku môže požiadať aj zákonný zástupca **(1.5.5. Deti a žiaci so ŠVVP bod 9 POP 2019/2020)**.

Dodržiavať dostatočne dlhý časový interval medzi diagnostickým a rediagnostickým vyšetrením, rediagnostické vyšetrenia detí nultých a prípravných ročníkov zaraďovať na koniec školského roka. Pri podozrení na pervazívnu vývinovú poruchu alebo poruchu aktivity a pozornosti je dôležité, aby dieťa (žiak) absolvovalo aj diagnostické lekárske (psychiatrické/neurologické) vyšetrenie **(3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 3 POP 2019/2020)**.

Pri vykonávaní rediagnostiky u žiakov s nadaním, u ktorých bolo preukázané nadanie, ale ktorí boli do príslušného vzdelávacieho programu zaradení z opodstatnených dôvodov podmienene, je nutné dodržiavať podľa **§ 103 a § 105 školského zákona a čl. 3 ods. 6 metodických pokynov** č. CD-2005-19376/26377-1:091⁵, aktualizovaných k 01. 09. 2008 na zaraďovanie detí do špeciálnych výchovno-vzdelávacích programov pre intelektovo nadaných žiakov (1.6.14 Deti a žiaci so ŠVVP bod 4 POP 2015/2016).

Odporúča sa vykonanie rediagnostiky žiakov so zdravotným znevýhodnením vo všetkých formách ich vzdelávania po prvom roku povinnej školskej dochádzky s cieľom prehodnotiť vhodnosť formy a obsahu ich vzdelávania. V ďalších ročníkoch vykonanie rediagnostiky uskutočniť, ak je na to dôvod indikovaný vyučujúcim pedagógom žiaka, školským špeciálnym pedagógom, poradenským zariadením, **školským inšpektorom** alebo zákonným zástupcom dieťaťa (1.6.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 3 POP 2012/2013; 1.6.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 3 POP 2013/2014; 1.6.13. Deti a žiaci so ŠVVP bod 5 POP 2014/2015).

Školy sú **povinné sledovať výsledky diagnostických a rediagnostických** vyšetrení žiakov. Ak sa v závere rediagnostického vyšetrenia uvádza zmena charakteru potrieb žiaka, riaditeľ školy je povinný konať a prispôbiť vzdelávanie žiaka tejto zmene **(2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 22 POP 2017/2018)**.

Poskytovanie výsledkov diagnostiky žiakov centrami pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centrami špeciálnopedagogického poradenstva základným školám – podľa zákona o ochrane osobných údajov sa súhlas dotknutej osoby nevyžaduje, ak sa osobné údaje spracúvajú na základe osobitného zákona, ktorý ustanovuje zoznam osobných údajov, účel ich spracúvania možno z informačného systému poskytnúť, sprístupniť alebo zverejniť len vtedy, ak osobitný zákon ustanovuje účel poskytovania, sprístupňovania alebo zverejňovania, zoznam osobných údajov, ktoré možno poskytnúť, sprístupniť alebo zverejniť, ako aj tretie strany, ktorým sa osobné údaje

⁵ Metodický pokyn na zaraďovanie detí do ŠVVP pre intelektovo nadaných žiakov
Dostupné na: http://www.vudpap.sk/sub/vudpap.sk/images/pdf/metodicke_pokyny08.pdf

poskytujú, prípadne okruh príjemcov, ktorým sa osobné údaje sprístupňujú, ak tento zákon neustanovuje inak. **Školský zákon** je z pohľadu zákona o ochrane osobných údajov **osobitným zákonom** a podľa § 11 ods. 6 bod 7, 8 školy a školské zariadenia majú právo získavať a spracúvať osobné údaje o žiakoch týchto škôl a školských zariadení týkajúce sa aj **fyzického zdravia a duševného zdravia, mentálnej úrovne, vrátane výsledkov pedagogicko-psychologickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky.**

Upozornenie!

Z vyššie uvedeného vyplýva, že príslušné školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie nepotrebujú k poskytnutiu výsledkov uvedených diagnostík školám a školským zariadeniam súhlas zákonného zástupcu žiaka.

O odborné vyšetrenie v CPPPaP, CŠPP môže požiadať napr. MŠ, učiteľ ZŠ, triedny učiteľ, zákonný zástupca, v odôvodnených prípadoch aj školský inšpektor.

Ukážka tlačiva

Požiadavka o psychologické vyšetrenie dieťaťa

Meno nar.
Škola trieda
Meno triedneho učiteľa
Bydlisko
Rodič (zákonný zástupca)
Telefonický a mailový kontakt
Boli ste už v poradni
Popis problému dieťaťa/žiaka:

Čo očakávate od psychologického vyšetrenia?

Čo ste doteraz podnikli na odstránenie udávaných ťažkostí?

Dátum:

Kto žiada vyšetrenie:

Pred odborným diagnostickým vyšetrením je zákonný zástupca povinný podpísať informovaný súhlas s vyšetrením a spracovaním osobných údajov – ukážka informovaného súhlasu z CPPPaP

INFORMOVANÝ SÚHLAS S PSYCHOLOGICKÝM A ŠPECIÁLNO-PEDAGOGICKÝM VYŠETRENÍM A SO SPRACOVANÍM OSOBNÝCH ÚDAJOV

1. Po preštudovaní uvedených informácií s ú h l a s í m s psychologickým a špeciálnopedagogickým vyšetrením

môjho dieťaťa nar.:

bydlisko: v zmysle § 2 písm. y) zákona č. 245/2008 Z. z..

2. Súhlasím v zmysle § 11 ods. 6 písm. a), b) školského zákona č. 245/2008 Z. z. a § 11 Zákona o ochrane osobných údajov č. 122/2013 s evidovaním a spracovávaním jeho osobných údajov v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Banskej Bystrici za účelom poskytovania pedagogicko-psychologickej a špeciálno-pedagogickej starostlivosti môjmu dieťaťu.

V

dňa:

Zákonný zástupca:
podpis

Zákonný zástupca:
podpis

INFORMÁCIE O PSYCHOLOGICKOM A ŠPECIÁLNO-PEDAGOGICKOM VYŠETRENÍ (starostlivo preštudujte pred podpísaním súhlasu)

Psychologické a špeciálno-pedagogické vyšetrenie sa realizuje len s písomným súhlasom rodiča alebo jeho zákonného zástupcu. Trvá zvyčajne 2 až 4 hodiny podľa charakteru problému. Obsahuje vyšetrenie schopností, osobnosti, záujmov, vedomostí, zručností, poprípade iných oblastí ovplyvňujúcich sociálny a psychický vývin dieťaťa. Vykonáva sa individuálne alebo skupinovo. Dieťa alebo rodič sú o výsledkoch vyšetrenia informovaní v osobnom rozhovore, v prípade požiadania inštitúcie oprávnenej zo zákona, najčastejšie školy alebo školského zariadenia, poprípade lekára, sa vypracúva Správa zo psychologického alebo špeciálnopedagogického vyšetrenia sa posiela oprávnenej inštitúcii, ktorá o ňu žiada. Rodič má právo oboznámiť sa s jej obsahom. V prípade, že rodič nesúhlasí so zaslaním správy, vyhotoví sa o tom záznam a správa sa neposiela. Inak je podpis tohto súhlasu zároveň aj vyjadrením súhlasu so zaslaním správy.

Psychologické a špeciálnopedagogické vyšetrenie je možné odmietnuť bez akýchkoľvek právnych dôsledkov. Jediným dôsledkom je, že nie je možné dieťa vyšetriť a navrhnúť cielené riešenie vyskytujúcich sa problémov, alebo nemožnosť poskytnúť poradenstvo, napr. o ďalšej profesijnej či študijnej orientácii, zaradenia do určitého typu štúdia a pod. **Výhodou vyšetrenia je možnosť dôkladne sa zorientovať v štruktúre psychických vlastností dieťaťa a prípadná identifikácia možných nežiaducich vplyvov, ako aj návrh opatrení na riešenie problému alebo ďalších výchovných či vzdelávacích postupov či profesijnej, študijnej a kariérovej orientácie.**

Na vyšetrenie sa používajú diagnostické nástroje, tzv. **psychologické alebo špeciálnopedagogické testy, alebo prístrojové metódy, ktoré vychádzajú z odborných vedeckých princípov platných v psychológii, špeciálnej pedagogike, psychodiagnostike, metodológii**

a psychometrii. Kvantitatívne a kvalitatívne údaje z testov sú súčasťou spisu dieťaťa spolu s ostatnými údajmi získanými pred vyšetrením – napr. anamnestické údaje, pedagogická charakteristika, v priebehu vyšetrenia – záznamy z rozhovorov, interpretácie, poznámky a po skončení vyšetrenia – správa o psychologickom vyšetrení, závery z konzultácií.

Osobné údaje zisťované v rozsahu § 11 ods. 6 písm. a), b) školského zákona

O dieťati:

1. meno a priezvisko,
2. dátum a miesto narodenia,
3. bydlisko,
4. rodné číslo,
5. štátna príslušnosť,
6. národnosť,
7. fyzické zdravie, duševné zdravie,
8. mentálna úroveň vrátane výsledkov pedagogicko-psychologickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky.

O rodičoch:

meno a priezvisko,
trvalé bydlisko,
adresa zamestnávateľa,
telefónny kontakt.

Ďalšiu dokumentáciu v zmysle § 11 ods. 9 písm. a), b) školského zákona tvorí:

- a) návrh na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so ŠVVP v MŠ, ZŠ, SŠ a v špeciálnej škole,
- b) správa z diagnostického vyšetrenia dieťaťa alebo žiaka a písomné vyjadrenie školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Všetky tieto údaje sú prísne dôverné, psychológ je povinný zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri svojej činnosti a to aj po skončení pracovnoprávneho vzťahu v zariadení podľa zákona § 8 ods. 1, pís. c.) zákona č. 552/2003 o Výkone prác vo verejnom záujme, § 3 zákona č. 199/1994 o Psychologickej činnosti, § 22 zákona č. 122/2013 o Ochrane osobných údajov ako aj § 11 ods. 8 Školského zákona č. 245/2008.

Údaje o psychickej identite a psychickej pracovnej spôsobilosti môže v zmysle § 13 ods. 3 zákona č. 122/2013 o ochrane osobných údajov získavať a spracovávať len psychológ alebo ten, komu to umožňuje osobitný zákon – napr. školy a školské zariadenia v zmysle § 11 ods. 6 zákona č. 245/2008 Z. z..

S týmito údajmi sa nakladá podľa uvedených zákonov a bez písomného súhlasu rodiča dieťaťa alebo jeho zákonného zástupcu nebudú poskytnuté iným osobám a po uplynutí lehoty na skartovanie, ktorá je podľa § 5 ods. 3 písm. b) vyhlášky Ministerstva školstva SR č. 326/2008 20 rokov, budú skartované a zničené.

Psychologické a špeciálnopedagogické vyšetrenie je v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie ako odborná činnosť poskytované **zdarma** (§ 130 ods. 11 školského zákona).

Diagnostiku ŠVVP realizuje zariadenie výchovného poradenstva a prevencie. Ak je dieťa v dlhodobej starostlivosti iného odborného pracoviska, ktoré vykonáva psychologickú alebo špeciálnopedagogickú diagnostiku, môže pri tom využiť podklady z odborných vyšetrení urobených týmto pracoviskom. Ak boli ŠVVP dieťaťa alebo žiaka diagnostikované v Detskom centre Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, príslušné školské poradenské zariadenie tento nález akceptuje (2.5.1 Všeobecné pokyny bod 5 POP 2010/2011).

Ak je dieťa v dlhodobej starostlivosti odborného pracoviska nezaradeného do siete škôl a školských zariadení, ktoré vykonáva psychologickú a špeciálnopedagogickú diagnostiku, môžu sa pri jeho diagnostike využiť podklady z odborných vyšetrení vypracovaných týmto pracoviskom (1.6.13 Deti a žiaci so ŠSVP bod 1 POP 2012/2013; 1.6.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 1 POP 2013/2014).

V prípade, že pri určení diagnózy dieťaťa alebo inej odbornej intervencii sa využíva spolupráca zamestnancov obidvoch typov poradenských zariadení, písomné vyjadrenie pre potreby školy vydáva riaditeľ toho poradenského zariadenia, ktoré má dieťa vo svojej starostlivosti podľa príslušných ustanovení zákona č. 245/2008 Z. z., vrátane neštátneho poradenského zariadenia zaradeného v sieti (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 5 POP 2015/2016).

Ďalšou súčasťou dokumentácie individuálne začleneného žiaka sú, v prípade potreby, správy z odborných lekárskeho vyšetrení.

Správu z odborného lekárskeho vyšetrenia vyplní príslušný odborný lekár. Špeciálny pedagóg navrhuje len také odborné lekárske vyšetrenia, ktoré sú v danej súvislosti potrebné – detský neurológ, psychiater, očný lekár, čelustný ortopéd, foniater, ORL, ortopéd, onkológ, internista a iní. Ostatné časti sa vyplňujú aktuálne podľa zamerania. Odborné vyšetrenia sú v niektorých prípadoch potrebné pri špeciálnopedagogickej diagnostike v záujme zvolenia správneho postupu pri špeciálnopedagogickej starostlivosti.

Záväzné písomné vyjadrenia k školskému začleneniu (školskej integrácii) žiaka so zdravotným znevýhodnením v základnej alebo strednej škole môžu vydávať iba príslušné poradenské zariadenia zaradené v sieti škôl a školských zariadení. Ak je dieťa v dlhodobej starostlivosti Detského centra VÚDPaP alebo iného odborného pracoviska, ktoré vykonáva psychologickú alebo špeciálnopedagogickú diagnostiku, príslušné poradenské zariadenie sa pri svojich vyjadreniach opiera o jeho posudok a odporúčania. Školský psychológ a školský špeciálny pedagóg, ktorý je zamestnancom školy, písomné vyjadrenia k školskému začleneniu nevydáva. Toto vyjadrenie nevydáva ani psychológ, ktorý nie je zamestnancom poradenského zariadenia v rezorte školstva (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 13 POP 2009/2010).

Časť tlačiva – Záznam o prehodnotení návrhu na zmenu formy vzdelávania dieťaťa/žiaka.

V uvedenej časti tlačiva sa uvádzajú dôvody na zmenu formy vzdelávania dieťaťa/žiaka, vyjadruje sa k nim príslušné školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie. Vyplňa sa pri zmene charakteru postihnutia/nadania žiaka, v súvislosti so zmenou formy jeho vzdelávania, pri jeho preradení, napr. zo školskej integrácie do špeciálnej triedy a naopak, alebo pri jeho vyradení z evidencie žiakov so ŠVVP, ak pominuli dôvody na jeho vzdelávanie formou uvedenou v návrhu. Prehodnotenie návrhu na prijatie sa týka žiakov so ŠVVP, u ktorých postihnutie alebo narušenie nemá trvalý charakter, t. j., ak žiak už nemá ŠVVP, môže byť integrácia ukončená. Napr. niektoré druhy narušenej komunikačnej schopnosti alebo vývinové poruchy učenia majú vývinový charakter. Ak sú poruchy včas diagnostikované a žiakovi je včas a systematicky poskytovaná odborná starostlivosť, môže sa stav upraviť. **Poznámka:** ak rodič/zákonný zástupca dieťaťa/žiaka požiada o ukončenie integrácie, škole predloží závery rediagnostického vyšetrenia, v ktorých bude uvedené, že dieťa/žiakovi pominuli ŠVVP a ďalej sa integrácia neodporúča.

Ak nie je potrebné žiaka so zdravotným znevýhodnením vzdelávať podľa IVP, školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie **vypracuje konkrétne odporúčania** pre učiteľov ako postupovať vo výchovno-vzdelávacom procese (2.4. Školská integrácia bod 19 POP 2015/2016).

Dieťa/žiak so ŠVVP začlenený v bežnej triede, sa vzdeláva podľa IVP len vtedy, ak je to vzhľadom na jeho ŠVVP potrebné. IVP vypracúva triedny učiteľ v spolupráci s vyučujúcimi a odbornými zamestnancami školy a so zariadením výchovného poradenstva a prevencie. V prípade integrácie nadaných žiakov je možné využívať aj služby, ktoré poskytuje *Detské centrum VÚDPaP*, s vedomím poradenského zariadenia, v ktorom je dieťa alebo žiak evidovaný (2.4. Školská integrácia bod 7 POP 2017/2018).

Pri vypracúvaní IVP pre deti a žiakov so ŠVVP sa školám odporúča spolupracovať s poradenským zariadením, ktoré žiaka diagnostikovalo; na uvedený účel je možné využívať tie služby, ktoré poskytuje *Detské centrum Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie*, s vedomím poradenského zariadenia, v ktorom je dieťa/žiak evidovaný (2.4. Školská integrácia bod 4 POP 2015/2016).

Pri vypracúvaní **IVP** dieťaťa a žiaka so zdravotným znevýhodnením, ak je na základe odporúčania poradenského zariadenia jeho vypracovanie potrebné, vždy spolupracovať s poradenským zariadením, ktoré má dieťa alebo žiaka vo svojej odbornej starostlivosti **(1.5.13. Deti a žiaci so ŠVVP bod 14 POP 2017/2018)**.

Ak škola vzdeláva **začlenených žiakov so ŠVVP**, vytvára pre nich podmienky prostredníctvom **IVP**, alebo prostredníctvom **vzdelávacích programov** určených pre školy, ktoré vzdelávajú žiakov so ŠVVP (§ 7 ods. 5 školského zákona). Príslušné poradenské zariadenie odporučí, či v konkrétnom prípade použiť vzdelávací program určený pre školu, alebo žiakovi vypracovať IVP **(2.4 Školská integrácia bod 9 POP 2019/2020)**.

Pri tvorbe IVP škola vychádza zo záverov a odporúčaní uvedených v správach z diagnostického vyšetrenia CPPPaP alebo ČSPP zaradeného do siete škôl a školských zariadení, s prihliadnutím na aktuálne podmienky školy (**Dodatok č. 2 ku vzdelávacím programom pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním zo dňa 1. 2. 2019**), **(2.4 Školská integrácia bod 10 POP 2019/2020)**.

Školy **pravidelne sledujú a vyhodnocujú efektivitu IVP** v oblasti odstraňovania deficitov žiaka a v prípade, že sa intervencie ukážu ako neúčinné alebo málo účinné, je nevyhnutné, aby boli nastavené iným spôsobom **(2.4 Školská integrácia bod 11 POP 2019/2020)**.

Individuálny vzdelávací program vypracuje škola, mal by obsahovať základné informácie o žiakovi, o osobitostiach vplyvu jeho diagnózy a prognózy na výchovno-vzdelávací proces, o požiadavkách na úpravy prostredia triedy, učebných postupov, organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu, učebných plánov a učebných osnov, zabezpečení kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok, personálnej pomoci a postupoch pri hodnotení a klasifikácii. Obsah IVP žiaka s intelektovým nadaním je určený v zmysle **§ 4 ods. 4 vyhlášky MŠ SR č. 307/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním**.

Vypracúvať individuálny vzdelávací program (**podľa vzoru schváleného MŠ SR**) žiakom so všeobecným intelektovým nadaním začlenených v bežných triedach školy (2.5.2 Školská integrácia detí so ŠVVP a žiakov so ŠVVP bod 20 POP 2010/2011).

Pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním, ktorí sú začlenení v bežných triedach základnej školy alebo gymnázia postupujúcich podľa školského vzdelávacieho programu, treba **vypracovať individuálny vzdelávací program** vychádzajúci z programu, podľa ktorého postupuje trieda. Námety na úpravu individuálneho vzdelávacieho programu možno čerpať zo štátneho vzdelávacieho programu – časť Vzdelávací program pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním, ISCED 1, ISCED 2 a ISCED 3a (2.5.2 Školská integrácia detí so ŠVVP a žiakov so ŠVVP bod 21 POP 2010/2011).

Spolupracovať pri tvorbe individuálnych vzdelávacích programov najmä so školami, kde nie je zriadené miesto školského špeciálneho pedagóga (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 10 POP 2015/2016).

Odporúčaná štruktúra *individuálneho vzdelávacieho programu*⁶ žiaka so ŠVVP

1. Súčasný zdravotný stav, druh a stupeň postihnutia, výchovno-vzdelanostná úroveň žiaka a charakteristika osobnostných predpokladov učiť sa.
2. Učebný plán a učebné osnovy, resp. ich modifikácia, podľa ktorej sa bude postupovať pri výchove a vyučovaní žiaka. Odporúčaná zvýšená časová dotácia niektorých predmetov, zaradenie špeciálnych vyučovacích predmetov do vyučovania na kompenzáciu postihnutia, napr. predmet rozvoj komunikačných zručností. V prípade, že učebné plány alebo učebné osnovy nie je potrebné žiakovi upraviť, je dôležité, aby v IVP bolo písomne uvedené, že na základe odporúčania poradenského zariadenia úprava učebných plánov alebo učebných osnov nie je potrebná.
3. Špeciálne učebné a technické pomôcky, modifikácia učebných materiálov, ktoré treba zabezpečiť pre výchovu a vyučovanie žiaka.
4. Charakteristika a popis špeciálnopedagogického servisu.
5. Dlhodobé a krátkodobé ciele výchovno-vzdelávacieho procesu, spôsob hodnotenia a klasifikácie učebných výsledkov žiaka.
6. Priebežné hodnotenie úprav učebných osnov (predtým: individuálnych vzdelávacích plánov jednotlivých vyučovacích predmetov), ktoré boli doporučené na vypracovanie pre žiaka so ŠVVP v individuálnom výchovno-vzdelávacom programe.

Pri vypracovávaní IVP sa odporúča použiť nasledovnú odbornú literatúru:

- Mertin, V.: *Individuální vzdělávací program*. Portál, Praha 1995,
- Zelinková, O.: *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Portál, Praha 2001,
- Kaprálek, K., Belecký, Z.: *Jak napsat a používat individuální vzdělávací program*. Portál, Praha 2004.

Ako **vzorová štruktúra IVP** pre nadaných žiakov⁷ sa odporúča *Program pre intelektovo nadaného žiaka*, schválený Ministerstvom školstva SR pod č. CD-2005-19373/26374:1-091 s platnosťou od 1. septembra 2005, aktualizovaný k 1. septembru 2008.

Nakoľko vzorové individuálne vzdelávacie programy – IVP MŠ SR z roku 1997 pre žiakov s jednotlivými postihnutiami boli zrušené, v súčasnosti **IVP žiakovi so ŠVVP možno vypracovať** napr. **podľa štruktúry IVP pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním**.

Individuálny vzdelávací program je súčasťou ďalšej dokumentácie žiaka so ŠVVP, individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb. Čo má **IVP** obsahovať, nájdeme v štátnych vzdelávacích programoch pre 1. stupeň ZŠ – primárne vzdelávanie ISCED 1 a 2. stupeň ZŠ – nižšie sekundárne vzdelávanie ISCED 2, ktoré boli schválené 19. 06. 2008.

V školskom roku **2015/2016 neplatia pre žiakov 1. a 5. ročníka**.

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na v-v proces;
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;

⁶ Úloha školského špeciálneho pedagóga v základnej škole, Informatívno-metodický materiál schválený MŠ SR dňa 10. 09. 1999 č. 260/1999-44 s účinnosťou od 01. 09. 1999.

Dostupný na: http://www.lienka-lomnica.sk/documents/legislative/uloha_skol_spec_ped_v_ZS_met_mat%201999.pdf

⁷ Program pre intelektovo nadaného žiaka, schválený Ministerstvom školstva SR pod č. CD-2005-19373/26374:1-091 s platnosťou od 1. septembra 2005, aktualizovaný k 1. septembru 2008.

Dostupné na: http://www.vudpap.sk/sub/vudpap.sk/images/pdf/vychovnovzdelavaci_program08.pdf

- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok;
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných.

ISCED 1 primárne vzdelávanie, 13.1. Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením, strana 28;

ISCED 2 nižšie sekundárne vzdelávanie, 13.1. Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením, strana 27.

Ak je žiakovi so ŠVVP potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom ako súčasť IVVP *Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu*. Ide o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, **nie o redukciu obsahu učiva**. Vychádza sa pri tom z učebných osnov konkrétneho predmetu v zmysle úpravy učiva s prihliadnutím na špecifiká vyplývajúce zo zdravotného znevýhodnenia žiaka. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou IVVP, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka.

2015/2016

V inovovaných štátnych vzdelávacích programoch platných od školského roku 2015/2016 pre ZŠ uvedený obsah IVP nie je. Je v nich informácia o tom, že vypracovanie IVP patrí k základným podmienkam vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením v bežných triedach.

Poznámka: iŠVP je v školskom roku 2015/2016 východiskom výchovy a vzdelávania žiakov 1. a 5. ročníka základnej školy.

Poznámka: pre začlenených žiakov so zdravotným znevýhodnením východiskom ich výchovy a vzdelávania ostávajú v platnosti vzdelávacie programy schválené v roku 2009 podľa druhu zdravotného znevýhodnenia.

Pri vypracúvaní individuálneho vzdelávacieho programu (ďalej len „IVP“) pre deti a žiakov so ŠVVP sa školám odporúča spolupracovať s poradenským zariadením, ktoré žiaka diagnostikovalo; na uvedený účel je možné využívať tiež služby, ktoré poskytuje Detské centrum VÚDPaP (2.4 Školská integrácia bod 3 POP 2012/2013; 2.4 Školská integrácia bod 3 POP 2013/2014; 2.4. Školská integrácia bod 4 POP 2014/2015).

Upozornenie!

Pri vypracúvaní IVP pre žiakov s mentálnym postihnutím vzdelávaných v školskej integrácii v bežnej triede materskej školy a základnej školy je potrebné vychádzať zo vzdelávacieho programu pre deti s mentálnym postihnutím pre predprimárne vzdelávanie a zo vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie, ktorý je súčasťou ŠVP. V predmetoch výchovno-estetického zamerania je možné vzdelávať týchto žiakov podľa obsahu vzdelávania žiakov bežnej triedy. Žiaci môžu absolvovať aj vyučovací predmet cudzí jazyk, pričom sa na nich kladú primerané nároky. Na vyučovací predmet **pracovné vyučovanie** sa môže vytvoriť skupina žiakov z rôznych ročníkov (2.4 Školská integrácia bod 11 POP 2017/2018).

Pri vypracúvaní **IVP** pre žiakov s **autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami bez mentálneho postihnutia** (napr. Aspergerovým syndrómom a i.), vzdelávaných v bežnej triede základnej školy, je potrebné vychádzať zo vzdelávacieho programu pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami bez mentálneho postihnutia pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, schváleného ministerstvom školstva (**2.4 Školská integrácia bod 9 POP 2017/2018**).

Pedagogické postupy a prístup ku každému žiakovi s **pervazívnymi vývinovými poruchami** (Aspergerov syndróm, detský autizmus a ďalšie), ktorých stav výrazne ovplyvňujú a zhoršujú rôzne, aj nepredvídateľné vplyvy prostredia a reakcie osôb (pedagogických zamestnancov, spolužiakov), je **nevyhnutné konzultovať** s centrom špeciálnopedagogického poradenstva, ktoré má žiaka vo svojej evidencii a dôsledne dbať na odporúčania psychológa a špeciálneho pedagóga (**2.4 Školská integrácia bod 10 POP 2017/2018**).

Ak sa v priebehu školského roka prejaví, že výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka so zdravotným znevýhodnením vzdelávaného v školskej integrácii, ktorého **IVP** zahŕňa aj **úpravu obsahu vzdelávania niektorého vyučovacieho predmetu**, nie sú uspokojivé a žiak **nesplňuje** potrebné kritériá na jeho súhrnné hodnotenie lepším klasifikačným stupňom ako nedostatočný, je potrebné **prehodnotiť a upraviť** obsah, resp. **formu** jeho vzdelávania v súčinnosti so špeciálnym pedagógom a psychológom. Takýto žiak **nemá opakovať** ročník z tých vyučovacích predmetov, v ktorých majú na jeho neúspešnosť vplyv dôsledky jeho diagnózy. Ak sa na prospechu žiaka okrem jeho zdravotného znevýhodnenia podieľa významnou mierou viac faktorov, k hodnoteniu a klasifikácii stupňom nedostatočný je možné pristúpiť, avšak len **po odbornom posúdení** a odporúčení tohto postupu odbornými zamestnancami školy alebo poradenského zariadenia na základe komplexného hodnotenia žiaka učiteľom, ktorý daný predmet vyučuje. Komplexné hodnotenie musí obsahovať využité možnosti a spôsoby preverovania vedomostí žiaka v súlade s **IVP a dôvody zlyhávania v danom predmete** (**2.4 Školská integrácia bod 8 POP 2017/2018**).

Škola a školské zariadenie označujú pri správe registratúry uvedené ďalšiu dokumentáciu týmito znakmi hodnoty a **lehotami uloženia**:

- a) *návrh na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do špeciálnej školy, špeciálnej materskej školy, základnej školy a do strednej školy* ako registratúrny záznam bez trvalej dokumentárnej hodnoty 5 rokov po ukončení štúdia.
- b) *správa z psychologického alebo špeciálnopedagogického vyšetrenia* ako registratúrny záznam bez trvalej dokumentárnej hodnoty s lehotou **20** rokov od posledného poskytnutia starostlivosti.
- c) *písomné vyjadrenie k školskému začleneniu* ako registratúrny záznam bez trvalej dokumentárnej hodnoty s lehotou **5** rokov po ukončení štúdia.
- d) *individuálny výchovno-vzdelávací program* individuálne začleneného žiaka ako registratúrny záznam bez trvalej dokumentárnej hodnoty s lehotou **5** rokov po ukončení štúdia (**§ 5 ods. 3 písm. a) až d) vyhlášky č. 326/2008 Z. z. o druhoch a náležitostiach vysvedčení a ostatných školských tlačív vrátane spôsobov ich evidencie a uloženia**).

Triedna kniha

Pri výchove a vzdelávaní žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi poruchami sa používa triedna kniha pre žiakov s autizmom **074 MŠVVaŠ SR od 1. 9. 2015/2016**. Uvedená triedna kniha sa využíva iba v špeciálnej triede pre žiakov s autizmom. Z dôvodu prítomnosti integrovaného žiaka s autizmom v triede bežnej ZŠ sa uvedená triedna kniha nevedie.

Pre žiakov v školskej integrácii sa nevedú samostatné triedne knihy (**2.4. Školská integrácia bod 14 POP 2017/2018**).

3.2 Podmienky výchovy a vzdelávania

Riaditelia škôl v spolupráci so zriaďovateľom zabezpečia **personálne, priestorové a materiálno-technické podmienky** na vzdelávanie detí a žiakov v školskej integrácii v maximálnej miere, v závislosti na dostupných možnostiach. Ak škola vzdeláva žiakov v školskej integrácii, je nevyhnutné personálne zabezpečenie poskytovania odborných činností školským špeciálnym pedagógom a školským psychológom (**2.4 Školská integrácia bod 1 POP 2017/2018**).

Zriaďovatelia a riaditelia škôl, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so zdravotným znevýhodnením v školskej integrácii, vytvárajú v rámci svojich možností podmienky na vyučovanie špecifických predmetov, napr. rozvíjanie špecifických funkcií, individuálna logopedická intervencia, priestorová orientácia a voliteľné predmety zamerané napr. na rozvíjanie manuálnych zručností a návykov (**2.4 Školská integrácia bod 17 POP 2017/2018**).

Riaditelia škôl v spolupráci so zriaďovateľom zabezpečia **personálne, priestorové a materiálno-technické podmienky** na vzdelávanie detí a žiakov **v školskej integrácii** v súlade so štátnymi vzdelávacími programami a vzdelávacími programami pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním, tak aby mali zabezpečený rovný prístup ku vzdelávaniu (**2.4. Školská integrácia bod 1 POP 2019/2020**).

Pri poskytovaní logopedickej starostlivosti sa odporúča poradenským zariadeniam postupovať v súlade s metodickým usmernením č. 2011-5566/23356:14-914, vydaným ministerstvom, ktoré upravuje podrobnosti k pôsobnosti, zameraniu a vykonávaniu odborných činností školského logopéda. (**3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 8 POP 2015/2016**).

Počas vyučovania dávať žiakom úlohy podporujúce vzájomnú spoluprácu a pomoc, zaraďovať kooperatívne vyučovanie, relaxačné prestávky, rozvíjať sebahodnotenie žiakov, využívať slovné hodnotenie, rozvíjať kompetencie v oblasti digitálnej gramotnosti, používať kompenzačné pomôcky, najmä u žiakov s viacnásobným postihnutím (**2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 15 POP 2017/2018**).

Deťom a žiakom so zdravotným znevýhodnením umožniť aj v mimo vyučovacom čase používanie kompenzačných špeciálnych učebných pomôcok a iných pomôcok a poskytovať im primerané úpravy v súlade s ich individuálnymi potrebami (**1.5.5. Deti a žiaci so ŠVVP bod 8 POP 2019/2020**).

Podporné opatrenia pri výchove a vzdelávaní žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním uplatňovať o. i. s využitím finančných prostriedkov zahrnutých do rozpočtu školy na základe klasifikácie týchto žiakov pre výpočet koeficientu personálnej náročnosti podľa prílohy č. 8 (ZŠ) a prílohy č. 9 (SŠ) k nariadeniu vlády č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov (**1.5.5. Deti a žiaci so ŠVVP bod 12 POP 2019/2020**).

3.3 Personálne podmienky

V základných školách a stredných školách, ktoré nie sú špeciálnou školou, pôsobí **školský špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, školský logopéd alebo školský psychológ**, ak vzdelávajú **viac ako 20 žiakov so ZZ** okrem žiakov so ZZ vzdelávaných v špeciálnych triedach podľa § 94 ods. 4 školského zákona.

Pri zavádzaní inkluzívneho vzdelávania vytvárať inkluzívne tímy zložené z pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov. Implementovať princípy inklúzie, vytvárať klímu školy pre vzájomnú spoluprácu. Pedagogickú diagnostiku orientovať predovšetkým na zohľadňovanie skrytého potenciálu vo vzdelávaní, identifikovanie bariér a nerovností vo vzdelávaní a ich následné odstraňovanie a identifikovanie rizikových faktorov (**1.5.4. Inkluzívne vzdelávanie bod 5 POP 2019/2020**).

V spolupráci so zriaďovateľom vytvárať podmienky pre pôsobenie odborného inkluzívneho tímu v škole (**2.2 Základné školy bod 28 POP 2019/2020**).

Žiakom škôl podľa § 94 ods. 1 školského zákona bariéry vyplývajúce z ich zdravotného znevýhodnenia pomáhajú prekonávať asistenti učiteľa (§ 95 ods. 9 školského zákona).

Pedagogický asistent sa podľa požiadaviek učiteľa, vychovávateľa alebo majstra odbornej výchovy podieľa na uskutočňovaní školského vzdelávacieho programu materskej školy, základnej školy, školy pre deti s nadaním alebo žiakov s nadaním, špeciálnej školy alebo výchovného programu pre deti a žiakov vo veku plnenia povinnej školskej dochádzky najmä utváraním rovnosti príležitostí vo výchove a vzdelávaní, na prekonávaní architektonických, informačných, jazykových, zdravotných, sociálnych alebo kultúrnych bariér. Pedagogický asistent môže pôsobiť aj v stredných školách, ak ide o zabezpečenie vzdelávania žiakov so zdravotným postihnutím (§ 16 ods. 1 zákona NR SR č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V odporúčaní k vzdelávaniu žiaka v triede **s podporou asistenta učiteľa** jasne uvádzať výsledky diagnostických vyšetrení vždy v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi MŠVVaŠ SR, ako aj stupeň, mieru postihnutia žiaka a bariéry, ktoré žiak so ŠVVP nedokáže prekonať z dôvodu zdravotného postihnutia alebo iného zdravotného znevýhodnenia. Odporúčanie vydáva zariadenie, ktoré má žiaka so ŠVVP v starostlivosti a nie je možné jeho zamieňanie so správou z vyšetrenia (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 12 POP 2015/2016).

Ministerstvo môže prideliť v rámci rezervy kapitoly ministerstva na žiadosť zriaďovateľa štátnej školy finančné prostriedky na špecifiká. Žiadosť predkladá zriaďovateľ ministerstvu prostredníctvom príslušného krajského školského úradu najneskôr do 30. septembra príslušného kalendárneho roka. Prostredníctvom špecifik sa financujú náklady, ktoré sa opakujú a nie sú zohľadnené v normatíve školy (§ 4 zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov). Špecifikom sú aj náklady na mzdy asistentov učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo nadaním vrátane poistného a príspevku zriaďovateľa do poisťovní podľa § 4a zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov – ďalej len „... o financovaní“). Žiadosť zriaďovateľa obsahuje najmä počet žiakov a stupeň a mieru ich postihnutia.

Ministerstvo pridelí zriaďovateľovi štátnej školy finančné prostriedky podľa ods. 1 písm. b) najmä podľa počtu žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo nadaním a podľa stupňa a miery postihnutia týchto žiakov (§ 4a ods. 4 zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní).

V základných a stredných školách, ktoré vzdelávajú žiakov so ŠVVP, vytvárať pracovné miesta školských špeciálnych pedagógov (1.5 Informácie k výchovno-vzdelávacím aktivitám škôl a školských zariadení bod 39 POP 2006/2007).

Pri zápise žiakov do prvého ročníka základnej školy je vhodné, aby v komisii boli podľa možnosti zastúpení aj školský psychológ, špeciálny pedagóg a pedagóg materskej školy (2.3 Základné školy bod 4 POP 2008/2009).

V školách, ktoré integrovanou formou vzdelávajú žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vytvárať pracovné miesta školských špeciálnych pedagógov (1.5 Informácie k výchovno-vzdelávacím aktivitám škôl a školských zariadení bod 39 POP 2006/2007).

V záujme optimalizácie psychického vývinu žiakov špeciálnych škôl vytvoriť na všetkých špeciálnych školách miesto školského psychológa (1.5 Informácie k výchovno-vzdelávacím aktivitám škôl a školských zariadení bod 34 POP 2006/2007).

V ZŠ, ktoré majú vytvorené pracovné miesto školského špeciálneho pedagóga, je potrebné, aby hlavnú časť svojej priamej vyučovacej činnosti venoval žiakom prvých ročníkov a žiakom 1. stupňa s príznakmi špecifických vývinových porúch učenia alebo správania (časť 2.2.2 Prvý stupeň ZŠ, bod 9 POP 2003/2004).

V školách, ktoré vzdelávajú žiakov so zdravotným znevýhodnením, môže pôsobiť aj asistent učiteľa na základe žiadosti, ktorú predkladá zriaďovateľ školy... (2.5.1 Všeobecné pokyny bod 7 POP 2009/2010).

Integrované vzdelávanie žiakov so stredným a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia v štandardnej triede základnej školy neodporúčame, ak škola nemôže zabezpečiť odborný prístup špeciálneho pedagóga (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 17 POP 2009/2010).

Odporúča sa riaditeľom škôl na účel skvalitnenia podmienok výchovy a vzdelávania detí a žiakov so ŠVVP v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi zabezpečiť asistenta učiteľa a vytvárať pracovné miesta odborných zamestnancov na školách (1.6.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 5 POP 2012/2013; 1.6.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 8 POP 2014/2015);

V záujme skvalitnenia podmienok pre výchovu a vzdelávanie detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením vytvoriť bezbariérové prostredie, vrátane vstupu do budovy školy, pre žiakov, ktorí nedokážu prekonať bariéry plynúce z ich zdravotného znevýhodnenia sa odporúča v súlade s právnymi predpismi zabezpečiť asistenta učiteľa, pomocného vychovávateľa a vytvoriť odbornú personálnu podporu prostredníctvom pracovných miest pre odborných zamestnancov (1.5.5. Deti a žiaci so ŠVVP bod 10 POP 2019/2020).

Pri obsadzovaní miest **pedagogických asistentov** v školách s vysokým počtom detí a žiakov z marginalizovaných komunít prihliadať aj na **ovládanie rómskeho jazyka** (1.5.4.4. Národnostné menšiny bod 8 POP 2016/2017).

Školám sa odporúča zamestnávať aj pedagogických zamestnancov so znalosťou rómskeho jazyka v písomnej aj ústnej podobe, prípadne ovládajúcich dialekt miestnej komunity na komunikačnej úrovni (2.4 Školská integrácia bod 12 POP 2019/2020).

Asistent učiteľa je pedagogickým zamestnancom školy, ktorý podľa požiadaviek učiteľa môže so žiakom pracovať samostatne. V zmysle platnej legislatívy musí spĺňať príslušné kvalifikačné predpoklady, v prípade začínajúceho asistenta sa vyžaduje **absolvovanie adaptačného vzdelávania** (1.6.14. Deti a žiaci so ŠVVP bod 10 POP 2015/2016).

O rozsahu prítomnosti asistenta učiteľa počas výchovno-vzdelávacieho procesu žiakov so zdravotným znevýhodnením rozhoduje riaditeľ školy na základe odporúčania poradenského zariadenia, závažnosti zdravotného znevýhodnenia a možností vzhľadom k počtu asistentov pôsobiacich v škole (2.4 Školská integrácia bod 13 POP 2019/2020).

Upozornenie!

Zamerať **kontrolnú činnosť** na žiakov v školskej integrácii, **na dodržiavanie odporúčaní poradenského zariadenia** pre prácu s nimi a na zohľadňovanie ich potrieb vo výchovno-vzdelávacom procese (využívanie individuálneho prístupu, diferenciácie úloh, kompenzačných pomôcok, alternatívnych spôsobov hodnotenia, sebahodnotenia, zapojenia integrovaných žiakov do vyučovacej hodiny a i. (2.4 Školská integrácia bod 17 POP 2015/2016).

Odporúča sa riaditeľom škôl zabezpečiť vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti metodického prístupu k integrovaným žiakom (2.4 Školská integrácia bod 15 POP 2013/2014).

3.4 Materiálno-technické podmienky

Výchova a vzdelávanie v školách podľa § 94 odseku 1 školského zákona sa uskutočňuje s využitím **špeciálnych učebných pomôcok** a **kompenzačných pomôcok**, ktoré spolu **s učebnicami** a **špeciálne upravenými učebnými textami** podľa špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka poskytuje bezplatne škola, v ktorej sa vzdeláva (§ 95 ods. 4 školského zákona).

MŠ SR schválilo učebnú pomôcku Program DysCom SK pod č. CD-2007-23443/47459-1:914 s platnosťou od 1. februára 2008 a odporúča jej používanie pri výchovno-vzdelávacej a poradenskej činnosti so zameraním na žiakov so ŠVVP a žiakov s ťažkosťami s osvojovaním čítania a písania v školách a poradenských zariadeniach (2.1 Všeobecné pokyny bod 21 POP 2008/2009).

Zriaďovateľom a riaditeľom škôl pre deti a žiakov so zrakovým postihnutím sa odporúča vytvárať personálne a materiálno-technické podmienky na efektívne uplatňovanie IKT v edukácii detí a žiakov so zrakovým postihnutím a vytvárať optimálne pracovné podmienky autorom a upravovateľom učebníc, učebných textov v Braillovom písme, digitálnej alebo zvukovej podobe (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 13 POP 2013/2014).

Zriaďovateľom a riaditeľom škôl pre deti a žiakov so sluchovým postihnutím sa odporúča vytvárať personálne a materiálno-technické podmienky na efektívne uplatňovanie IKT v edukácii detí a žiakov so sluchovým postihnutím a vytvárať optimálne pracovné podmienky autorom a upravovateľom učebníc, učebných textov a pracovných zošitov (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 14 POP 2013/2014).

Deťom a žiakom so zdravotným znevýhodnením umožniť vo vyučovacom procese ale aj v mimovyučovacom čase používanie **kompenzačných a iných pomôcok** a poskytovať im primerané úpravy v súlade s ich individuálnymi potrebami (**1.5.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 10 POP 2017/2018**).

Novinka!

Využívať službu RoboBraille (www.robobraille.org), ktorá je určená hlavne pre nevidiacich, slabozrakých, ľudí s dyslexiou, negramotných, môže byť však použitá aj na podporu štúdia a učenia pre ľudí bez postihnutia. Uvedená služba vie previesť textové dokumenty do rôznych iných formátov, do Braillovho písma, MP3 (audio), DAISY (digitálne zvukové knihy), e-knihy a konvertovanie neprístupných dokumentov (napríklad PDF) do viac prístupných dokumentov (napríklad Word). RoboBraille vie previesť aj dokumenty obsahujúce matematické zápisy do alternatívnych formátov. Služba RoboBraille (www.robobraille.org) funguje vo viac ako dvadsiatich jazykoch, vrátane slovenského jazyka, má jednoduché použitie a pre nekomerčné účely je bezplatná. (2.4 Školská integrácia bod 7 POP 2019/2020).

Zriaďovateľom a riaditeľom škôl pre deti a žiakov so zrakovým postihnutím sa odporúča vytvárať personálne a materiálno-technické podmienky na efektívne uplatňovanie IKT v edukácii detí a žiakov so zrakovým postihnutím a vytvárať optimálne pracovné podmienky autorom

a upravovateľom učebníc, učebných textov v Braillovom písme, digitálnej alebo zvukovej úprave (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 17 POP 2017/2018).

Využívať v bežnom vyučovaní jazykov bezplatné e-knihy zo série *Príbehmi k poznaniu* s autentickými výpoveďami ľudí z menšín, so zdravotným znevýhodnením, sociálne znevýhodnených a neúplných rodinných prostredí (1.5.4. Inkluzívne vzdelávanie bod 3 POP 2019/2020).

3.5 Priestorové podmienky

Nadalej pokračovať v debarierizácii škôl, predovšetkým tých, ktoré navštevujú žiaci so zdravotným znevýhodnením, najmä s obmedzenou schopnosťou pohybu (časť 1.4 Informácie k výchove a vzdelávaniu v školách a školských zariadení bod 15 POP 2008/2009). **Debarierizačné úpravy v školách realizujú ich zriaďovatelia.**

Ak škola vzdeláva deti a žiakov s obmedzenou schopnosťou pohybu, resp. imobilné deti a žiakov, riaditelia škôl v spolupráci so zriaďovateľom zabezpečia, v závislosti na dostupných možnostiach, odstránenie stavebných bariér, ktoré znemožňujú prístup uvedeným deťom a žiakom (2.4. Školská integrácia bod 3 POP 2017/2018).

V materských školách, základných školách, stredných školách, špeciálnych školách a školských zariadeniach v rámci možností **odstraňovať stavebné bariéry**, ktoré znemožňujú pohyb osôb so zdravotným postihnutím. **Rekonštrukcie a stavebné úpravy** realizovať tak, aby po ich vykonaní boli **odstránené stavebné bariéry** (2.4 Školská integrácia bod 18 POP 2017/2018).

Na všetkých úrovniach, ktoré sa dotýkajú výchovy a vzdelávania detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením, **plniť** opatrenia *Národného programu rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života* (časť 1.4 Informácie k výchove a vzdelávaniu v školách a školských zariadeniach bod 14 POP 2008/2009).

Obec vytvára podmienky na zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí a žiakov so ŠVVP v školách a v školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom podľa § 6 ods. 3 písm. c) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Odporúča sa školám a školským zariadeniam, ktoré vzdelávajú **deti a žiakov so zrakovým postihnutím**, využívať časopisy *Naše ráno*, *Za slnkom* a *Kazeta*, ktoré je možné objednať si bezplatne priamo na adrese: ZŠ pre nevidiacich, Nám. K. Kluberta, 054 01 Levoča, alebo na e-mailovej adrese schblind@spisnet.sk (2. Školy a školské zariadenia, 2.1 Všeobecné pokyny bod 20 POP 2006/2007).

V špeciálnych školách **zvyšovať kvalifikovanosť a odbornosť vyučovania**, vo výchovno-vzdelávacom procese využívať **didaktické a kompenzačné pomôcky** a **informačno-komunikačné technológie** (2.5.3 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 11 POP 2009/2010).

V **školských internátoch**, v ktorých sú ubytovaní **žiaci so zdravotným znevýhodnením**, odporúčame **počas nočnej prevádzky** internátu zabezpečiť službu aspoň **dvomi zamestnancami** (2.5.3 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 12 POP 2009/2010).

! Výchova a vzdelávanie žiaka s autizmom aj mimo kmeňovej triedy – vytvorenie vhodných podmienok výchovy a vzdelávania

U žiakov s Aspergerovým syndrómom (alebo s vysokofunkčným autizmom) sledovať možné prejavy predráždenia sociálnymi alebo zmyslovými podnetmi; je možné vypracovať a pružne prispôbiť redukciu prítomnosti žiaka na jednotlivých vyučovacích hodinách jeho aktuálnemu

stavu (napr. uplatnenie individuálneho učebného plánu podľa § 26 zákona č. 245/2008 Z. z.); **ak je prítomný asistent**, odporúča sa tiež využívať možnosť pracovať so žiakom **v priestoroch mimo triedy** (2.4. Školská integrácia bod 21 POP 2015/2016).

Pri vzdelávaní dieťaťa/žiaka s Aspergerovým syndrómom formou školskej integrácie postupovať podľa vzdelávacieho programu pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi poruchami, ktorý je súčasťou štátneho vzdelávacieho programu. Keďže psychický stav detí/žakov s Aspergerovým syndrómom v enormnej miere negatívne ovplyvňujú rôzne vplyvy prostredia, voči ktorým majú zvýšenú vnímavosť (hlučnosť, ruch počas prestávok, vône/zápachy, povrch predmetov, vybočenie zo zaužívaných pravidiel, nemožnosť využiť prestávku osamote a i.), na ich rozpoznanie a znižovanie ich vplyvov je nevyhnutné riadiť sa odporúčaniami ČŠPP, ktoré má dieťa/žiaka vo svojej starostlivosti. Uplatnením odborných odporúčaní sa vytvoria predpoklady na jeho úspešné vzdelávanie, elimináciu konfliktných situácií a neprimerané postoje jeho spolužiakov k špecifikám jeho správania (1.6.14. Deti a žiaci so ŠVVP bod 8 POP 2015/2016).

V záujme skvalitnenia podmienok pre výchovu a vzdelávanie detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením **vytvoriť bezbariérové prostredie, vrátane vstupu do budovy školy**, pre žiakov, ktorí nedokážu prekonať bariéry plynúce z ich zdravotného znevýhodnenia sa odporúča v súlade s právnymi predpismi zabezpečiť asistenta učiteľa, pomocného vychovávateľa a vytvoriť odbornú personálnu podporu prostredníctvom pracovných miest pre odborných zamestnancov **(1.5.5 Deti a žiaci so ŠVVP bod 10 POP 2019/2020)**.

4. Školská integrácia a počet žiakov v triede ZŠ

Školská integrácia sa realizuje v školách podľa školského zákona okrem špeciálnych škôl a špeciálnych tried v základných školách.

Školská integrácia sa realizuje v triedach spolu s ostatnými žiakmi školy; ak je to potrebné, takýto žiak je vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie. Zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Dieťa a žiak so zdravotným znevýhodnením alebo nadaním v materskej, základnej alebo strednej škole môže byť **vzdelávaný formou školskej integrácie**, ak mu príslušné poradenské zariadenie po diagnostických vyšetreniach vydalo písomné vyjadrenie k školskému začleneniu (školskej integrácii) na základe diagnostikovaných ŠVVP (2.4. Školská integrácia bod 1 POP 2015/2016).

Zmena – počet integrovaných žiakov v triede ZŠ nie je obmedzený!

Od 1. 9. 2015 je zrušený v § 13 ods. 2 vyhlášky o ZŠ – čo v praxi znamená, že za každého žiaka so zdravotným znevýhodnením zaradeného v triede spolu s ostatnými žiakmi sa počet žiakov v triede **neznižuje** z najvyššieho určeného počtu žiakov v triede s integrovanými žiakmi o dvoch žiakov.

Zmena od 1. januára 2014 – najvyšší počet žiakov v triede základnej školy podľa § 29 ods. 5 školského zákona

- a) 16 žiakov v triede nultého ročníka,
- b) 24 žiakov v triede, v ktorej sú žiaci viacerých ročníkov prvého stupňa ZŠ – **platné od 1. 9. 2015**
- c) 22 žiakov v triede prvého ročníka,
- d) 25 žiakov v triede druhého až štvrtého ročníka,

e) 29 žiakov v triede piateho až deviateho ročníka.

V zmysle **§ 29 ods. 13 školského zákona**, ak sú splnené požiadavky podľa osobitného predpisu, najvyšší počet žiakov v triede podľa **odseku 5** sa môže zvýšiť o **troch žiakov** z dôvodu

- a) zmeny trvalého bydliska žiaka,
- b) opakovania ročníka žiakom,
- c) prestupu žiaka z inej školy,
- d) osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky žiaka podľa § 23 písm. a) až e),
- e) preradenia žiaka do vyššieho ročníka bez absolvovania predchádzajúceho ročníka alebo
- f) preradenia žiaka do základnej školy.

Zmena od 1. januára 2014 – maximálny počet žiakov v triedach 5. – 9. ročníka ZŠ

Od 1. januára 2014 sa upravuje **maximálny počet žiakov** v triedach 5. – 9. ročníka ZŠ **z 28 na 29** žiakov. Ostatné počty sa nezmenili, zostávajú v súlade s **§ 29 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z.** (2.2. Základné školy bod 1 POP 2014/2015).

Zmena od 1. septembra 2015 – platia najnižšie počty žiakov v triedach základnej školy v zmysle § 29 ods. 8 školského zákona:

- a) 8 žiakov v triede nultého ročníka, 6 žiakov v triede nultého ročníka v neplnoorganizovanej ZŠ,
- b) 12 žiakov v triede, v ktorej sú žiaci viacerých ročníkov prvého stupňa – platné od 1. 9. 2015
- c) 11 žiakov v triede prvého ročníka,
- d) 13 žiakov v triede druhého až štvrtého ročníka,
- e) 15 žiakov v triede piateho až deviateho ročníka.

§ 29 sa dopĺňa odsekmi 14 až 16 zákona č. 245/2008 Z. z.

§ 29 ods. 14 školského zákona znie:

Ak riaditeľ ZŠ povolí plniť povinnú školskú dochádzku mimo územia SR, a preto je počet žiakov v triede vzdelávaných v triede nižší ako počet žiakov v triede podľa odseku 5, riaditeľ ZŠ môže navýšiť počet vzdelávaných žiakov v triede o počet žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku mimo územia SR.

§ 29 ods. 16 školského zákona znie:

Zriaďovateľ ZŠ môže určiť v osobitných prípadoch aj nižší počet žiakov v triede, ako je počet žiakov uvedený v odsekoch 8 a 15. Za osobitný prípad sa považuje:

- a) znížená dostupnosť žiakov do školy; za zníženú dostupnosť žiakov do školy sa považuje dĺžka dopravnej cesty vlakom alebo autobusom z miesta trvalého pobytu žiaka ako 6 kilometrov,
- b) vzdelávanie žiakov v jazyku národnostnej menšiny; ak v okruhu 6 kilometrov od miesta trvalého pobytu žiaka nie je žiadna iná ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny,
- c) vzdelávanie žiakov zo SZP, ak je z celkového počtu žiakov školy viac ako 80 % žiakov zo SZP, alebo
- d) ďalšie prípady hodné osobitného zreteľa.

Dodatok č. 3 k ŠVP – Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským, schválilo MŠVVaŠ SR dňa 4. 4. 2019 pod číslom 2019/4559:1-A1010 ako súčasť ŠVP pre ZŠ s platnosťou od 1. 9. 2019 začínajúc 1. až 3. ročníkom;

Poznámky k RUP pre ZŠ s VJS bod 3:

Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu. Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:

- a) vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu;
- b) vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe;
- c) vyučovacie predmety, ktorých obsah je doplnením vyučovacieho predmetu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorí nemôžu napredovať v rámci bežných vyučovacích hodín a ktorí postupujú podľa individuálnych vzdelávacích programov;
- d) špecifické vyučovacie predmety pre žiakov so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami.

Poznámky k RUP pre ZŠ s VJS bod 11: - Podľa tohto rámcového učebného plánu sa vzdelávajú aj žiaci so zdravotným znevýhodnením, ktorí sú v triede začlenení v rámci školskej integrácie, a to s uplatnením špecifik podľa bodu 7.1. Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Vzhľadom na vyskytujúce sa problémy pri vstupe do prvých ročníkov ZŠ, zakomponovať intenzívnu spoluprácu MŠ, ZŠ a poradenských zariadení (2.2 Základné školy bod 31 POP 2019/2020).

MŠVVaŠ SR ukončilo experimentálne overovanie Integrácia zdravotne znevýhodnených a intaktných detí a žiakov v Spojenej škole internátnej na Hrdličkovej ul. v Bratislave k 31. 08. 2018, a odporučilo uplatnenie výsledkov experimentálneho overovania:

- zverejnením na webovom sídle VÚDPaP,
- aktívnou disemináciou medzi pedagogických a odborných zamestnancov MŠ a ZŠ,
- pri tvorbe Stratégie rozvoja inkluzívneho vzdelávania a výchovy v SR na všetkých stupňoch vzdelávania **(2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 4 POP 2019/2020)**.

4.1 Výchova a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP)

Vysvetlenie: výchova a vzdelávanie žiakov zo SZP ako žiakov so ŠVVP nie je klasickou **integráciou** ako výchova a vzdelávanie ostatných integrovaných žiakov so zdravotným znevýhodnením (žiak so zdravotným postihnutím, žiak chorý alebo zdravotne oslabený, žiak s vývinovými poruchami, žiak s poruchou správania), žiak s nadaním.

Žiaci zo SZP by mali mať vytvorené podmienky vo výchove a vzdelávaní ako v špecializovanej triede. Prioritným dôvodom vytvárania individuálnych podmienok v ich výchove a vzdelávaní by mali byť ich **edukačné** potreby, **nie ekonomické**.

Poznámka: žiak zo SZP nie je automaticky žiakom so ŠVVP. Žiak zo SZP, ktorý je aj žiakom so ŠVVP, jeho ŠVVP mu musia byť diagnostikované CPPP.

Pri podpore inkluzívneho vzdelávania sa odporúča využívať pri vzdelávaní inovatívne technológie a zážitkové vzdelávanie s prvkami scitlivovania, vzdelávacie portály s metodickými návodmi v oblasti inkluzívneho vzdelávania (napr. Online živá knižnica, Stories that move), **(1.5.4. Inkluzívne vzdelávanie bod 1 POP 2019/2020).**

Vytvárať priestor na spoluprácu so zákonnými zástupcami a ich rodinnými príslušníkmi, s miestnymi a mimovládnyimi organizáciami v oblasti inkluzívneho vzdelávania a scitlivovania detí, žiakov a študentov. Využívať príležitosť podporných inkluzívnych programov (Vnímavá škola, Škola inkluzionistov, Generácia 3.0), **(1.5.4. Inkluzívne vzdelávanie bod 2 POP 2019/2020).**

Využívať v bežnom vyučovaní jazykov bezplatné e-knihy zo série Príbehmi k poznaniu s autentickými výpoveďami ľudí z menšín, so zdravotným znevýhodnením, sociálne znevýhodnených a neúplných rodinných prostredí **(1.5.4. Inkluzívne vzdelávanie bod 3 POP 2019/2020).**

Uplatňovaním vhodných pedagogických a odborných intervencií realizovať inkluzívne vzdelávanie detí a žiakov, u ktorých je takéto vzdelávanie vhodné, vo všetkých MŠ, ZŠ a SŠ, t. j. verejných, súkromných a cirkevných s využitím špecifických metód výučby a podporných opatrení **(1.5.4. Inkluzívne vzdelávanie bod 4 POP 2019/2020).**

Pri zavádzaní inkluzívneho vzdelávania vytvárať **inkluzívne tímy** zložené z pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov. Implementovať princípy inklúzie, vytvárať klímu školy pre vzájomnú spoluprácu. Pedagogickú diagnostiku orientovať predovšetkým na zohľadňovanie skrytého potenciálu vo vzdelávaní, identifikovanie bariér a nerovností vo vzdelávaní a ich následné odstraňovanie a identifikovanie rizikových faktorov **(1.5.4. Inkluzívne vzdelávanie bod 5 POP 2019/2020).**

V školách a školských zariadeniach dôsledne **uplatňovať zákaz všetkých foriem diskriminácie a segregácie**. Eliminovať nežiaduce javy, akými sú priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie **rómskych detí a žiakov** v dôsledku ich etnickej príslušnosti (často v kombinácii so sociálnym znevýhodnením), iných detí a žiakov so znevýhodnením od ostatných detí a žiakov. Vytvárať vhodné podmienky na ich vzdelávanie v školách a triedach spolu s majoritnou populáciou **(1.5.4.3 Antidiskriminácia bod 1 POP 2019/2020).**

Odporúča sa školám a školským zariadeniam, najmä tým, v ktorých ŠŠI zistila znaky segregácie spolupracovať hlavne s MPC, VÚDPaP pri poskytovaní odborno-metodickej pomoci. V prípade potreby sa odporúča vypracovať desegregačný plán a zapracovať ho do ŠkVP **(1.5.4.3. Antidiskriminácia bod 2 POP 2019/2020).**

Šíriť myšlienky tolerancie, akceptácie odlišností a zlepšovanie postojov voči znevýhodneným skupinám obyvateľstva, eliminovať intoleranciu a nenávisťné prejavy **(1.5.4.3. Antidiskriminácia bod 3 POP 2019/2020).**

Zabezpečovať a plniť úlohy vyplývajúce zo *Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020*, najmä:

- a) aktívne podporovať účasť detí zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej len „SZP“) na predprimárnom vzdelávaní vo veku 4 až 6 rokov,
- b) podporovať MŠ pri zavádzaní programov orientovaných na zlepšenie spolupráce so zákonnými zástupcami rómskych detí a pri zapájaní asistentov učiteľa v MŠ,

c) dôsledne dodržiavať postupy prijímania žiakov do špeciálnych základných škôl, podporovať používanie rómskeho jazyka v predprimárnom a primárnom vzdelávaní **(1.6.13. deti a žiaci so ŠVVP bod 1 POP 2018/2019)**.

Príspevok na skvalitnenie podmienok na výchovu a vzdelávanie žiakov so SZP možno použiť na úhradu nákladov:

- a) na mzdy asistentov učiteľa pre žiakov zo SZP na sociálne poistenie a poistného na povinné verejné zdravotné poistenie,
- b) na vybavenie miestnosti určenej na prípravu žiakov zo SZP na vyučovanie
 1. didaktickou technikou,
 2. učebnými pomôckami,
 3. kompenzačnými pomôckami,
- c) spojených s účasťou žiakov na aktivitách podľa osobitného predpisu,
- d) spojených so vzdelávaním žiakov v špecializovaných triedach,
- e) spojených so zabránením prenosu nákazy prenosného ochorenia, ktorým je *pedikulóza* (§ 1 písm. a), b), c), d), e) *vyhlášky MŠ SR č. 649/2008 Z. z. o účele použitia príspevku na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia*).

Zákonom č. 188/2015 Z. z., ktorým sa novelizoval školský zákon, sa významným spôsobom upravil **§ 107 Výchova a vzdelávanie detí a žiakov zo SZP**. Dieťa alebo žiak, ktorého ŠVVP vyplývajú výlučne z jeho vývinu v SZP, nemôže byť prijatý do špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo špeciálnej triedy strednej školy – podľa **§ 107 ods. 2 školského zákona**, účinnosť od 01. 01. 2016 **(1.5.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 1 POP 2017/2018)**.

V školách, ktoré vzdelávajú deti a žiakov zo SZP, v spolupráci so zriaďovateľmi, príslušnými úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny a komunitnými centrami prijímať opatrenia na zlepšenie dochádzky, správania a vzdelávacích výsledkov a pri výchove a vzdelávaní týchto detí a žiakov vytvárať vhodné individuálne podmienky **(1.5.5 Deti a žiaci so ŠVVP bod 2 POP 2019/2020)**.

Zintenzívniť **poradenskú a osvetovú činnosť** pedagogických zamestnancov škôl pre zákonných zástupcov detí a žiakov so ŠVVP a tým zvyšovať ich povedomie o vzdelávacích potrebách žiakov **(1.5.5. Deti a žiaci so ŠVVP bod 3 POP 2019/2020)**.

Poznámka

§ 161f školského zákona – Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 2016

V školskom roku **2015/2016** sa príspevok podľa podmienok ustanovených právnymi predpismi účinnými do 31. decembra 2015.

Od 1. septembra 2016 **príspevok dostanú** iba žiaci zo SZP, ktorí majú vyjadrenie CPPPaP a sú zaradení v „bežnej triede“ základnej školy. Príspevok **nedostanú** žiaci: špeciálnych základných škôl, špeciálnych tried v základných školách a individuálne začlenení žiaci z dôvodu zdravotného znevýhodnenia a všeobecného intelektového nadania v základných školách **(1.5.13. Deti a žiaci so ŠVVP bod 2 POP 2017/2018)**.

Pri zriaďovaní **nultého ročníka** dôsledne dodržiavať zákonnú požiadavku, že nultý ročník je určený len pre deti, ktoré dosiahli k 1. septembru fyzický vek 6 rokov, nedosiahli školskú spôsobilosť, **pochádzajú zo SZP** a nie je u nich predpoklad zvládnutia 1. ročníka ZŠ. Do nultého ročníka môže byť zaradené dieťa len s informovaným súhlasom zákonného zástupcu **(2.2 Základné školy bod 10 POP 2019/2020)**.

Zabezpečiť vyučovanie v **nultom ročníku, v špeciálnych triedach** a v predmetoch technika/svet práce, informatika/informatická výchova, hudobná a výtvarná výchova, výchova umením pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky (2.2 Základné školy bod 29 POP 2019/2020).

K realizácii výučby v **nultom ročníku** odporúčame školám materiál **Nultý ročník – odporúčania k výchovno-vzdelávacej činnosti v nultom ročníku** na <http://www.statpedu.sk/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-1.stupen-zs> (2.2 Základné školy bod 32 POP 2019/2020).

Riaditeľ základnej školy **nemôže** žiadať poradenské zariadenie o **diagnostiku plošne** pre všetkých žiakov pochádzajúcich zo SZP, ale len tých žiakov, ktorí vo výchovno-vzdelávacom procese vyžadujú individuálne podmienky pre zvládnutie obsahu vzdelávania (1.5.13. Deti a žiaci so ŠVVP bod 3 POP 2016/2017).

!Prax – stáva sa, že žiak 0. ročníka je diagnostikovaný aj 4 – 6 mesiacov pred jeho ukončením, pritom dôvodom vyšetrenia má byť návrh formy, spôsobu výchovy a vzdelávania pre ďalší školský rok – v takom prípade je to nevhodné načasovanie diagnostiky!

Pri psychologickej diagnostike dieťaťa alebo žiaka zo SZP zvážiť **načasovanie** diagnostikovania dosiahnutej jeho vývinovej úrovne, používať metodologicky relevantné psychodiagnostické metodiky a zvoliť testovanie s rešpektovaním ich jazykových a kultúrnych špecifik a v správe z vyšetrenia uvádzať odporúčania pre edukačný proces v materskej škole a základnej škole (3. 3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 2 POP 2017/2018).

Prijatie žiaka do 0. ročníka

Ak dieťa po dovŕšení šiesteho roku veku **nedosiahlo školskú spôsobilosť** a pochádza zo SZP, riaditeľ školy rozhodne na základe odporúčania CPPPaP o zaradení dieťaťa **do nultého ročníka základnej školy**; odklad začiatku plnenia školskej dochádzky možno odporúčať iba v závažných a odôvodnených prípadoch, a to na základe vyjadrenia aj pediatra (samotná nedostatočná školská spôsobilosť nie je dôvodom na odklad začiatku plnenia školskej dochádzky bez zabezpečenia rozvíjajúcich programov a celoročnej pravidelnej účasti dieťaťa v takomto programe). Riaditeľ školy môže rozhodnúť o odklade začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky dieťaťa alebo o jeho zaradení **do nultého ročníka** aj na návrh MŠ, a to na základe odporúčania školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie. Za dôvod zaradenia dieťaťa do nultého ročníka sa nepovažuje nezabezpečenie priestorov na výchovno-vzdelávaciu činnosť v MŠ zriaďovateľom. K rozhodnutiu riaditeľa školy je nevyhnutná **žiadosť zákonného zástupcu** dieťaťa (2.2. Základné školy bod 11 POP 2015/2016).

Od 1. 9. 2015!

V základnej škole možno so súhlasom zriaďovateľa zriadiť **špecializovanú triedu**. V špecializovanej triede sa vzdelávajú žiaci, ktorí nemajú predpoklad úspešne zvládnuť obsah vzdelávania príslušného ročníka, na účely kompenzácie chýbajúceho obsahu vzdelávania. Žiaka do špecializovanej triedy zaraďuje riaditeľ školy na návrh triedneho učiteľa po vyjadrení výchovného poradcu a s informovaným súhlasom zákonného zástupcu žiaka na nevyhnutný potrebný čas, **najviac na jeden školský rok**. Špecializovanú triedu možno zriadiť pre **najmenej štyroch** žiakov a **najviac ôsmich žiakov z jedného ročníka** alebo viacerých ročníkov. Ak je počet žiakov v špecializovanej triede nižší ako štyria žiaci, špecializovaná trieda sa zruší (§ 29 ods. 11 školského zákona).

V základných školách využívať možnosť zriadenia **špecializovanej triedy** pre žiakov, ktorí nemajú predpoklad úspešne zvládnuť obsah vzdelávania príslušného ročníka, na účely kompenzácie

chýbajúceho obsahu vzdelávania na nevyhnutne potrebný čas. Organizáciu vyučovania takejto triedy určí riaditeľ podľa potrieb žiakov a podmienok školy (2.2 Základné školy bod 11 POP 2019/2020).

V základnej škole možno so súhlasom zriaďovateľa zriadiť špecializovanú triedu. V špecializovanej triede sa vzdelávajú žiaci, ktorí nemajú predpoklad úspešne zvládnuť obsah vzdelávania príslušného ročníka, na účely kompenzácie chýbajúceho obsahu vzdelávania. Žiaka do špecializovanej triedy zaraďuje riaditeľ školy na návrh triedneho učiteľa po vyjadrení výchovného poradcu a s informovaným súhlasom zákonného zástupcu žiaka na nevyhnutne potrebný čas, najviac na jeden školský rok. Špecializovanú triedu možno zriadiť pre najmenej štyroch žiakov a najviac ôsmich žiakov z jedného ročníka alebo viacerých ročníkov. Ak je počet žiakov v špecializovanej triede nižší ako štyria žiaci, špecializovaná trieda sa zruší (§ 29 ods. 11 školského zákona).

! Do **samostatných tried** pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami nie je možné zaradiť deti výlučne z dôvodu, že pochádzajú zo sociálne znevýhodneného prostredia (§ 28 ods. 8 školského zákona).

Žiaci v hraničnom pásme mentálnej retardácie nie sú žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Nemôžu byť zaraďovaní do špeciálnych škôl alebo tried pre mentálne postihnutých žiakov ani byť v tomto zmysle individuálne integrovaníje možné týchto žiakov vzdelávať v špecializovaných triedach základných škôl (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 10 POP 2007/2008).

Základné školy s nultým ročníkom a školy so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia spolupracujú s MPC v alokovanom pracovisku Prešov a jeho Rómskym vzdelávacím, informačným, poradenským a dokumentačným centrom Prešov (ROCEPO) s celoslovenskou pôsobnosťou a využívajú vo výchovno-vzdelávacom procese ním vydávané a distribučné publikácie (2.3 Základné školy bod 6 POP 2008/2009).

Pri starostlivosti o žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia dôsledne vykonávať diagnostické vyšetrenia, odporúčame spolupracovať s asistentmi učiteľa (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 28 POP 2009/2010).

Upozornenie!

Tlačivo Návrh na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v MŠ, ZŠ, SŠ, ŠŠ **nie je určené** pre deti a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, pokiaľ nemajú ŠVVP vyplývajúce zo zdravotného znevýhodnenia (bod 2 a) **Poznámky** na vyplnenie tlačiva Návrh na vzdelávanie, 428 MŠVVaŠ SR 2015/2016).

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva poskytuje starostlivosť aj dieťaťu **zo sociálne znevýhodneného prostredia**, za ktorého sa považuje dieťa, ak spĺňa súčasne **minimálne tri** z nasledujúcich kritérií:

- a) pochádza z rodiny, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- b) aspoň 1 z rodičov alebo osoba, ktorej je dieťa zverené do osobnej starostlivosti patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
- c) najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
- d) neštandardné bytové a hygienické podmienky rodiny (napr. dieťa/žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka a pod.),

e) vyučovací jazyk školy je iný, než jazyk, ktorým hovorí dieťa v domácom prostredí (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 2 POP 2010/2011).

Usmernenie MŠVVaŠ SR pri posudzovaní školskej pripravenosti detí zo SZP

Za prostredie, ktoré znevýhodňuje dieťa vo výchovno-vzdelávacom procese a zároveň aj pri psychologickom testovaní, považujeme prostredie charakterizované kombináciou najmä nasledovných faktov:

1. rodina, v ktorej dieťa žije, neplní základné funkcie – socializačno-výchovnú, emocionálnu a ekonomickú,
2. chudoba a hmotná núdza rodiny dieťaťa,
3. aspoň jeden z rodičov dieťaťa je dlhodobo nezamestnaný, patrí k znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie,
4. nedostatočne vzdelanie zákonných zástupcov – aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
5. nevyhovujúce bytové a hygienické podmienky, v ktorých dieťa vyrastá – absencia miesta na učenie, postele, elektrické prípojky, pitnej vody, WC,
6. vyučovací jazyk školy je iný ako jazyk, ktorým dieťa hovorí v domácom prostredí,
7. rodina dieťaťa žije v segregovanej komunite,
8. sociálne vylúčenie komunity alebo rodiny dieťaťa z majoritnej spoločnosti.

Pri posudzovaní školskej pripravenosti detí zo SZP je nevyhnutné:

- a) jeho primerané načasovanie,
- b) zamerať sa na odhalenie silných a slabých stránok dieťaťa v zmysle prediktorov pre voľbu efektívnych foriem a metód jeho výchovy a vzdelávania a prispôsobenia podmienok vzdelávania individuálnym potrebám dieťaťa namiesto stanovenia úrovne jeho kognitívnych schopností (inteligentného kvocientu),
- c) naplánovať následné evaluačné vyšetrenie s cieľom posúdiť zmeny v jednotlivých oblastiach,
- d) u detí, ktoré v domácom prostredí používajú iný jazyk ako je vyučovací jazyk školy, prihliadať na tento fakt aj v prípade, keď zvládajú bežnú komunikáciu vo vyučovacom jazyku,
- e) využívať vhodné testové materiály s ohľadom na kultúrne špecifiká prostredia, v ktorom dieťa vyrastá.

Zistenie, že dieťa je dieťaťom so ŠVVP vyplývajúcimi výlučne z jeho vývinu v SZP, je dôvodom na predloženie návrhu CPPPaP riaditeľovi príslušnej školy na zabezpečenie jeho výchovy a vzdelávania prostredníctvom uplatnenia individuálnych podmienok, nie však na odklad povinnej školskej dochádzky.

Výchova a vzdelávanie detí zo SZP a žiakov zo SZP sa v školách uskutočňuje podľa individuálnych podmienok (§ 107 ods. 1 školského zákona).

Individuálnymi podmienkami sú:

- a) úprava organizácie výchovy a vzdelávania,
- b) úprava prostredia, v ktorom sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje, alebo
- c) uplatnenie špecifických metód a foriem výchovy a vzdelávania.

Dieťa alebo žiak, ktorého špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú výlučne z jeho vývinu v SZP, nemôže byť prijatý do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy (§ 107 ods. 2 školského zákona).

Deti zo SZP alebo žiaci zo SZP sa zaraďujú do triedy materskej školy, triedy základnej školy alebo do triedy strednej školy spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi. To neplatí, ak ide o zaradenie žiaka zo SZP, ktorý je zaradený

- a) do nultého ročníka základnej školy s informovaným súhlasom zákonného zástupcu alebo
- b) do špecializovanej triedy podľa § 29 ods. 11 (§ 107 ods. 3 školského zákona).

Po absolvovaní prvého roku plnenia povinnej školskej dochádzky je nevyhnutné zhodnotiť **efektivitu vzdelávania** dieťaťa na základe predchádzajúceho odporúčania a odporučiť ďalší postup pri jeho vzdelávaní.

Problémy, ktoré má žiak vo výchovno-vzdelávacom procese z dôvodu vývinu v podmienkach SZP, diagnostikuje poradenské zariadenie ako ŠVVP (1.6.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 5 POP 2013/2014).

SZP **znevýhodňuje** žiaka v edukačnom prostredí a zároveň aj pri psychologickom testovaní. Problémy, ktoré má žiak vo výchovno-vzdelávacom procese z dôvodu vývinu v podmienkach SZP, diagnostikuje poradenské zariadenie (CPPPaP) ako ŠVVP. Tento žiak sa neprijíma do špeciálnej školy ani do špeciálnej triedy; bežná škola je povinná vytvoriť mu individuálne podmienky podľa § 107 zákona č. 245/2008 Z. z. (1.6.14. Deti a žiaci so ŠVVP bod 13 POP 2015/2016).

V školách a školských zariadeniach dôsledne uplatňovať **zákaz všetkých foriem diskriminácie a segregácie**. Eliminovať nežiaduce javy, akými sú priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych detí a žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti (často v kombinácii so sociálnym znevýhodnením) od ostatných detí a žiakov. Riešiť problémy detí a žiakov pochádzajúcich z marginalizovaných skupín, ktoré komplikujú proces ich prijímania do bežných škôl a školských zariadení, zaraďovania do bežných tried a výchovno-vzdelávací proces. Vytvárať vhodné podmienky na ich vzdelávanie v školách a triedach spolu s majoritnou populáciou (1.6.4. Národnostné menšiny, sociálne znevýhodnené prostredie, cudzinci, diskriminácia bod 7 POP 2015/2016).

V súvislosti so začlenením rómskeho jazyka a literatúry a rómskych reálií do školských vzdelávacích programov využiť ako pomôcku materiály pre jednotlivé stupne vzdelávania zverejnené na www.statpedu.sk (1.6.4. Národnostné menšiny, sociálne znevýhodnené prostredie, cudzinci, diskriminácia bod 10 POP 2015/2016).

Pri obsadzovaní miest pedagogických asistentov v školách s vysokým počtom detí a žiakov z marginalizovaných komunít prihliadať aj na ovládanie rómskeho jazyka (1.6.4. Národnostné menšiny, sociálne znevýhodnené prostredie, cudzinci, diskriminácia bod 11 POP 2015/2016).

Podporovať vzdelávanie učiteľov v oblasti interkultúrneho vzdelávania so zameraním na rómsky jazyk a kultúru. V tomto kontexte ŠPÚ realizuje projekt „Inovatívne vzdelávanie pre pedagogických zamestnancov ZŠ za účelom zvýšenia ich interkultúrnych kompetencií vo vzdelávacom procese rómskych žiakov“, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru a štátneho rozpočtu SR (1.6.4. Národnostné menšiny, sociálne znevýhodnené prostredie, cudzinci, diskriminácia bod 12 POP 2015/2016).

Odporúčame školám zabezpečiť súčinnosť pri prieskume MPC ROCEPO o postavení žiaka zo SZP vo výchovno-vzdelávacom systéme v SR (1.5.5. Deti a žiaci so ŠVVP bod 5 POP 2019/2020).

Školám sa odporúča na základe informovaného súhlasu dotknutej osoby – zákonného zástupcu dieťaťa alebo žiaka, poskytnúť zariadeniam školského výchovného poradenstva a prevencie (ďalej len „poradenské zariadenia“) vstupné informácie o deťoch a žiakoch potrebné pre odbornú diagnostiku na účely posúdenia ŠVVP vyplývajúcich zo SZP (1.5.5. Deti a žiaci so ŠVVP bod 6 POP 2019/2020).

Venovať pozornosť skvalitneniu **spolupráce** so zákonnými zástupcami rómskych detí **(1.5.5 Deti a žiaci so ŠVVP bod 13 POP 2019/2020).**

Zapájať zákonných zástupcov všetkých detí a žiakov do komunitných aktivít školy podieľajúcich sa na výchove a vzdelávaní detí a žiakov so ŠVVP **(1.5.5. Deti a žiaci so ŠVVP bod 14 POP 2019/2020).**

4.2 Výchova a vzdelávanie žiakov s nadaním

Intelektovým nadaním žiakov sa rozumejú vysoko nadpriemerne rozvinuté poznávacie schopnosti v jednej alebo viacerých intelektových oblastiach. Žiaci so všeobecným intelektovým nadaním sú žiakmi so ŠVVP na základe diagnostiky vykonanej zariadením výchovného poradenstva a prevencie (§ 103 ods. 2 školského zákona).

Triedy na rozvíjanie nadania žiakov sa môžu zriadiť v základných školách **so súhlasom zriaďovateľa** (§ 104 ods. 2 školského zákona).

Diagnostika – intelektové nadanie diagnostikuje centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie na základe informovaného súhlasu zákonného zástupcu žiaka alebo zástupcu zariadenia.

Správa z diagnostiky – centrum v správe z diagnostického vyšetrenia uvedie, či bolo diagnostikované **všeobecné intelektové nadanie** alebo **špecifické intelektové nadanie**. Centrum v súlade s diagnostikovaním intelektového nadania **navrhne vhodnú formu vzdelávania** žiaka. O forme vzdelávania rozhodne zákonný zástupca žiaka alebo zástupca zariadenia.

Žiak so všeobecným intelektovým nadaním sa prijíma do školy pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním alebo do triedy pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním na základe žiadosti zákonného zástupcu žiaka alebo zástupcu zariadenia a s jeho informovaným súhlasom po diagnostike vykonanej centrom.

Do školy so zameraním na rozvoj špecifického intelektového nadania alebo do triedy so zameraním na rozvoj špecifického intelektového nadania **sa prijímajú žiaci na základe prijímacieho konania**. Ak nie je **špecifické intelektové nadanie** diagnostikované centrom, žiak **nemôže byť prijatý** do školy alebo **triedy** pre žiakov so špecifickým intelektovým nadaním.

Žiakov **so špeciálnym intelektovým nadaním** možno diagnostikovať až **vo veku nad 10 rokov** a začleniť ich do tried **druhého stupňa** základnej školy alebo do tried strednej školy (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 28 POP 2009/2010).

Dokumentácia – súčasťou dokumentácie žiaka s intelektovým nadaním pri jeho prijatí do základnej školy alebo pri jeho zaradení do vzdelávacieho programu pre žiakov s intelektovým nadaním je tlačivo *Návrh na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v materskej škole, v základnej škole, v strednej škole a v špeciálnej škole*⁸, 428 MŠVVaŠ SR/ od 01. 09. 2015/2016. Tlačivo je súčasťou dokumentácie každého žiaka s intelektovým nadaním.

V zmysle § 11 ods. 10 školského zákona – ďalšia dokumentácia podľa *odseku 9 písm. a)* sa vedie na tlačivách podľa vzorov schválených a zverejnených ministerstvom školstva. Od septembra šk. roka 2015/2016 je potrebné používať aktuálne platné tlačivo *Návrhu na vzdelávanie*.

⁸ *Návrhu na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so ŠVVP v materskej škole, v základnej škole, v strednej škole a v špeciálnej škole*

Dostupné na: <http://formulare.iedu.sk/?akcia=dokument>

Vysvedčenie žiaka s intelektovým nadaním – text doložky

Žiak s intelektovým nadaním môže skončiť základnú školu skôr ako za deväť rokov. Na vysvedčení sa do doložky uvedie: *Žiak získal nižšie stredné vzdelanie (§ 18 ods. 8 vyhlášky o základnej škole).*

Vzdelávanie žiakov so špecifickým intelektovým nadaním:

1. v škole pre žiakov so špecifickým intelektovým nadaním,
2. v triede pre špecificky intelektovo nadaných žiakov,
3. formou individuálnej integrácie.

Individuálna integrácia – za individuálnu integráciu intelektovo nadaného žiaka sa považuje jeho vzdelávanie v triede, ktorá neuskutočňuje vzdelávací program pre žiakov s intelektovým nadaním podľa § 4 ods. 1 vyhlášky MŠ SR č. 307/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním – ďalej „vyhláška o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním“). **Touto formou** môže byť intelektovo nadaný žiak vzdelávaný **len po diagnostickom vyšetrení vykonanom centrom.**

Individuálny vzdelávací program sa uplatňuje, len ak ide o individuálnu integráciu žiaka s intelektovým nadaním alebo ak je žiak s intelektovým nadaním súčasne žiakom so zdravotným znevýhodnením.

Pri vzdelávaní žiaka s intelektovým nadaním v bežnej triede je potrebné vypracovať **individuálny vzdelávací program**. Tlačivo je súčasťou materiálu *Výchovno-vzdelávací program žiaka so ŠVVP v základnej škole – program pre intelektovo nadaného žiaka*⁹, ktorý bol schválený MŠ SR dňa 25. augusta 2005 pod č. CD-2005-19373/26374-1:091 s platnosťou od 1. septembra 2005 (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 9 POP 2008/2009).

*Aktualizovaný k 01. 09. 2008.

Individuálny výchovno-vzdelávací program žiaka so všeobecným intelektovým nadaním, ktorý je začlenený v triede základnej alebo strednej školy postupujúcej podľa vzdelávacieho programu, treba zostaviť úpravou tohto programu s ohľadom na špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiaka. Pritom možno využiť námety, ktoré poskytujú učebné plány a doplnky k učebným osnovám schválené podľa doterajších predpisov a uvedené v nasledujúcich bodoch. Podmienkou je zachovať minimálnu dotáciu jednotlivých predmetov tak, ako ju pre jednotlivé stupne vzdelávania stanovujú štátne vzdelávacie programy pre školy pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 24 POP 2009/2010).

Individuálny vzdelávací program intelektovo nadaného žiaka obsahuje základné informácie:

1. o žiakovi,
2. o osobitostiach jeho diagnózy a prognózy na výchovno-vzdelávací proces,
3. o učebných postupoch a organizácii vzdelávacieho procesu,
4. o učebných plánoch a učebných osnovách,
5. prípadne o zabezpečení kompenzačných pomôcok, špeciálnych učebných pomôcok, učebných materiálov a personálnej pomoci podľa § 4 ods. 4 vyhlášky o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním.

⁹ *Výchovno-vzdelávací program žiaka so ŠVVP v základnej škole – program pre intelektovo nadaného žiaka*
Dostupný na: http://www.vudpap.sk/sub/vudpap.sk/images/pdf/vychovnovzdelavaci_program08.pdf

Individuálny vzdelávací program **vypracúva škola v spolupráci s centrom** podľa § 4 ods. 6 **vyhlášky o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním**. Aktuálne sa dopĺňa podľa špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka s intelektovým nadaním.

Ako vzorovú štruktúru IVVP pre nadaných žiakov odporúčame *Program pre intelektovo nadaného žiaka*¹⁰, ktorý bol schválený MŠ SR dňa 25. augusta 2005 pod č. CD-2005-19373/26374-1:091 s platnosťou od 1. septembra 2005, aktualizovaný k 01. 09. 2008.

Pri vypracúvaní IVP pre žiakov s intelektovým nadaním je potrebné vychádzať so ŠkVP pre žiakov bežnej triedy, v ktorej je žiak zaradený. ŠVP pre príslušný druh školy pre žiakov s intelektovým nadaním je zverejnený na www.vudpap.sk (2.4 Školská integrácia bod 4 POP 2013/2014).

Centrum spolupracuje so školou, ktorá vzdeláva intelektovo nadaného žiaka formou individuálnej integrácie, a to najmä v rámci diagnostiky a rediagnostiky žiaka, odporúčaniami na vzdelávanie žiaka, sledovaním vývinu žiaka, návrhmi na zmeny v individuálnom vzdelávacom programe, poradenstvom pre učiteľov a zákonných zástupcov žiaka podľa § 4 ods. 7 **vyhlášky o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním**.

Diferencované vzdelávanie skupiny žiakov s intelektovým nadaním – je to vzdelávanie viacerých individuálne integrovaných intelektovo nadaných žiakov v jednej triede spolu s ostatnými žiakmi, pričom tejto skupine žiakov sa môže venovať druhý učiteľ, alebo je skupina vzdelávaná na niektorých vyučovacích hodinách v samostatnej triede.

Diferencované vzdelávanie skupiny žiakov s intelektovým nadaním je **formou individuálnej integrácie**. Skupinu intelektovo nadaných žiakov tvoria **individuálne integrovaní žiaci s intelektovým nadaním** podľa § 9 ods. 3 **vyhlášky o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním**.

Preradenie alebo vylúčenie žiaka zo vzdelávacieho programu pre intelektovo nadaných žiakov

Ak žiak **dlhodobo neplní** požiadavky výchovno-vzdelávacieho programu **pre všeobecne intelektovo nadaných žiakov** v oblastiach súvisiacich so všeobecným intelektovým nadaním, môže riaditeľ požiadať centrum **o rediagnostiku** žiaka. Ak rediagnostika **nepotvrdí** nadanie žiaka, riaditeľ **vyradí** žiaka zo vzdelávacieho programu pre všeobecne intelektovo nadaných žiakov **najneskôr k prvému dňu** nasledujúceho školského roka podľa § 10 ods. 1 **vyhlášky o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním**.

Ak žiak **dlhodobo neplní** požiadavky výchovno-vzdelávacieho programu **pre špecificky intelektovo nadaných žiakov** v oblasti školského výkonu súvisiaceho so špecifickým intelektovým nadaním, môže riaditeľ požiadať centrum **o rediagnostiku** žiaka. Ak rediagnostika **nepotvrdí** nadanie žiaka, riaditeľ **vyradí** žiaka z príslušného programu pre špecificky intelektovo nadaných žiakov **najneskôr k prvému dňu** nasledujúceho školského roka.

Ak rediagnostické vyšetrenie žiaka, ktorý je vzhľadom na svoje intelektové nadanie vzdelávaný formou **individuálnej integrácie**, **nepotvrdí** jeho intelektové nadanie, žiak prestáva byť z tohto dôvodu vzdelávaný formou individuálnej integrácie najneskôr **od prvého dňa ďalšieho klasifikačného obdobia** podľa § 10 ods. 3 **vyhlášky o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním**.

Žiaka, ktorý **nepreukáže** predpoklady na plnenie povinnej školskej dochádzky **v triede uvedenej** podľa § 12 ods. 3 **vyhlášky o ZŠ**, najmä ak má **trvale neuspokojivý prospech, zdravotné dôvody** alebo **výchovné problémy**, preradí riaditeľ na konci klasifikačného obdobia po prerokovaní v pedagogickej rade a po oznámení zákonnému zástupcovi žiaka do príslušnej triedy školy, v ktorej má plniť povinnú školskú dochádzku. Ak o preradenie žiaka požiada zákonný zástupca žiaka,

¹⁰ Dostupný na: http://www.vudpap.sk/sub/vudpap.sk/images/pdf/vychovnovzdelavaci_program08.pdf

riaditeľ preradí žiaka na konci klasifikačného obdobia. Ak preradenie žiaka zo zdravotných dôvodov navrhne všeobecný lekár pre deti a dorast, riaditeľ preradí žiaka aj počas klasifikačného obdobia a o preradení žiaka včas informuje zákonného zástupcu žiaka podľa § 12 ods. 5 vyhlášky o ZŠ.

Identifikáciu intelektovo nadaných žiakov so ŠVVP upravujú metodické pokyny na zaradovanie detí do špeciálnych výchovno-vzdelávacích programov pre intelektovo nadaných žiakov č. CD-005-19376/26377-1:091, schválené MŠ SR dňa 25. 08. 2005 s platnosťou od 01. 09. 2005. Záznam o evidencii intelektovo nadaného žiaka so ŠVVP sa nevyplňa, nahrádza ho *Návrh na prijatie¹¹ žiaka so ŠVVP do špeciálnej školy, do špeciálnej materskej školy, do materskej školy, do základnej školy a do strednej školy* (ŠEVT 49 282 0), (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 7 POP 2008/2009).

Intelektovo nadaných žiakov možno integrovať v **bežných triedach** základných škôl, prípadne pre nich zriadiť **špeciálne triedy**. Postupovať treba podľa *Informačno-metodického materiálu k organizácii výchovy a vzdelávania integrovaných intelektovo nadaných žiakov v 1. – 4. ročníku základnej školy¹²* schváleného MŠ SR dňa 25. 08. 2005 pod č. CD-2005-19375/26373-1:091 s platnosťou od 01. 09. 2005. Informácie obsiahnuté v tomto materiáli možno primerane využiť aj pri integrácii intelektovo nadaných žiakov na 2. stupni základnej školy (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 8 POP 2008/2009).

Pri edukácii intelektovo nadaného žiaka okrem stimulácie poznávacích procesov sústrediť pozornosť aj na rozvoj celej jeho osobnosti, najmä emocionality a sociálnych vzťahov. Psychologickú starostlivosť o intelektovo nadané deti má na starosti psychológ CPPPaP alebo školský psychológ (2.2 ZŠ 2.2.1 Všeobecné pokyny, bod 25 POP 2006/2007).

K integrovanému vzdelávaniu intelektovo nadaných detí je potrebné zabezpečiť spoluprácu so školským psychológom alebo psychológom CPPPaP (2.2 ZŠ 2.2.1 Všeobecné pokyny bod 26 POP 2006/2007).

Pri integrovanom vzdelávaní intelektovo nadaných žiakov mladšieho školského veku diagnostikovaných CPPPaP, sa odporúča spolupracovať s VÚDPaP (2.2 ZŠ 2.2.1 Všeobecné pokyny bod 27 POP 2006/2007).

Ak je žiak s intelektovým nadaním súčasne žiakom so zdravotným znevýhodnením, možno pri jeho vzdelávaní využiť aj asistenta učiteľa (2.5.1 Všeobecné pokyny bod 17 POP 2009/2010).

Metodickú pomoc pri identifikácii a vzdelávaní detí a žiakov s intelektovým nadaním a ďalšej starostlivosti o tieto deti a žiakov poskytuje VÚDPaP (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 9 POP 2015/2016).

Na webovom sídle VÚDPaP možno nájsť **pomôcky pre učiteľov na hodnotenie nadania žiakov¹³**.

Nové – platné k 01. 09. 2016/2017!

Žiaci so všeobecným intelektovým nadaním – sa v školskom roku 2016/2017 vzdelávajú podľa vzdelávacieho programu pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním pre primárne vzdelávanie a pre nižšie stredné vzdelávanie, ktorý schválilo MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20295:21-10FO s platnosťou od 01. 09. 2016.

¹¹ V šk. roku 2015/2016 nové tlačivo *Návrh na vzdelávanie*.

¹² *Informačno-metodického materiálu k organizácii výchovy a vzdelávania integrovaných intelektovo nadaných žiakov v 1. – 4. ročníku základnej školy*

Dostupný na: http://www.vudpap.sk/sub/vudpap.sk/images/pdf/inform-metod_material08.pdf

¹³ *Klasifikačný hárok talentov v ZŠ* [formát DOC, 97 kB] a *Klasifikačný hárok talentov v materskej škole* [formát DOC, 152 kB], dostupné na: <http://www.vudpap.sk/informacie-pre-pedagogov/>

Pre prax

Pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom odporúčame oboznámiť sa s materiálom: ***Aplikácia vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním¹⁴***, zameraným na výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov so všeobecným intelektovým nadaním, ktorí sa vzdelávajú v špeciálnych školách, v špeciálnych triedach a v triedach základných a stredných škôl spolu s inými žiakmi, t. j. v školskej integrácii. Aplikácia je dostupná na webovom sídle ŠPÚ www.statpedu.sk (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 21 POP 2017/2018).

5. Špeciálne triedy v základnej škole

Nakoľko školská integrácia je výchova a vzdelávanie žiakov so ŠVVP v triedach škôl a školských zariadení určených pre žiakov bez špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, vzdelávanie žiakov so ŠVVP v špeciálnych triedach základnej školy od 01. 09. 2008 (účinnosť nového školského zákona) nie je formou integrácie žiakov so ŠVVP.

V škole možno po súhlase zriaďovateľa zriadiť triedu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (§ 29 ods. 9 školského zákona).

Ak sa v škole zriadi trieda pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, pri zaradení žiakov, počtu žiakov v triede a organizácii výchovno-vzdelávacej činnosti sa postupuje podľa osobitného predpisu, napr. podľa § 2, 5 a 9 vyhlášky MŠ SR č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách (§ 13 ods. 1 vyhlášky o základnej škole).

Neodporúča sa!

Podľa POP 2010/2011 v časti 2.5.3 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 5 – špeciálne triedy pre žiakov s mentálnym postihnutím v základných školách sa **neodporúča zriaďovať v obciach, kde je zriadená špeciálna základná škola pre žiakov s mentálnym postihnutím.**

Návrh na zriadenie špeciálnych tried

Návrhy na zriadenie tried pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a deti a žiakov s mimoriadnym nadaním a talentom predkladá obec obecnej školskej rade na vyjadrenie (§ 6 ods. 8 písm. h) bod 8 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Podmienky zriadenia špeciálnych tried

Požiadavky pedagogickej a odbornej spôsobilosti v špeciálnych triedach materských škôl, základných škôl, stredných škôl a školských zariadení sú rovnaké ako u učiteľov špeciálnych škôl a školských zariadení.

Kvalifikačné predpoklady učiteľov špeciálnych tried uvádza **vyhláška MŠ SR č. 437/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky pre jednotlivé kategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v znení neskorších predpisov.**

¹⁴ Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/files/sk/deti-ziaci-so-svvp/deti-ziaci-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecnym-intelektovym-nadanim/intelektove-nadanie.pdf>

Kvalifikačné predpoklady

- **učiteľa materskej školy** v triedach a školách pre deti so zdravotným znevýhodnením uvádza časť II. vyhlášky,
- **učiteľa prvého stupňa základnej školy** v triedach a školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením vrátane učiteľa prvého stupňa, ktorý vyučuje v prípravnom ročníku základnej školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením - časť IV.
- **učiteľa druhého stupňa základnej školy** v triedach a školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením - časť VI.,
- **učiteľa strednej školy** v triedach a školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením uvádza časť IX. vyhlášky.

Zriadenie špeciálnych tried

Triedy podľa § 94 ods. 1 písm. a) a b) **prvého bodu školského zákona**, teda špeciálne školy a špeciálne triedy ZŠ, možno zriadiť pre najmenej štyroch žiakov a najviac desať žiakov. Riaditeľ školy môže povoliť prekročenie najvyššieho počtu žiakov v triede najviac o dvoch žiakov (§ 97 ods. 6 školského zákona).

Špeciálne školy alebo alokované triedy týchto škôl, alebo **špeciálne triedy základných škôl** možno zriaďovať v domovoch sociálnych služieb (§ 6 ods. 5 vyhlášky o špeciálnych školách).

Zriaďovateľom a riaditeľom škôl pre deti a žiakov so **zrakovým postihnutím** sa odporúča vytvárať personálne a materiálno-technické podmienky na efektívne uplatňovanie IKT v edukácii detí a žiakov so zrakovým postihnutím a vytvárať optimálne pracovné podmienky autorom a upravovateľom učebníc, učebných textov v Braillovom písme, digitálnej alebo zvukovej úprave (2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 18 POP 2016/2017).

Zriaďovateľom a riaditeľom škôl pre deti a žiakov so **sluchovým postihnutím** sa odporúča vytvárať personálne a materiálno-technické podmienky na efektívne uplatňovanie IKT v edukácii detí a žiakov so sluchovým postihnutím a vytvárať optimálne pracovné podmienky autorom a upravovateľom učebníc, učebných textov a pracovných zošitov (2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 19 POP 2016/2017).

Platí aj pre špeciálne triedy v ZŠ pre žiakov s mentálnym postihnutím (MP)!

Ak žiak so zdravotným znevýhodnením **nemá** diagnostikované mentálne postihnutie, nemôže byť vzdelávaný podľa vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 4 POP 2009/2010).

Do špeciálnych škôl a špeciálnych tried sa neprijímajú intaktní žiaci (žiaci bez zdravotného znevýhodnenia), teda sa neuplatňuje tzv. obrátená integrácia, s výnimkou ak ide o predmet schváleného experimentálneho overovania podľa § 14 školského zákona (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 2 POP 2019/2020).

Intelektovo nadaných žiakov možno integrovať **v bežných triedach** základných škôl, prípadne pre nich zriadiť **špeciálne triedy**. Postupovať treba podľa *Informačno-metodického materiálu k organizácii výchovy a vzdelávania integrovaných intelektovo nadaných žiakov v 1. – 4. ročníku základnej školy** schváleného MŠ SR dňa 25. 08. 2005 pod č. CD-2005-19375/26373-1:091 s platnosťou od 01. 09. 2005. Informácie obsiahnuté v tomto materiáli možno primerane využiť aj pri integrácii intelektovo nadaných žiakov na 2. stupni základnej školy (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 8 POP 2008/2009).

*Aktualizovaný k 1. septembru 2008.

Nadanie žiaka musí byť preukázané pred zaradením príslušného žiaka do triedy pre žiakov s nadaním alebo pred začatím jeho vzdelávania formou školskej integrácie (2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 15 POP 2015/2016).

Pri vzdelávaní žiakov s nadaním dôsledne postupovať v súlade s § 104 až § 106 zákona č. 245/2008 Z. z.. Pri vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním aj v súlade s vyhláškou MŠ č. 307/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním (2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 16 POP 2015/2016).

Zriaďovať podľa možnosti triedy prípravného ročníka pre žiakov, ktorí k 1. 9. dosiahli fyzický vek 6 rokov, nedosiahli školskú spôsobilosť a nemajú predpoklad zvládnutia prvého ročníka základnej školy (2.5.3 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 1 POP 2010/2011).

5.1 Prijímanie žiakov do špeciálnych tried

Podmienky a postup na prijatie žiaka do špeciálnej triedy v základnej škole a špeciálnej triedy v strednej škole sú rovnaké ako pre prijatie žiaka do špeciálnej školy (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 2 POP 2012/2013); 2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 1 POP 2013/2014; 2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 1 POP 2014/2015).

Do ŠZŠ a špeciálnych tried pre žiakov s mentálnym postihnutím prijímať žiakov s preukázateľnou diagnózou mentálne postihnutie, žiakov s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím na základe dôkladného diagnostického vyšetrenia poradenským zariadením (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 5 POP 2019/2020).

Do prípravného ročníka možno prijímať len žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí k 1. septembru dosiahli fyzický vek šesť rokov, nedosiahli školskú spôsobilosť a nie je u nich predpoklad zvládnutia prvého ročníka základnej školy so vzdelávacím programom pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktoré má žiak diagnostikované. Nie je možné zaraďovať do prípravného ročníka žiakov, ktorí nedosiahli šesť rokov fyzického veku (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 1 POP 2017/2018).

Žiakom, ktorí sú **oslobodení** od povinnosti dochádzať do školy a ich vzdelávanie je na základe písomného vyjadrenia lekára a poradenského zariadenia kontraindikáciou k zdravotnému stavu, sa vzdelávanie neposkytuje, pokiaľ na to nepominú dôvody (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 17 POP 2016/2017).

Do špeciálnych škôl a špeciálnych tried sa neprijímajú intaktní žiaci (žiaci bez zdravotného znevýhodnenia), teda sa neuplatňuje tzv. obrátená integrácia, s výnimkou ak ide o predmet schváleného experimentálneho overovania podľa § 14 školského zákona (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 6 POP 2017/2018).

Podmienky a postup na prijatie žiaka do špeciálnej triedy v základnej škole a špeciálnej triedy v strednej škole sú rovnaké ako pre prijatie žiaka do špeciálnej školy; žiaka je možné prijať **len na základe preukázateľného zdravotného znevýhodnenia** (2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 7 POP 2017/2018).

Ak sa počas školskej dochádzky zistí **zmena charakteru zdravotného znevýhodnenia** dieťaťa alebo žiaka, alebo jeho zaradenie nezodpovedá charakteru jeho vzdelávacích potrieb, riaditeľ špeciálnej školy navrhne vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka v takej škole, ktorej zameranie zodpovedá jeho výchovno-vzdelávacím potrebám. Preradenie do bežnej školy sa nevylučuje (2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 3 POP 2019/2020).

Prijímanie žiakov, podrobnosti o organizácii výchovy a vzdelávania, podrobnosti o počte žiakov v špeciálnych triedach upravuje od 01. 09. 2008:

- § 5 ods. 3 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MŠ SR č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách.

Riaditeľ špeciálnej školy môže sám povoliť prekročenie najvyššieho počtu žiakov v triede najviac o dvoch žiakov (§ 97 ods. 6 školského zákona).

Deti/žiakov do špeciálnych škôl (aj špeciálnych tried) prijíma riaditeľ školy rozhodnutím. Riaditeľ špeciálnej základnej školy ako vecne príslušný správny orgán rozhoduje podľa § 5 ods. 3 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Na rozhodovanie sa vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia v škole, ktorá rozhodnutie vydala.

Rozhodnutie o prijatí žiaka do školy a školského zariadenia podľa zákona č. 596/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov vydáva každý riaditeľ, ktorý žiaka prijíma do školy alebo školského zariadenia, teda aj riaditeľ špeciálnej školy, do ktorej žiak prichádza z inej špeciálnej školy (2.5.3 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 5 POP 2009/2010).

Povolenie vzdelávania podľa § 26 ods. 2 školského zákona, t. j. podľa individuálneho učebného plánu, možno uplatniť u žiaka s nadaním, ale aj zo závažných dôvodov. Okrem tehotenstva a materstva je takým dôvodom aj **vzdelávanie žiaka so zdravotným znevýhodnením**, ktorého stav si vyžaduje striedanie dennej dochádzky do školy s individuálnou prípravou. Napríklad, ak žiaka s Aspergerovým syndrómom, vývinovou poruchou aktivity spojenou s hyperkativitou a pod. nie je vhodné v niektorých predmetoch alebo v určitom období vzdelávať v škole, pričom oslobodiť ho od povinnosti dochádzať do školy n základe § 24 ods. 2 písm. a) školského zákona nie je nevyhnutné (1.5.13. Deti a žiaci so ŠVVP bod 15 POP 2016/2017).

Kedy riaditeľ školy rozhodnutie nevydáva!

Pri zmene vzdelávacieho variantu žiaka špeciálnej základnej školy sa rozhodnutie o preradení do iného variantu nevydáva. Zmenu variantu uskutočniť k začiatku školského roka, prípadne polroka, po kompletnom diagnostickom vyšetrení centrom špeciálno-pedagogického poradenstva (ďalej len „CŠPP“) a návrhu školy, po prerokovaní so zákonným zástupcom (2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 6 POP 2019/2020).

Pred vydaním rozhodnutia riaditeľa školy o prijatí žiaka do špeciálnej triedy je zákonný zástupca žiaka povinný preukázateľne písomne požiadať o prijatie žiaka do špeciálnej triedy (požiadať môže iba v prípade, ak žiakovi odporučilo príslušné zariadenie výchovného poradenstva a prevencie vzdelávanie v špeciálnej triede) a ešte pred vydaním rozhodnutia riaditeľ školy poučí zákonného zástupcu **informovaným súhlasom** o dôsledkoch jeho rozhodnutia, teda napr. o výhodách i nevýhodách vzdelávania v špeciálnej triede a iných osobitostiach výchovy a vzdelávania v špeciálnej triede, o všetkých možnostiach vzdelávania jeho dieťaťa v zmysle § 61 ods. 1 školského zákona. Ak to rodič akceptuje, až potom vydá riaditeľ školy rozhodnutie o prijatí žiaka do špeciálnej triedy.

Zákonný zástupca dieťaťa alebo žiaka so zdravotným znevýhodnením má právo nesúhlasiť so vzdelávaním svojho dieťaťa v triede pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo

v škole pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením. Toto právo treba rešpektovať a neodmietat' zaradenie dieťaťa alebo žiaka do bežnej školy a bežnej triedy (napr. na začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky) **(2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 8 POP 2017/2018).**

Upozornenie – platí aj pre špeciálne triedy v ZŠ!

Ak sa počas dochádzky žiaka do základnej školy so vzdelávacím programom pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami zmení charakter potrieb žiaka alebo jeho zaradenie nezodpovedá charakteru jeho potrieb, riaditeľ základnej školy po vyjadrení príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie odporučí zákonnému zástupcovi žiaka podať návrh na prijatie žiaka do inej školy, prípadne na základe žiadosti zákonného zástupcu rozhodne o oslobodení žiaka od povinnosti dochádzať do školy. Ak zákonný zástupca nekoná v záujme dieťaťa, riaditeľ školy postupuje podľa § 29 ods. 10 (§ 61 ods. 3 školského zákona).

Žiaci v hraničnom pásme mentálnej retardácie nie sú žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v zmysle § 3 ods. 2 školského zákona. Nemôžu byť zaraďovaní do špeciálnych škôl alebo tried pre mentálne postihnutých žiakov ani byť v tomto zmysle individuálne integrovaní..... je možné týchto žiakov vzdelávať v špecializovaných triedach základných škôl (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 10 POP 2007/2008).

V základnej škole možno so súhlasom zriaďovateľa zriadiť špecializovanú triedu. V špecializovanej triede sa vzdelávajú žiaci, ktorí nemajú predpoklad úspešne zvládnuť obsah vzdelávania príslušného ročníka, na účely kompenzácie chýbajúceho obsahu vzdelávania. Žiaka do špecializovanej triedy zaraďuje riaditeľ školy na návrh triedneho učiteľa po vyjadrení výchovného poradcu a s informovaným súhlasom zákonného zástupcu žiaka na nevyhnutne potrebný čas, najviac na jeden školský rok. Špecializovanú triedu možno zriadiť pre najmenej štyroch žiakov a najviac ôsmich žiakov z jedného ročníka alebo viacerých ročníkov. Ak je počet žiakov v špecializovanej triede nižší ako štyria žiaci, špecializovaná trieda sa zruší (**§ 29 ods. 11 školského zákona**).

Žiaci v tzv. hraničnom pásme mentálnej retardácie nie sú žiakmi so zdravotným postihnutím. Nemôžu byť zaraďovaní do špeciálnych škôl alebo tried pre žiakov s mentálnym postihnutím; ich vzdelávanie vo forme školskej integrácie je možné iba v prípade diagnostikovania porúch psychického a sociálneho vývinu či vývinových porúch učenia alebo porúch aktivity a pozornosti (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 8 bod POP 2009/2010).

Žiak, ktorý sa na základe výsledkov zo psychologického vyšetrenia nachádza **v pásme podpriemeru (vrátane tzv. hraničného pásma)**, nie je žiakom so zdravotným znevýhodnením. Nemôže byť prijatý do špeciálnej základnej školy ani zaradený do špeciálnej triedy pre niektorú z kategórií žiakov so zdravotným znevýhodnením ani do školskej integrácie legislatívne určenej pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ak nespĺňa niektorú z podmienok pre vzdelávanie podľa vzdelávacieho programu určeného v ustanovení § 94 ods. 2 písm. a) až l) školského zákona (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 1 POP 2010/2011).

Podmienky a postup na prijatie žiaka do špeciálnej triedy v základnej škole a špeciálnej triedy v strednej škole sú rovnaké ako pre prijatie žiaka do špeciálnej školy; žiaka je možné prijať len na základe preukázateľného **zdravotného znevýhodnenia** (2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 8 POP 2016/2017).

Zabezpečovať a plniť úlohy vyplývajúce zo Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020, najmä:

- a) aktívne podporovať účasť detí zo SZP na predprimárnom vzdelávaní vo veku 4 až 6 rokov,
- b) podporovať materské školy pri zavádzaní programov orientovaných na zlepšenie spolupráce so zákonnými zástupcami rómskych detí a pri zapájaní asistentov učiteľa v materských školách,

- c) dôsledne dodržiavať **postupy prijímania žiakov do špeciálnych základných škôl**,
- d) zabezpečovať vykonávanie **psychologickej diagnostiky detí** pred ich nástupom na povinnú školskú dochádzku **výlučne v CPPPaP**,
- e) podporovať používanie rómskeho jazyka v predprimárnom a primárnom vzdelávaní **(1.5.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 3 POP 2017/2018)**.

Upozornenie! Porucha správania, ani v prípade jej zdravotnej indikácie (poruchy aktivity a hyperaktivity, t. j. ADD a ADHD syndrómu) nie je dôvod na prijatie žiaka do špeciálnej triedy pre žiakov s vývinovými poruchami učenia alebo s chybami reči (narušenou komunikačnou schopnosťou) v základnej škole (2.2 ZŠ, 2.2.1 Všeobecné pokyny bod 17 POP 2006/2007).

Deti so ŠVVP, ktorým bol navrhnutý odklad začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky, sa odporúča ponechať v starostlivosti špeciálnopedagogických zariadení, resp. využívať možnosť ich prijímania do nultých ročníkov ZŠ, ktoré zabezpečujú ich vzdelávanie v špeciálnych triedach s určitým druhom postihnutia, alebo do prípravných ročníkov špeciálnych škôl (2.2 ZŠ, 2.2.1 Všeobecné pokyny bod 15 POP 2006/2007).

Upozornenie! Dieťa s odloženým začiatkom plnenia povinnej školskej dochádzky, ktorému bolo o tom vydané rozhodnutie riaditeľom základnej školy, nemôže byť prijaté do nultého, resp. prípravného ročníka. Bremeno nesie zákonný zástupca, ktorý ešte pred vydaním rozhodnutia riaditeľom školy o príslušnom odklade rozhodne, či bude dieťa navštevovať materskú školu, alebo bude prijaté do nultého ročníka ZŠ.

Ak dieťa ani po odložení začiatku povinnej školskej dochádzky alebo po dodatočnom odložení plnenia povinnej školskej dochádzky nedosiahlo školskú spôsobilosť, najneskôr však 1. septembra, ktorý nasleduje po dni, v ktorom dovŕšilo ôsmy rok veku, bude zaradené do prvého ročníka alebo so súhlasom zákonného zástupcu do nultého ročníka základnej školy (**§ 19 ods. 7 školského zákona**). Z uvedeného vyplýva, že plnenie povinnej školskej dochádzky možno odložiť dieťaťu maximálne dvakrát (odklad začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky, dodatočné odloženie povinnej školskej dochádzky).

! Do samostatných tried pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami nie je možné zaradiť deti výlučne z dôvodu, že pochádzajú zo sociálne znevýhodneného prostredia (**§ 28 ods. 8 školského zákona**).

5.2 Podrobnosti o počte detí a žiakov v triedach

Najvyšší počet žiakov v triede ZŠ podľa § 97 ods. 5 školského zákona sa ustanovuje podľa druhu ZZ žiaka (§ 5 ods. 2 písm. a) vyhlášky o špeciálnych školách) takto:

a) pre žiakov s mentálnym postihnutím:	
1. variant A prípravný ročník a prvý ročník	6 žiakov
1. variant A druhý ročník až piaty ročník	8 žiakov
2. variant A šiesty ročník až deviaty ročník	10 žiakov
3. variant B prípravný ročník až piaty ročník	6 žiakov
4. variant B šiesty ročník až desiaty ročník	8 žiakov
5. variant C prípravný ročník až piaty ročník	5 žiakov
6. variant C šiesty ročník až desiaty ročník	6 žiakov

Počty žiakov v triedach pre žiakov **so zrakovým postihnutím** sú ustanovené v § 5 ods. 2 písm. b) vyhlášky o špeciálnych školách nasledovne:

a) pre žiakov so zrakovým postihnutím	
1. prípravný až piaty ročník	8 žiakov
2. šiesty až deviaty ročník	10 žiakov
3. prípravný až piaty ročník – nevidiaci	6 žiakov
4. šiesty až deviaty ročník – nevidiaci	8 žiakov

Počty žiakov v triedach pre žiakov **so sluchovým postihnutím** sú ustanovené v § 5 ods. 2 písm. c) vyhlášky o špeciálnych školách nasledovne:

b) pre žiakov so sluchovým postihnutím	
1. prípravný až piaty ročník	8 žiakov
2. šiesty až deviaty ročník	10 žiakov
3. prípravný až piaty ročník – nepočujúci	6 žiakov
4. šiesty až deviaty ročník – nepočujúci	8 žiakov

Počty žiakov v triedach pre žiakov **s telesným postihnutím** sú ustanovené v § 5 ods. 2 písm. d) vyhlášky o špeciálnych školách nasledovne:

c) pre žiakov s telesným postihnutím	
1. prípravný až piaty ročník	8 žiakov
2. šiesty až deviaty ročník	10 žiakov
3. prípravný až piaty ročník – nechodiaci žiaci	6 žiakov
4. šiesty až deviaty ročník – nechodiaci žiaci	8 žiakov

Počty žiakov v triedach pre žiakov **s narušenou komunikačnou schopnosťou** sú ustanovené v § 5 ods. 2 písm. e) vyhlášky o špeciálnych školách nasledovne:

d) pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou	
1. prípravný až piaty ročník	8 žiakov
2. šiesty až deviaty ročník	10 žiakov

Počty žiakov v triedach pre žiakov s **vývinovými poruchami učenia** a pre žiakov s **poruchou aktivity a pozornosti** sú ustanovené v § 5 ods. 2 písm. f) vyhlášky o špeciálnych školách nasledovne:

e) pre žiakov s vývinovými poruchami učenia a pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti	
1. prvý až piaty ročník	8 žiakov
2. šiesty až deviaty ročník	10 žiakov

Počty žiakov v triedach pre žiakov s **poruchami správania** sú ustanovené v § 5 ods. 2 písm. g) vyhlášky o špeciálnych školách nasledovne:

f) pre žiakov s poruchami správania	
1. prvý až deviaty ročník	8 žiakov

Počty žiakov v triedach pre žiakov s **autizmom alebo inou pervazívnou vývinovou poruchou** sú ustanovené v § 5 ods. 2 písm. h) vyhlášky o špeciálnych školách nasledovne:

g) pre žiakov s autizmom alebo inou pervazívnou vývinovou poruchou	
1. prípravný až deviaty ročník	4 žiakov

Počty žiakov v triedach pre žiakov **so všeobecným intelektovým nadaním** sú ustanovené v § 104 ods. 9 školského zákona nasledovne:

pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním	
1. prvý až štvrtý ročník ZŠ	12 žiakov
2. piaty až deviaty ročník ZŠ	16 žiakov
v triede strednej školy najviac	22 žiakov

Ďalšie podrobnosti o počte žiakov v triedach pre žiakov so zrakovým, sluchovým, telesným postihnutím, narušenou komunikačnou schopnosťou, s poruchami správania, autizmom alebo inou pervazívnou vývinovou poruchou, žiakov hluchoslepých ustanovuje (§ 5 ods. 2 písm. b), c), d), e), f), g), h), j) vyhlášky MŠ SR č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách).

Najvyšší počet žiakov v triede pre žiakov s mentálnym postihnutím ľahkého stupňa v kombinácii s iným postihnutím je rovnaký ako vo variante B (§ 5 ods. 3 vyhlášky MŠ SR č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách).

Triedy s rôznymi ročníkmi majú najvyšší počet žiakov ustanovený podľa najnižšieho ročníka, ktorý sa v triede vyučuje; v triede s tromi ročníkmi a viacerými ročníkmi sa najvyšší počet žiakov znižuje o dvoch tak, aby počet žiakov v triede nebol menej ako štyria žiaci (§ 5 ods. 6 vyhlášky MŠ SR č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách).

Upozornenie!

Riaditeľ špeciálnej školy môže sám povoliť prekročenie najvyššieho počtu žiakov v triede najviac o dvoch žiakov (§ 97 ods. 6 školského zákona).

5.3 Vzdelávacie programy pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením (inovované), ktoré sú súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre jednotlivé stupne vzdelávania

Od 01. 09. 2016/2017 sa začne vzdelávanie nasledovne:

- žiaci so zdravotným znevýhodnením (primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie) – v prípravnom, prvom, druhom, piatom a šiestom ročníku,
- žiaci so všeobecným intelektovým nadaním (primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie) – v prvom, druhom, piatom a šiestom ročníku.

Deti a žiaci so zdravotným znevýhodnením sa vzdelávajú podľa vzdelávacích programov pre:

- a) deti a žiakov s mentálnym postihnutím,
- b) deti a žiakov so sluchovým postihnutím,
- c) deti a žiakov so zrakovým postihnutím,
- d) deti a žiakov s telesným postihnutím,
- e) deti a žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou,
- f) deti a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami,
- g) deti a žiakov chorých a zdravotne oslabených,
- h) deti a žiakov hluchoslepých,
- i) žiakov s vývinovými poruchami učenia,
- j) žiakov s poruchami aktivity a pozornosti,
- k) deti a žiakov s viacnásobným postihnutím,
- l) deti a žiakov s poruchami správania, ktoré sú súčasťou ŠVP a k začiatku školského roka 2016/2017 boli inovované. Príslušné školy v intenciách týchto vzdelávacích programov upravujú do 1. septembra 2016 ŠkVP (**2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 1 POP 2016/2017**).

Vzdelávacie programy pre žiakov so zdravotnými znevýhodneniami sú dostupné na webovom sídle www.statpedu.sk (**2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 21 POP 2016/2017**).

Nové – platné k 01. 09. 2016/2017!

Žiaci so všeobecným intelektovým nadaním – sa v školskom roku 2016/2017 vzdelávajú podľa vzdelávacieho programu pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním pre primárne vzdelávanie a pre nižšie stredné vzdelávanie, ktorý schválilo MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20295:21-10FO s platnosťou od 01. 09. 2016.

Nové vzdelávacie programy – platné od 01. 09. 2017

Vzdelávací program pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, schválilo MŠVVaŠ SR dňa 03. 08. 2017 pod číslom 2017/10211-2:10GO s platnosťou od 1. septembra 2017

Vzdelávací program pre žiakov s poruchami správania pre primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie, nižšie stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie, schválilo MŠVVaŠ SR dňa 03. 08. 2017 pod číslom 2017/10217-4:10Go s platnosťou od 1. septembra 2017

2018/2019

Podľa vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním platných od 1. septembra 2016 a od 1. septembra 2017 sa budú v školskom roku 2018/2019 vzdelávať:

- žiaci so zdravotným znevýhodnením (primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie) – v prípravnom, prvom, druhom, treťom, štvrtom, piatom, šiestom, siedmom a ôsmom ročníku,
- žiaci so zdravotným znevýhodnením (nižšie stredné odborné vzdelávanie) – praktická škola – v prvom, druhom a treťom ročníku,
- žiaci so všeobecným intelektovým nadaním (primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie) – prvom, druhom, treťom, štvrtom, piatom, šiestom, siedmom a ôsmom ročníku,
- žiaci so všeobecným intelektovým nadaním (úplné stredné všeobecné vzdelávanie) – v prvom, druhom, treťom, štvrtom, piatom, šiestom, siedmom a ôsmom ročníku,
- žiaci so sluchovým postihnutím, žiaci so zrakovým postihnutím (stredné vzdelávanie) – v prvom, druhom a treťom ročníku,
- žiaci s telesným postihnutím, (nižšie stredné odborné vzdelávanie) – v prvom a druhom ročníku,
- žiaci s mentálnym postihnutím (nižšie stredné odborné vzdelávanie) – v prípravnom, prvom, druhom a treťom ročníku **(2. Školy bod 3 POP 2018/2019)**.

MŠVVaŠ SR schválilo **Dodatok č. 1 k vzdelávacím programom pre žiakov so zdravotným znevýhodnením pre ZŠ**, dostupné na <http://www.minedu.sk/dodatok-k-vzdelavacim-programom-pre-ziakov-so-zdravotnym-znevychodnenim-pre-zakladne-skoly/> a **Dodatok č. 2 k vzdelávacím programom pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním**, dostupné na <http://www.minedu.sk/dodatok-c-2-k-vp-pre-ziakov-so-zdravotnym-znevychodnenim-a-vseobecnym-intelektovym-nadanim> (1.5.5. **Deti a žiaci so ŠVVP bod 15 POP 2019/2020**).

Poznámka:

DODATOK č. 1 – účinný od 1. 9. 2018; V jednotlivých vzdelávacích programoch pre žiakov so zdravotným znevýhodnením na základe dodatku je uvedené – „*V prípade, ak poradenské zariadenie odporučí, že konkrétny žiak nepotrebuje niektorý zo špecifických vyučovacích predmetov, musí o tom vydať písomné vyjadrenie, ktoré škola vedie ako prílohu v Návrhu na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v materskej škole, základnej škole, strednej škole a v špeciálnej škole. Hodiny určené na výučbu špecifického vyučovacieho predmetu, ktorý podľa písomného vyjadrenia poradenského zariadenia žiak nepotrebuje, škola použije na výučbu:*

a) *iných špecifických vyučovacích predmetov alebo*

b) *vyučovacích predmetov, v ktorých žiak vzhľadom na zdravotné znevýhodnenie nemôže primerane napredovať, čo musí byť zaznamenané v jeho individuálnom vzdelávacom programe.*“

Poznámka:

DODATOK č. 2, ktorým sa dopĺňajú VZDELÁVACIE PROGRAMY pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním pre základné vzdelávanie **pre účely školskej integrácie – účinný od 1. 2. 2019** – na koniec časti Úvod sa doplnil text, ktorý znie:

„*Vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo žiakov so všeobecným intelektovým nadaním formou školskej integrácie sa uskutočňuje v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ak je to potrebné.*

Pri tvorbe individuálneho vzdelávacieho programu škola vychádza zo záverov a odporúčaní uvedených v správach z diagnostického vyšetrenia Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie alebo Centra špeciálno-pedagogického poradenstva zaradeného do siete škôl a školských zariadení, s prihliadnutím na aktuálne podmienky školy.“

Upozornenie!

Štátny pedagogický ústav vydal a zverejnil na svojom webovom sídle **metodický materiál „Aplikácia vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov so všeobecným intelektovým nadaním“** s aktuálnymi odporúčaniami zameranými na výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov so všeobecným intelektovým nadaním, ktorí sa vzdelávajú v špeciálnych školách, v špeciálnych triedach a v triedach základných škôl a stredných škôl spolu s inými žiakmi, t. j. v školskej integrácii, individuálnom začlenení **(2.4 Školská integrácia bod 5 POP 2017/2018)**.

Pri výchove a vzdelávaní detí, pre ktoré z rôznych príčin nie je postup podľa vzdelávacieho programu možný, je potrebné postupovať podľa individuálnych vzdelávacích programov. Pre týchto žiakov sa v špeciálnych školách zriaďujú triedy s individuálnym vzdelávacím programom (2.5.1 Všeobecné pokyny bod 4 POP 2009/2010);

Zverejnenie školského vzdelávacieho programu

Školský vzdelávací program zverejní riaditeľ školy na verejne prístupnom mieste (§ 7 ods. 9 školského zákona).

V záujme skvalitnenia úrovne informovanosti širokej verejnosti o práci špeciálnych škôl odporúčame riaditeľom špeciálnych škôl pravidelne aktualizovať **webové sídlo školy**. Súčasťou webového sídla školy by mal byť aj **školský vzdelávací program**, prostredníctvom ktorého majú možnosť rodičia detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením získať základné informácie o cieľoch a špecifikách práce príslušnej školy (2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 20 POP 2016/2017).

Možnosť – vyučovanie cudzieho jazyka žiakov s MP – od 01. 09. 2013/2014!

Vzdelávací program pre žiakov **s mentálnym postihnutím** v rámci **voliteľných (disponibilných) hodín** umožňuje aj vyučovanie **cudzieho jazyka**. Ak škola bude vyučovať cudzí jazyk, jeho učebné osnovy musia byť súčasťou ŠkVP a vyučovací predmet musí byť uvedený v učebnom pláne **(2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 4 POP 2017/2018)**.

Vzdelávací program pre žiakov **s mentálnym postihnutím** v rámci **voliteľných (disponibilných) hodín** umožňuje žiakom s mentálnym postihnutím s narušenou komunikačnou schopnosťou vyučovanie špecifického vyučovacieho predmetu **individuálna logopedická intervencia**. Obsah vzdelávania tohto špecifického vyučovacieho predmetu je súčasťou ŠkVP, ktorý je uvedený v učebnom pláne **(2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 5 POP 2017/2018)**.

V základných školách pre žiakov so sluchovým postihnutím sa odporúča vyučovať voliteľný predmet slovenský posunkový jazyk pre prípravný až štvrtý a piaty až deviaty ročník základnej školy pre žiakov so sluchovým postihnutím. Obsah vzdelávania voliteľného predmetu je zverejnený na www.statpedu.sk v časti Vzdelávacie programy pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením **(2.5 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 15 POP 2013/2014)**.

V špeciálnych triedach základných škôl a v špeciálnych triedach stredných škôl sa vyučuje podľa príslušného vzdelávacieho programu pre žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo žiakov s intelektovým nadaním a využíva sa pedagogická dokumentácia a pokyny pre školy pre týchto žiakov. Vhodné je prispôbiť rozvrh hodín špeciálnej triedy žiakov so zdravotným znevýhodnením a bežnej triedy v príslušnom ročníku tak, aby žiaci týchto tried boli vzdelávaní spoločne v niektorých vyučovacích predmetoch, napr. výchovno-estetického zamerania **(2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 2 POP 2017/2018)**.

Ak zdravotné znevýhodnenie žiakovi špeciálnej triedy znemožňuje, aby sa vzdelával podľa vzdelávacieho programu podľa § 94 ods. 2 písmen a) až l) školského zákona, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý rešpektuje jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby;

Pri výchove a vzdelávaní žiaka, pre ktorého nie je optimálny z rôznych príčin (napr. výrazne nerovnomerná štruktúra schopností, viacnásobné postihnutie, zdravotné postihnutie v kombinácii s vývinovými poruchami učenia, kombinácia zdravotného alebo sociálneho znevýhodnenia s nadaním) postup podľa učebných osnov pre príslušnej školy alebo príslušného ŠKVP, je vhodné postupovať podľa IVP. Takéto vzdelávanie je potrebné zaznamenať do doložky vysvedčenia, napr. v znení „Žiak bol vzdelávaný podľa IVP“ **(2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 3 POP 2017/2018).**

Pre zabezpečenie integrovaného vzdelávania žiakov s vývinovými poruchami reči v ZŠ zriaďovať špeciálne triedy tak, aby bola zachovaná postupnosť ročníkov (časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, 2.2 Základné školy ods. 2 POP 2000/2001; časť 1. Všeobecné pokyny a informácie, 2.2 Základné školy, 2.2.1 Všeobecné pokyny ods. 11 POP 2001/2002).

Pri vzdelávaní intelektovo nadaného žiaka okrem stimulácie poznávacích procesov sústrediť pozornosť aj na rozvoj celej jeho osobnosti, najmä emocionality a sociálnych vzťahov (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 20 POP 2007/2008).

Pri integrovanom vzdelávaní intelektovo nadaných žiakov sa odporúča využiť metodickú pomoc Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 19 POP 2007/2008).

Tlačivá vysvedčení

Žiaci s mentálnym postihnutím vzdelávaní v špeciálnych triedach základných škôl dostávajú vysvedčenia na rovnakých tlačivách ako žiaci špeciálnej základnej školy, **žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi poruchami s mentálnym postihnutím** dostávajú vysvedčenie na tlačivách „Vysvedčenie pre prípravný až 9. ročník pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím“. Žiaci s autizmom bez mentálneho postihnutia dostávajú vysvedčenia na tlačive „Vysvedčenie pre 1. – 4. ročník základnej školy“ a „Vysvedčenie pre 5. – 9. ročník základnej školy“ **(2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 10 POP 2017/2018).**

Žiaci s mentálnym postihnutím, žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím, okrem 2. – 9. ročníka pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami bez mentálneho postihnutia, okrem žiakov odborného učilišťa, sa môžu na konci prvého a druhého polroka na vysvedčení hodnotiť slovným komentárom o dosiahnutých vzdelávacích výsledkoch bez vyjadrenia stupňov klasifikácie **(2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 11 POP 2017/2018).**

Žiaci so zdravotným znevýhodnením vzdelávaní v školskej integrácii v bežnej triede základnej školy **dostávajú rovnaké vysvedčenie** ako ostatní žiaci, žiakov s autizmom a žiakov s mentálnym postihnutím je možné hodnotiť aj vysvedčením formou **slovného komentára** **(2.4 Školská integrácia bod 15 POP 2017/2018).**

Doložka vysvedčenia žiakov špeciálnych tried pre žiakov s mentálnym postihnutím

V doložke vysvedčenia žiaka, vzdelávaného podľa vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím, sa uvedie príslušný variant (variant A, B alebo C), v ktorom sa žiak vzdeláva (2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 13 POP 2017/2018).

Žiakovi, ktorý mal z dôvodu zdravotného znevýhodnenia **upravené učebné osnovy**, sa táto skutočnosť **uvádza v doložke** vysvedčenia. Žiak, ktorý vzhľadom na podstatnú **redukciu** učiva **nesplnil štandardy** VP pre nižšie stredné vzdelávanie **nezíska** vzdelanie poskytované ZŠ (2.4 Školská integrácia bod 16 POP 2017/2018).

Mimoriadne nadaný žiak môže skončiť základnú školu skôr ako za deväť rokov. Na vysvedčení sa do doložky uvedie: „Žiak získal nižšie stredné vzdelanie“ (čl. 4 ods. 14 pokynu na hodnotenie).

Žiakovi vzdelávanému v školskej integrácii sa v **doložke vysvedčenia** uvádza **príslušný vzdelávací program pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo nadaním, podľa ktorého žiak postupoval** (2.4 Školská integrácia bod 10 POP 2012/2013).

6. Hodnotenie a klasifikácia žiakov

Hodnotenie žiaka sa v rámci vzdelávania podľa školského zákona vykonáva podľa úrovne dosiahnutých výsledkov

- a) slovným hodnotením,
- b) klasifikáciou,
- c) kombináciou klasifikácie a slovného hodnotenia (§ 55 ods. 1 školského zákona).

Pri hodnotení a klasifikácii žiaka s vývinovými poruchami alebo žiaka so zdravotným postihnutím sa zohľadňuje jeho porucha alebo postihnutie (§ 55 ods. 4 školského zákona).

Ďalšie informácie o hodnotení a klasifikácii uvádza § 55 až 58 školského zákona.

Využívať rôznorodé metódy, formy a primerané diagnostické nástroje evalvácie detí a žiakov pri posudzovaní ich napredovania, pri prevencii ich zlyhávania, podpore ich talentov pri identifikácii ŠVVP. Prijímať konkrétne opatrenia na zníženie počtu menej úspešných žiakov vo vzdelávaní, motivovať a viesť ich k zmene postojov k učeniu (1.5.2. Kontrola a efektivita výchovno-vzdelávacej činnosti bod 7 POP 2019/2020).

Zabezpečiť objektivnosť hodnotenia a klasifikácie žiakov dodržiavaním určených kritérií a vypracovaním komplexných interných kritérií (2.2 Základné školy bod 30 POP 2019/2020).

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje práva dieťaťa a humánne sa správa voči žiakovi. Predmetom hodnotenia vo výchovno-vzdelávacom procese sú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol vo vyučovacích predmetoch v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku. Hodnotenie slúži ako prostriedok pozitívnej podpory zdravého rozvoja osobnosti žiaka (čl. 1 ods. 8 Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy – ďalej len „pokyn na hodnotenie“).

Podklady na hodnotenie výchovno-vzdelávacích výsledkov a správania žiaka získava učiteľ konzultáciami s ostatnými pedagogickými zamestnancami a podľa potreby s odbornými zamestnancami zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, všeobecného lekára pre deti a dorast, najmä u žiaka s trvalejšími psychickými a zdravotnými ťažkosťami a poruchami (**čl. 2 ods. 1 písm. e) pokynu na hodnotenie**).

Pri výchove a vzdelávaní žiakov so zdravotným znevýhodnením je nevyhnutné rešpektovať obmedzenia, ktoré sú podmienené zdravotným znevýhodnením žiaka a uplatňovať požiadavky, ktoré má predpoklad splniť. Pri hodnotení a klasifikácii prospechu a správania nehodnotiť negatívne tie výkony žiaka, ktoré sú ovplyvnené jeho zdravotným stavom, ak z tejto príčiny dieťa nemá možnosť splniť alebo vykonať ich lepšie. Pri hodnotení a klasifikácii prospechu a správania využívať aj slovné hodnotenie (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 4 POP 2010/2011).

Pri hodnotení a klasifikácii žiaka so zdravotným znevýhodnením dodržiavať ustanovenie § 55 **ods. 4 zákona školského zákona** a príslušné pokyny na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov. Vychádzať aj z odporúčaní poradenského zariadenia a vzdelávacieho programu pre žiaka so zdravotným znevýhodnením (**1.5.13 Deti a žiaci so ŠVVP bod 12 POP 2017/2018**).

Poznámka:

a) napr. Vzdelávací program pre žiakov s VPU ISCED 1, ISCED 2 – str. 9 Všeobecné zásady hodnotenia žiaka s VPU:

1. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka s VPU učiteľ rešpektuje jeho psychický a fyzický zdravotný stav, druh a závažnosť poruchy, ktorá má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete.
2. Učiteľ posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, svedomitosť, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení povinnej školskej dochádzky. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka kladie dôraz na jeho individuálne schopnosti, ktoré sú základom jeho pracovnej a sociálnej integrácie.
3. Pri hodnotení a klasifikácii žiaka je nevyhnutné postupovať podľa odporúčaní špeciálneho pedagóga a školského logopéda.
4. spôsob a možnostiach hodnotenia a klasifikácie triedny alebo vyučujúci učiteľ informuje zákonného zástupcu žiaka s VPU po konzultácii so špeciálnym pedagógom a školským logopédom.
5. Pri hodnotení žiaka s VPU učiteľ taktne posudzuje úroveň jeho vedomostí nielen v porovnaní s rovesníkmi, ale najmä v porovnaní s uplynulým obdobím vzhľadom na predchádzajúce výkony samotného žiaka.

b) napr. Vzdelávací program pre deti a žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou (NKS) ISCED 0, ISCED 1, ISCED 2 – str. 12 Všeobecné zásady hodnotenia:

1. Pri hodnotení učebných výsledkov učiteľ rešpektuje psychický a fyzický stav žiaka, druh a závažnosť narušenia komunikačnej schopnosti, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete.
2. Učiteľ posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení základnej školy.
3. Pri hodnotení a klasifikácii žiaka je nevyhnutné postupovať podľa odporúčaní logopéda a špeciálneho pedagóga.
4. spôsob a možnostiach hodnotenia a klasifikácie triedny alebo vyučujúci učiteľ informuje zákonného zástupcu žiaka s NKS po konzultácii s logopédom a so špeciálnym pedagógom.

5. Pri hodnotení žiaka s NKS učiteľ posudzuje úroveň jeho vedomostí najmä v porovnaní s uplynulým obdobím vzhľadom na predchádzajúce výkony samotného žiaka.

Poznámka:

ak nie sú obsahom príslušného vzdelávacieho programu všeobecné zásady hodnotenia žiaka, potom východiskom v jeho hodnotení učebných výsledkov je individuálny vzdelávací program, ktorý okrem iného obsahuje informácie o špecifických postupoch hodnotenia učebných výsledkov žiaka. Takto je to napr. vo vzdelávacom programe pre žiakov s poruchami správania, vo vzdelávacom programe pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti.

Hodnotenie správania začleneného žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami s poruchami pozornosti, s poruchami správania) sa posudzuje s prihliadnutím na jeho druh zdravotného znevýhodnenia v úzkej spolupráci so zariadením výchovného poradenstva a prevencie alebo so školským špeciálnym pedagógom a zákonným zástupcom žiaka (**čl. 9 ods. 4 pokynu na hodnotenie**).

K hodnoteniu a klasifikácii správania žiaka s diagnostikovanou poruchou aktivity a pozornosti zníženou známkou zo správania možno pristúpiť len po odbornom posúdení a odporúčaní tohto postupu príslušným poradenským zariadením a to na základe takých prejavov správania žiaka, ktoré sú závažným porušením školského poriadku, ako napr. neospravedlnené hodiny, fyzické ublíženie iným a pod. (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 6 POP 2009/2010).

U žiaka s diagnostikovanou poruchou aktivity a pozornosti možno v prípade závažného porušovania školského poriadku, ako napr. neospravedlnené hodiny, fyzické ubližovanie iným osobám, vulgarizmy a pod. pristúpiť k hodnoteniu a klasifikácii správania **zníženou známkou zo správania**, avšak len po odbornom posúdení a odporúčaní tohto postupu príslušným poradenským zariadením (2.5.2 Školská integrácia detí a žiakov so ŠVVP bod 5 POP 2010/2011).

Pri vzdelávaní **žiakov s poruchami správania** zamerať sa na postupy podľa Metodicko-informatívneho materiálu „Žiak s poruchami správania v základnej a strednej škole, ktorý schválilo MŠVVaŠ SR dňa 10. apríla 2013 pod č. 2013-3982/16490:4-914 s účinnosťou od 1. septembra 2013 (1.6.14. Deti a žiaci so ŠVVP bod 7 POP 2015/2016).

Upozornenie!

Hodnotenie žiaka so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje v súlade so *Zásadami hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením začleneného v základnej škole*, ktoré sú uvedené v Prílohe č. 2 **Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy (čl. 4 ods. 4 pokynu na hodnotenie žiakov základnej školy)**.

Príloha č. 2 k metodickému pokynu č. 22/2011 (Zásady hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením začleneného v základnej škole)

1. Pri určení metód a foriem hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením sa učiteľ riadi odporúčaniami poradenského zariadenia rezortu školstva.
2. Pri hodnotení učebných výsledkov učiteľ rešpektuje psychický a fyzický zdravotný stav žiaka, druh a stupeň zdravotného znevýhodnenia, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete.
3. Učiteľ posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, svedomitosť, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení povinnej školskej dochádzky. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka kladie dôraz na jeho individuálne schopnosti, ktoré sú základom jeho pracovnej a sociálnej integrácie.

4. U žiaka so zdravotným znevýhodnením, ktorý má výrazné rozdiely vo výkonoch v ústnej a písomnej skúške, sa pri skúšaní uprednostňuje forma, ktorá je pre neho výhodnejšia, a ktorá predstavuje východisko pre hodnotenie jeho učebných výsledkov.
5. Žiakovi s narušenými komunikačnými schopnosťami (chybami a poruchami reči a vývinovými poruchami učenia), žiakovi so sluchovým postihnutím a žiakovi s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami zabezpečí učiteľ pri ústnej odpovedi také podmienky, aby neutrpel psychickú ujmu. Učiteľ v konkrétnych prípadoch zváži, či uprednostní písomnú, praktickú alebo ústnu formu odpovede.
6. Žiak s diagnózou zajakavosť môže byť ústne skúšaný a na obsah jeho výpovede môžu byť kladené rovnaké nároky ako u ostatných žiakov, ak nemá písomné odporúčanie poradenského zariadenia rezortu školstva o vylúčení ústneho skúšania. Formálna stránka odpovede sa nehodnotí. Zajakavému žiakovi je potrebné poskytnúť viac času na odpoveď a taktne o tom poučiť aj spolužiakov.
7. Pri skúšaní žiaka so sluchovým alebo zrakovým postihnutím učiteľ dbá, aby správne a jednoznačne porozumel zadaným otázkam a úlohám.
8. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka s narušenými komunikačnými schopnosťami alebo so sluchovým postihnutím sa hodnotia predovšetkým vecné poznatky a praktické zručnosti, nie úroveň jazykového prejavu.
9. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka so zrakovým postihnutím učiteľ uprednostňuje ústnu odpoveď pred písomnou prácou.
10. Úroveň čítania sa hodnotí individuálne, s ohľadom na druh a stupeň zdravotného znevýhodnenia žiaka.
11. Žiak s vývinovými poruchami učenia (dyslexia, dysgrafia, dysortografia) môže písať diktát, alebo byť skúšaný písomnou formou len za podmienky, že bol vopred pripravený špeciálnymi metodickými postupmi na vyučovaní. Diktát žiaka s vývinovými poruchami učenia učiteľ nehodnotí známkami, ale slovne, vyčíslí počet chýb a pri hodnotení spolupracuje so žiakom.
12. Ak žiak so sluchovým postihnutím píše diktát, nehodnotí sa známkou, ale slovne a pri hodnotení učiteľ spolupracuje so žiakom.
13. Grafický prejav žiaka s takým zdravotným znevýhodnením, ktoré má vplyv na jeho úroveň (napr. písanie, výtvarný prejav), sa priebežne ani súhrnne nehodnotí známkou.
14. Estetická stránka grafického prejavu žiaka so zrakovým postihnutím, ktorý používa bežné písmo, sa nehodnotí.
15. U žiaka so zrakovým postihnutím, ktorý používa bežné písmo, učiteľ pri dlhotrvajúcich písomných skúškach počíta s primeranou, individuálne stanovenou dobou zrakového odpočinku. Dĺžka zrakového zaťaženia pri práci s hľadením do blízka vychádza z odporúčania poradenského zariadenia rezortu školstva.
16. U žiaka so zrakovým postihnutím, ktorý používa Braillovo písmo, učiteľ pri všetkých druhoch písomných skúšok počíta s časovou rezervou potrebnou na obsluhu špeciálnych pomôcok.

17. Žiak so zdravotným znevýhodnením, ktorý sa rýchlo unaví, musí mať možnosť pri písomnej skúške pracovať individuálnym tempom, prípadne krátko relaxovať.
18. Ak v správaní zdravotne znevýhodneného žiaka a žiaka s chronickými ochoreniami (napr. diabetes, choroby srdca, onkologické, neurologické ochorenia, poúrazové stavy a pod.) učiteľ pozoruje prejavy (ako napr. impulzivnosť, precitlivosť, podráždenosť, poruchy pozornosti, únava a pod.), ktoré môžu byť dôsledkom postihnutia alebo chronického ochorenia, toto zohľadňuje pri jeho hodnotení.
19. Učiteľ primerane dlhé obdobie nehodnotí žiaka s chronickým ochorením, žiaka zdravotne oslabeného, alebo po dlhodobom ochorení, ak ešte nemohol byť adekvátne pripravený a jeho výkon bol výrazne nižší ako zvyčajne. Tento žiak môže byť bežným spôsobom hodnotený, až keď sa doučí učebnú látku podľa individuálneho programu.
20. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka, ktorý sa vrátil do kmeňovej školy zo školy pri zdravotníckom zariadení, učiteľ kmeňovej školy rešpektuje hodnotenie učiteľa školy pri zdravotníckom zariadení, v tých vyučovacích predmetoch, z ktorých bol hodnotený.
21. Žiak so zdravotným znevýhodnením, ktorý plní ciele učebných osnov v predmetoch cudzí jazyk, telesná výchova, výtvarná výchova, hudobná výchova a pracovné vyučovanie v rozsahu primeranom svojim predpokladom, sa jeho učebné výsledky hodnotia s ohľadom na druh a stupeň zdravotného znevýhodnenia.
22. Žiak, ktorý vzhľadom na druh a stupeň svojho znevýhodnenia nemôže v celku plniť učebné osnovy základnej školy v niektorých alebo všetkých predmetoch a postupuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu, jeho učebné výsledky sa priebežne aj súhrnne na vysvedčení hodnotia podľa individuálnych kritérií. Na vysvedčení v doložke, alebo v rámci súhrnného slovného hodnotenia triedny učiteľ uvedie, v ktorých predmetoch žiak postupoval podľa individuálneho učebného programu.
23. Pri polročnom a koncoročnom hodnotení zdravotne znevýhodneného žiaka sa používa rovnaké tlačivo vysvedčenia ako pre ostatných žiakov.

Zmena – účinnosť nového metodického pokynu od 01. 09. 2015

Metodický pokyn č. **19/2015** na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – primárne vzdelávanie – zahŕňa v sebe hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov A, B a C variantu.

Uvedený pokyn na hodnotenie a klasifikáciu je určený pre žiakov s mentálnym postihnutím – ľahkého, stredného, ťažkého alebo hlbokého stupňa mentálneho postihnutia. (napr. v **Čl. 3 Získavanie podkladov na hodnotenie** je určené, že žiak má byť z vyučovacieho predmetu skúšaný ústne, písomne alebo prakticky najmenej dva krát v polročnom hodnotiacom období. U žiaka so stredným, ťažkým a hlbokým stupňom MP formu skúšania **určí učiteľ** vzhľadom na individuálne možnosti a schopnosti žiakov).

Pri hodnotení žiakov s mentálnym postihnutím vzdelávaných v školskej integrácii v bežnej triede základnej školy sa postupuje podľa Metodických pokynov na hodnotenie žiakov **s mentálnym postihnutím** podľa príslušného variantu (2. 4 Školská integrácia bod 6 POP 2015/2016).

Žiakov s mentálnym postihnutím a žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami vzdelávaných v školskej integrácii v bežnej triede základnej školy je možné hodnotiť aj

slovným komentárom o dosiahnutých vzdelávacích výsledkoch bez vyjadrenia stupňov klasifikácie prospechu. Ak sú títo žiaci v jednotlivých vyučovacích predmetoch klasifikovaní, **dostávajú rovnaké vysvedčenie ako ostatní žiaci**; v doložke vysvedčenia žiakov s mentálnym postihnutím sa uvedie informácia o variante – variant A, B, alebo C, v ktorom bol žiak vzdelávaný (2.4. Školská integrácia bod 7 POP 2015/2016).

Pri hodnotení žiakov s mentálnym postihnutím vzdelávaných v školskej integrácii v bežnej triede základnej školy sa postupuje podľa Metodických pokynov na hodnotenie žiakov s mentálnym postihnutím podľa príslušného variantu (2.4. Školská integrácia bod 6 POP 2014/2015).

Žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím hodnotíme podľa Metodického pokynu **č. 31/2011** na hodnotenie žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím ISCED 1 – primárne vzdelávanie (2.4 Školská integrácia bod 9 POP 2013/2014).

Opakovanie ročníka

Zmena! – **opakovať** ročník môže žiak v prípade, ak je to v prospech žiaka už **bez odporúčania** zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Ročník opakuje aj žiak, ktorého nebolo možné hodnotiť ani v náhradnom termíne zo závažných objektívnych dôvodov, najmä zdravotných, dlhodobého pobytu v zahraničí. Žiak, ktorý neprospeľ v čase, keď plní povinnú školskú dochádzku, môže opakovať ročník len raz, vo výnimočných prípadoch, ak je to v prospech žiaka aj viackrát (**Čl. 10 ods. 3 pokynu na hodnotenie**).

Ak sa v priebehu školského roka prejaví, že **výchovno-vzdelávacie výsledky** žiaka so zdravotným znevýhodnením vzdelávaného v školskej integrácii, ktorého **IVP** zahŕňa aj **úpravu obsahu** vzdelávania **niektorého vyučovacieho predmetu**, nie sú uspokojivé a žiak nespĺňa potrebné kritériá na jeho súhrnné hodnotenie lepším klasifikačným stupňom ako nedostatočný, je potrebné prehodnotiť a upraviť obsah, resp. formu jeho vzdelávania v súčinnosti so špeciálnym pedagógom a psychológom. Takýto žiak **nemá** opakovať ročník **z tých vyučovacích predmetov**, v ktorých majú na jeho neúspešnosť vplyv dôsledky jeho diagnózy. Ak sa na prospechu žiaka okrem jeho zdravotného znevýhodnenia podieľa významnou mierou viac faktorov, k hodnoteniu a klasifikácii stupňom nedostatočný je možné pristúpiť, avšak len **po odbornom posúdení a odporúčení** tohto postupu odbornými zamestnancami školy alebo poradenského zariadenia na základe komplexného hodnotenia žiaka učiteľom, ktorý daný predmet vyučuje. Komplexné hodnotenie musí obsahovať využité možnosti a spôsoby preverovania vedomostí žiaka v súlade s **IVP** a **dôvody zlyhávania v danom predmete** (2.4. Školská integrácia bod 8 POP 2016/2017).

Ak sa **na prospechu žiaka okrem jeho zdravotného znevýhodnenia** podieľa významnou mierou **viac faktorov**, k hodnoteniu a klasifikácii stupňom **nedostatočný** je možné pristúpiť **po odbornom posúdení a odporúčení** tohto postupu poradenským zariadením (**2.4. Školská integrácia bod 4 POP 2019/2020**).

Vysvedčenie

Žiakovi, ktorý je v niektorom vyučovacom predmete neklasifikovaný (nehodnotený), sa na vysvedčení a v katalógovom liste uvádza namiesto klasifikačného stupňa alebo slovného hodnotenia slovo:

a) „absolvoval“

- ak sa žiak aktívne zúčastňoval na vyučovacom procese daného predmetu alebo ak bol žiak prítomný na vyučovacej hodine, aj keď zo závažných objektívnych dôvodov nepracoval;

b) „**neabsolvoval**“

- ak žiak zo závažných dôvodov nemohol vykonávať požadované intelektuálne a motorické činnosti, a preto sa na vyučovacom predmete ospravedlnene nezúčastňoval;

c) „**neabsolvoval**“

- ak žiak na vyučovacej hodine nepracoval, nevie uplatniť svoje vedomosti a zručnosti ani na podnet učiteľa. Celkové hodnotenie takéhoto žiaka je neprospel (Čl. 3 bod 13 a, b, c pokynu na hodnotenie žiakov základnej školy).

Celkové hodnotenie žiakov s mentálnym postihnutím vo všetkých ročníkoch základnej školy sa na konci prvého a druhého polroka na vysvedčení vyjadruje slovami „**prospel**“ alebo „**neprospel**“ (2.4. Školská integrácia bod 8 POP 2015/2016).

Tlačivo vysvedčenia pre žiaka so zdravotným znevýhodnením začleneného v triede ZŠ

Podľa bodu 23 Prílohy č. 2 k Metodickému pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ pri polročnom a koncoročnom hodnotení žiaka so zdravotným znevýhodnením sa používa rovnaké tlačivo vysvedčenia ako pre ostatných žiakov – **poznámka**: túto skutočnosť je potrebné brať do úvahy už pri zostavovaní **individuálneho vzdelávacieho programu** žiaka začleneného do triedy ZŠ.

Žiaci so zdravotným znevýhodnením vzdelávaní v školskej integrácii v bežnej triede základnej školy, dostávajú rovnaké vysvedčenie ako ostatní žiaci, žiakov s autizmom a žiakov s mentálnym postihnutím je možné hodnotiť aj vysvedčením formou slovného komentára (**2.4. Školská integrácia bod 15 POP 2017/2018**).

Vysvedčenie pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním sa vydáva na tlačivách ŠEVT určených pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním (2.5.1 Všeobecné pokyny bod 10 POP 2010/2011).

Doložka vysvedčenia

Žiakovi **so zdravotným znevýhodnením**, ktorý sa vzdelával podľa individuálneho vzdelávacieho programu, sa v doložke vysvedčenia uvedie: „**Bol(a) vzdelávaný (á) podľa individuálneho vzdelávacieho programu**“. Ak sa v individuálnom vzdelávacom programe úpravy vzdelávania žiaka vzťahujú len k niektorým vyučovacím predmetom, v doložke vysvedčenia sa uvedie: „**Bol(a) vzdelávaný(á) podľa individuálneho vzdelávacieho programu uplatňovaného v predmete (predmetoch)...**“. V doložke vysvedčenia žiaka so zdravotným znevýhodnením je možné uviesť aj ďalšie dôležité skutočnosti súvisiace s jeho vzdelávaním (**Čl. 4 bod 16 pokynu na hodnotenie**).

Poznámka: žiak so zdravotným znevýhodnením – žiak so zdravotným postihnutím, žiak chorý alebo zdravotne oslabený, žiak s vývinovými poruchami, žiak s poruchou správania.

Začlenenému žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa v doložke na vysvedčení uvedie: „**Žiak sa vzdelával podľa individuálneho vzdelávacieho programu**“ (**Čl. 4 bod 20 pokynu na hodnotenie**).

Poznámka: ostatní žiaci so ŠVVP okrem žiakov so zdravotným znevýhodnením – žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia, žiak s nadaním.

Upozornenie!

Žiak, ktorému bolo povolené **individuálne vzdelávanie** podľa § 24 odseku 2 písm. a) školského zákona na základe odporúčania všeobecného lekára pre deti a dorast z dôvodu zdravotného znevýhodnenia, nevykonáva komisionálnu skúšku. Pedagogický zamestnanec, ktorý zabezpečuje vzdelávanie žiaka, **polročne** predkladá riaditeľovi školy písomnú správu o postupe a výsledkoch

výchovno-vzdelávacej činnosti so žiakom, na základe ktorej po prerokovaní v pedagogickej rade školy sa vykoná hodnotenie a klasifikácia prospechu žiaka (§ 24 ods. 8 školského zákona; Čl. 7 ods. 2 pokynu na hodnotenie).

Písomná správa o postupe a výsledkoch výchovno-vzdelávacej činnosti žiaka obsahuje:

- a) údaje identifikujúce žiaka,
- b) hodnotenie výchovno-vzdelávacích výsledkov žiaka,
- c) návrh hodnotenia

(čl. 7 ods. 2 písm. a, b, c pokynu na hodnotenie).

Podľa **výsledkov komisionálnej skúšky** sa hodnotí žiak – Čl. 7 ods. 1 písm. e), f), g) **pokynu na hodnotenie**, ak je oslobodený od povinnosti dochádzať do školy (iné dôvody ako zdravotné znevýhodnenie – materstvo, nadanie žiaka), plní osobitný spôsob školskej dochádzky a má povolené individuálne vzdelávanie.

Žiak základnej školy, ktorý navštevoval školu pri zdravotníckom zariadení, v diagnostickom centre alebo v liečebno-výchovnom zariadení (ďalej len „škola pri zariadení“), sa celkovo hodnotí v kmeňovej škole. Pri hodnotení v kmeňovej škole sa berie do úvahy priebežné hodnotenie v škole pri zariadení. Ak žiak navštevoval školu pri zariadení nepretržite viac ako tri mesiace pred koncom hodnotiaceho obdobia, kmeňová škola preberá návrh na celkové hodnotenie zo školy pri zariadení v tých predmetoch, ktoré sa v nej vyučoval. Návrh sa zasiela po prerokovaní v pedagogickej rade školy pri zariadení najneskoršie 14 dní pred termínom vydávania vysvedčenia. V ostatných vyučovacích predmetoch sa nehodnotí (Čl. 4 ods. 10 pokynu na hodnotenie).

V súlade s § 9 ods. 2 vyhlášky č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách sa prospech a správanie žiakov s mentálnym postihnutím hodnotí a klasifikuje podľa pravidiel hodnotenia a klasifikácie prospechu a správania v špeciálnych základných školách primerane k mentálnemu postihnutiu a možnostiam vyplývajúcim z postihnutia týchto žiakov. To znamená, že vo variante A špeciálnej základnej školy je umožnené prospech a správanie žiakov priebežne i súhrne hodnotiť slovným hodnotením i klasifikáciou, vo variante B a C slovným hodnotením – v intenciách doposiaľ platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov. Rovnako sa postupuje aj pri žiakoch s mentálnym postihnutím vzdelávaných integrovanou formou v základných školách (2.5.3 Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 4 POP 2009/2010).

Prihláška integrovaného žiaka na vzdelávanie na SŠ

V **prihláške na vzdelávanie na strednej škole** je potrebné uviesť uchádzačovi so zdravotným znevýhodnením alebo intelektovým nadaním, vzdelávanému v školskej integrácii, **príslušný kód vzdelávania uchádzača so ŠVVP/zdravotného znevýhodnenia** (2.4 Školská integrácia bod 14 POP 2015/2016).

Zmena metodických pokynov na hodnotenie žiakov s mentálnym postihnutím!

V súlade s § 9 ods. 2 vyhlášky MŠ SR č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách sa prospech a správanie žiakov s mentálnym postihnutím hodnotí a klasifikuje podľa pravidiel hodnotenia a klasifikácie prospechu a správania v špeciálnych základných školách a praktických školách primerane k mentálnemu postihnutiu a možnostiam vyplývajúcim z postihnutia týchto žiakov.

Východiská hodnotenia a klasifikácie prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím podľa stupňa mentálneho postihnutia – platné od 01. 09. 2015

- Metodický pokyn č. 31/2011 na hodnotenie žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím ISCED – 1 primárne vzdelávanie
- Metodický pokyn č. 19/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov

s mentálnym postihnutím – primárne vzdelávanie.

Celkové hodnotenie žiakov s mentálnym postihnutím vo všetkých ročníkoch základnej školy (v školskej integrácii, v špeciálnej triede) a vo všetkých ročníkoch základnej školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, vrátane žiakov, ktorých mentálne postihnutie je v kombinácii s iným zdravotným znevýhodnením, sa na konci prvého a druhého polroka na vysvedčení vyjadruje slovami „prospel“ alebo „neprospel“ (**2.5. Špeciálne školy, špeciálne triedy bod 12 POP 2017/2018**).

Pedagogické postupy a prístup ku každému žiakovi s pervazívnymi vývinovými poruchami (Aspergerov syndróm, detský autizmus a ďalšie), ktorých stav výrazne ovplyvňujú a zhoršujú rôzne, aj nepredvídateľné vplyvy prostredia a reakcie osôb (pedagogických zamestnancov, spolužiakov a i.), je nevyhnutné konzultovať s ČŠPP, ktoré má žiaka vo svojej evidencii a dôsledne dodržiavať odporúčania psychológa a špeciálneho pedagóga (**2.4 Školská integrácia bod 5 POP 2019/2020**).

7. Systém výchovného poradenstva a prevencie

V školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie sa vykonáva najmä psychologická, pedagogická, špeciálnopedagogická vrátane logopedickej a liečebnopedagogickej činnosti a sociálna činnosť zameraná na optimalizáciu výchovného, vzdelávacieho, psychického, sociálneho a kariérového vývinu detí od narodenia až po ukončenie prípravy na povolanie. Osobitnú starostlivosť venujú deťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Poradenské služby poskytujú aj zákonným zástupcom detí a pedagogickým zamestnancom (§ 130 ods. 1 školského zákona).

Odborní zamestnanci a pedagogickí zamestnanci systému výchovného poradenstva a prevencie poskytujú **komplexné** poradenské služby deťom a žiakom až do skončenia vzdelávania a odbornej prípravy na povolanie; poradenstvo poskytujú aj rodičom, učiteľom. Pomáhajú žiakom pri sociálnej inklúzii, optimalizujú ich osobnostný, sociálny, študijnoprofesijný vývin. Využívajú pritom informačný systém **KomposyT** s inovovanými metodikami dostupný na: www.komposyt.sk. (**3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 1 POP 2017/2018**).

Krajský školský úrad (Okresný úrad v sídle kraja)

vytvára podmienky na metodickú činnosť poradenských zariadení, ktoré podľa § 130 ods. 7 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov poveril metodickým usmerňovaním poradenských zariadení (**3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 1 POP 2009/2010**).

Krajské školské úrady (Okresný úrad v sídle kraja)

na vykonanie § 133 ods. 5 a 6 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov vytvárajú podmienky pre vznik zdrojových centier špeciálnopedagogického poradenstva a prácu terénnych špeciálnych pedagógov (**3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 9 POP 2009/2010**).

Centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centrá špeciálnopedagogického poradenstva podľa § 130 ods. 7 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov sú povinné metodicky usmerňovať činnosť ďalších zložiek systému výchovného poradenstva, t. j. činnosť výchovných poradcov, školských psychológov, školských špeciálnych pedagógov, liečebných pedagógov, sociálnych pedagógov a koordinátorov prevencie a to spôsobom určeným v § 3 ods. 2 a § 4 ods. 9 vyhlášky MŠ SR č. 325/2008 Z. z. o školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie. Pôsobnosť každého poradenského zariadenia vychádza z jeho vlastných podmienok; za pokrytie poskytovania tejto služby ďalším zložkám systému výchovného poradenstva všetkých

škôl a školských zariadení v územnej pôsobnosti krajského školského úradu* zodpovedá krajský školský úrad*. Poradenské zariadenia pri tejto činnosti, rovnako ako pri ďalších odborných činnostiach, vychádzajú z metodického usmerňovania zabezpečovaného poradenským zariadením povereným krajským školským úradom **Okresný úrad v sídle kraja** (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 2 POP 2009/2010).

OŠ OÚ vytvárajú podmienky na pôsobenie ČŠPP ako **zdrojových centier** a terénnych špeciálnych pedagógov a podporujú vzájomnú spoluprácu odborných zamestnancov CPPPaP a ČŠPP, vrátane neštátnych poradenských zariadení zaradených v sieti vo svojej územnej pôsobnosti (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 9 POP 2016/2017).

OŠ OÚ zabezpečujú potrebné podmienky v poradenských zariadeniach, ktoré sú poverené na vykonávanie činnosti súvisiacej s metodickým usmerňovaním ostatných poradenských zariadení v územnej pôsobnosti príslušného kraja (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 24 POP 2016/2017).

V prípade, že pri určení diagnózy dieťaťa alebo žiaka, alebo inej odbornej intervencii sa využíva spolupráca zamestnancov obidvoch typov poradenských zariadení, správu z diagnostického vyšetrenia a písomné vyjadrenie poradenského zariadenia pre potreby školy vydáva riaditeľ toho poradenského zariadenia, vrátane neštátneho poradenského zariadenia zaradeného v sieti, ktoré má dieťa alebo žiaka vo svojej starostlivosti podľa príslušných ustanovení školského zákona na základe rozhodnutia riaditeľa školského zariadenia o prijatí podľa príslušných ustanovení školského zákona **(3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 8 POP 2017/2018)**.

V záujme koordinácie postupov, skvalitnenia rozhodovacieho procesu a realizácie školskej integrácie žiakov so ŠVVP zabezpečiť úzku a produktívnu spoluprácu odborných zamestnancov centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centier špeciálnopedagogického poradenstva (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 1 POP 2008/2009; 3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 10 POP 2009/2010).

CPPPaP a ČŠPP zaradené do siete škôl, školských zariadení pri určení výsledkov diagnostického vyšetrenia pre potreby v rezorte školstva môže využiť podklady z odborného pracoviska nezaradeného do siete, ktoré dieťaťu poskytuje kontinuálnu odbornú starostlivosť súvisiacu s príslušnou diagnózou (1.6.14. Deti a žiaci so ŠVVP bod 1 POP 2015/2016).

Základnými zložkami systému výchovného poradenstva a prevencie sú:

- a) centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
- b) centrá špeciálnopedagogického poradenstva

Kompetencie v poskytovaní odbornej starostlivosti:

a) **Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (§ 132 ods. 1, 2 školského zákona)** – poskytuje komplexnú psychologickú, špeciálnopedagogickú, diagnostickú, výchovnú, poradenskú a preventívnu starostlivosť deťom **okrem detí so zdravotným postihnutím** najmä v oblasti optimalizácie ich osobnostného, vzdelávacieho a profesijného vývinu, starostlivosť o rozvoj nadania, eliminovania porúch psychického vývinu a porúch správania.

V spolupráci s rodinou, školou a školským zariadením poskytuje preventívnu výchovnú a psychologickú starostlivosť deťom podľa odseku 1 a ich zákonným zástupcom, najmä v prípadoch výskytu porúch psychického vývinu a porúch správania a výskytu sociálno-patologických javov v populácii. **CPPP a P poskytuje starostlivosť aj dieťaťu chorému a zdravotne oslabenému** (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 3 POP 2010/2011).

b) **Centrum špeciálnopedagogického poradenstva (§ 133 ods. 1 školského zákona)** – poskytuje komplexnú špeciálnopedagogickú činnosť, psychologickú, diagnostickú, poradenskú, rehabilitačnú, preventívnu, metodickú, výchovno-vzdelávaciu a inú odbornú činnosť a súbor špeciálnopedagogických intervencií deťom so zdravotným postihnutím vrátane detí s vývinovými poruchami s cieľom dosiahnuť optimálny rozvoj ich osobnosti a sociálnu integráciu.

Zhrnutie:

- žiakom so ŠVVP poskytujú – starostlivosť,
- zákonným zástupcom detí a pedagogickým zamestnancom – poradenské služby.

Nové!

Usmernenie MŠVVaŠ SR zo dňa 26. 04. 2019 – Cieľové skupiny v školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie

CŠPP – poskytuje komplexnú odbornú činnosť a súbor špeciálnopedagogických intervencií deťom so zdravotným postihnutím vrátane detí so zdravotným postihnutím, ktorým bola diagnostikovaná aj vývinová porucha. Ostatným deťom bez zdravotného postihnutia poskytuje komplexnú starostlivosť **CPPPaP**.

Pri poskytovaní komplexnej odbornej **starostlivosti deťom a poradenských služieb zákonným zástupcom** a pedagogickým zamestnancom vychádzať z dôsledného dodržiavania **§ 132 ods. 1 a § 133 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z.** v znení neskorších predpisov, ktoré určujú cieľovú skupinu klientov pre príslušné poradenské zariadenie. V prípade, že pri určení diagnózy dieťaťa alebo inej odbornej intervencii sa využije **spolupráca zamestnancov obidvoch typov poradenských zariadení, písomné vyjadrenie** pre potreby školy **vydá riaditeľ** toho poradenského zariadenia, **ktoré má príslušné dieťa vo svojej starostlivosti** podľa vyššie uvedených zákonných ustanovení (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 5 POP 2009/2010).

Pri poskytovaní odbornej činnosti uplatňovať odborné metódy a postupy, ktoré sú zlučiteľné so psychologickou, špeciálnopedagogickou a liečebnopedagogickou činnosťou, vykonávanou v poradenských zariadeniach. Pri vykonávaní psychologickéj činnosti postupovať podľa príslušných ustanovení **zákona č. 199/1994 Z. z.** v znení neskorších predpisov (**3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 9 POP 2017/2018**).

V správach z diagnostických vyšetrení uvádzať jednoznačne **druh** zdravotného znevýhodnenia alebo iných ŠVVP a návrh na **formu** vzdelávania (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 1 POP 2013/2014).

V správach z odborných vyšetrení v časti odporúčania **konkretizovať vyučovacie predmety**, v ktorých sa odporúča **úprava učebných osnov**; uviesť, či sa odporúča **obsahová úprava** učebných osnov alebo **iba špecifické postupy a prístupy** vo výchove a vzdelávaní integrovaných žiakov (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 2 POP 2013/2014).

V správach z diagnostických vyšetrení uvádzať jednoznačne druh zdravotného znevýhodnenia alebo iných ŠVVP v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi MŠVVaŠ SR (napr. § 94 ods. 2 školského zákona, vyhláška č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách) a návrh na formu vzdelávania. Uvádzať konkrétne odporúčania na prístup učiteľov **k žiakom s poruchami správania, aktivity a pozornosti** na vyučovaní, ktoré vychádzajú z pozorovania priamo vo výchovno-vzdelávacom procese (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 14 POP 2016/2017).

Ak sa **u žiaka** po diagnostickom vyšetrení **potvrdia ŠVVP**, poradenské zariadenie ich v záveroch **uvádza** v zmysle školského zákona a vyhlášky MŠ SR č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách

v znení neskorších predpisov. Zároveň uvedie návrh na formu vzdelávania tak, aby rešpektovala jeho individuálne potreby **(3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 9 POP 2019/2020)**.

V správach z diagnostických vyšetrení uvádzať konkrétne **odporúčania** k prístupu učiteľov k deťom a žiakom so zdravotným znevýhodnením. V prípade detí a žiakov s poruchami správania, aktivity a pozornosti uvádzať konkrétne odporúčania, ktoré vychádzajú z pozorovania priamo vo výchovno-vzdelávacom procese **(3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 17 POP 2017/2018)**.

Pri vypracúvaní správy z diagnostického vyšetrenia podľa aktuálneho znenia § 11 ods. 9 písm. b) školského zákona sa **postupuje podľa usmernenia k jej štruktúre a obsahu**, ktoré je zverejnené na <http://www.vudpap.sk/sk/informacie-pre-odbornych-zamestnancov> **(3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 1 POP 2019/2020)**.

V **odporúčaní k vzdelávaniu žiaka** v triede s **podporou asistenta učiteľa**, ktoré je súčasťou správy z **diagnostického vyšetrenia** dieťaťa alebo žiaka, jasne uvádzať výsledky diagnostického vyšetrenia vždy v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi MŠVVaŠ SR, ako aj **stupeň, mieru postihnutia** žiaka. V **odporúčaní** sa ďalej uvedú **bariéry**, ktoré žiak so ŠVVP **nedokáže prekonať bez pomoci asistenta učiteľa** z dôvodu zdravotného postihnutia alebo iného zdravotného znevýhodnenia, konkrétne úkony na prekonávanie bariér, ak je to potrebné a **rozsah prítomnosti asistenta učiteľa** počas výchovnovzdelávacieho procesu. Odporúčanie centrum aktualizuje k začiatku každého školského roka. Aktualizované odporúčanie centrum môže poskytnúť škole aj bez novej správy z diagnostického vyšetrenia. Odporúčanie vydáva zariadenie, ktoré má žiaka so ŠVVP v starostlivosti a nie je možné jeho zamieňanie so správou z vyšetrenia **(3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 18 POP 2017/2018)**.

V prípade, že **pri určení diagnózy** dieťaťa alebo žiaka alebo inej odbornej intervencii sa využíva **spolupráca zamestnancov obidvoch typov poradenských zariadení**, správu z diagnostického vyšetrenia a písomné vyjadrenie poradenského zariadenia pre potreby školy vydáva riaditeľ toho poradenského zariadenia, vrátane neštátneho poradenského zariadenia zaradeného v sieti škôl a školských zariadení, ktoré má dieťa alebo žiaka vo svojej starostlivosti podľa príslušných ustanovení školského zákona **(3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 2 POP 2019/2020)**.

Dodržiavať dostatočne dlhý časový interval medzi diagnostickým a rediagnostickým vyšetrením, rediagnostické vyšetrenia detí nultých a prípravných ročníkov zaradovať na koniec školského roka. Pri podozrení na pervazívnu vývinovú poruchu alebo poruchu aktivity a pozornosti je dôležité, aby dieťa (žiak) absolvovalo aj diagnostické lekárske (psychiatrické/neurologické) vyšetrenie **(3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 3 POP 2019/2020)**.

K ďalším zložkám systému patrí:

- a) výchovný poradca,
- b) školský psychológ,
- c) školský špeciálny pedagóg,
- d) liečebný pedagóg,
- e) sociálny pedagóg,
- f) koordinátor prevencie (§ 130 ods. 3 školského zákona).

Úlohy školského špeciálneho pedagóga¹⁵ – podieľa sa na vypracúvaní individuálneho vzdelávacieho plánu vzdelávania dieťaťa a na jeho výchove a vzdelávaní, poskytuje individuálne špeciálno-pedagogické, terapeutické a rehabilitačné služby, konzultácie, odborné poradenské služby a metodickú pomoc pedagógom, sprostredkúva informácie a styk s poradenskými zariadeniami.

Spolupracovať pri tvorbe IVP najmä so školami, kde nie je zriadené miesto školského špeciálneho pedagóga (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 13 POP 2016/2017).

Odborným zamestnancom centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centier špeciálno-pedagogického poradenstva, ktorí podľa § 94 ods. 1 písm. b) bod 2. školského zákona spolupracujú na vypracovaní **individuálneho vzdelávacieho programu** žiakov so zdravotným znevýhodnením, sa **odporúča najmenej raz za školský rok** stretnúť sa s pedagogickými zamestnancami vyučujúcimi príslušných žiakov, s cieľom prekonzultovať vzdelávanie žiakov v školskej integrácii a získať informácie potrebné **pre ďalší postup** vo výchovno-vzdelávacom procese a plánovanie odborných intervencií (**3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 30 POP 2017/2018**).

Školský psychológ a školský špeciálny pedagóg, ktorý je zamestnancom školy, nie je kompetentný vydávať písomné vyjadrenia k integrovanému vzdelávaniu žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základnej alebo strednej škole. K integrácii sa nevyjadruje ani klinický psychológ, ktorý nie je zamestnancom poradenského zariadenia zaradeného do siete škôl a školských zariadení. Písomné vyjadrenie k školskej integrácii vydáva výlučne príslušné poradenské zariadenie v sieti škôl a školských zariadení (2.1.1 Školská integrácia žiakov so ŠVVP bod 17 POP 2007/2008).

Osobitnú pozornosť venovať poradensko-informačnej a metodickej činnosti v oblasti profesijnej orientácie a prípravy na voľbu povolania, najmä vo vzťahu k žiakom profesijne nevyhraneným a v spolupráci s centrami špeciálnopedagogického poradenstva aj žiakom so ŠVVP (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 7 POP 2008/2009).

Ak sa pri psychologickom alebo špeciálnopedagogickom vyšetrení potvrdí, že žiak je žiakom s vývinovou poruchou učenia alebo vývinovou poruchou správania, v písomnom vyjadrení sa uvedie, ktorá z foriem školskej integrácie je pre žiaka najvhodnejšia (**2.5.3.1 Pedagogicko-psychologické poradne bod 3 POP 2007/2008**). V zmysle § 132 ods. 1 školského zákona, centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie poskytuje starostlivosť deťom okrem detí so zdravotným postihnutím, teda písomné vyjadrenia k školskej integrácii žiaka s vývinovými poruchami učenia alebo žiaka s vývinovými poruchami správania môže vydať aj centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie.

Deti so ŠVVP, ktorým bol navrhnutý odklad povinnej školskej dochádzky, sa odporúča ponechať v starostlivosti školských poradenských zariadení alebo Detského centra Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie. Návrhy na odklad plnenia povinnej školskej dochádzky orgánu štátnej správy v školstve predkladá pedagogicko-psychologická poradňa (špeciálnopedagogická poradňa alebo detské integračné centrum v prípade dieťaťa už vedeného v starostlivosti špeciálnopedagogickej poradne) na základe zákonným zástupcom odsúhlaseného psychologického vyšetrenia dieťaťa (2.2.2 Základné školy bod 3 POP 2007/2008).

Pri diagnostikovaní detí využívať odborné služby centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centier špeciálno-pedagogického poradenstva. Individuálnym prístupom **zvyšovať úroveň pripravenosti pre vstup na primárne vzdelávanie detí s odloženou povinnou**

¹⁵ Informatívno-metodický materiál Úloha školského špeciálneho pedagóga v základnej škole schválený MŠ SR pod č. 260/1999-44.

školskou dochádzkou a detí zo sociálne znevýhodneného prostredia (2.5.1 Všeobecné pokyny bod 6 POP 2010/2011).

Vyšetrenie školskej zrelosti pred nástupom na povinnú školskú dochádzku vykonáva poradenské zariadenie so zameraním na deti podľa § 132 ods. 1 a § 133 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov. V prípade, že sa až pri určovaní školskej zrelosti v centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie zistí, že dieťa má mentálne postihnutie, ktoré sa pôvodne nepredpokladalo, alebo naopak, ak sa u dieťaťa, ktorému školskú zrelosť zisťovalo centrum špeciálnopedagogického poradenstva pri podozrení z mentálneho postihnutia toto postihnutie nepotvrdí, doklad vydaný o školskej zrelosti, resp. o školskej nezrelosti platí. Ak je potrebné dieťaťu zabezpečovať ďalšiu starostlivosť, vrátane prípravy Návrhu na prijatie žiaka so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami do špeciálnej školy, do špeciálnej materskej školy, do materskej školy, do základnej školy a do strednej školy, ďalej ju poskytuje poradenské zariadenie v súlade s § 132 ods. 1 a § 133 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov; do dokumentácie, ktorú vedie o dieťati, priloží výsledok o určení školskej zrelosti alebo školskej nezrelosti dieťaťa vykonanú iným poradenským zariadením (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 6 POP 2009/2010).

Vyšetrenie školskej spôsobilosti v poradenskom zariadení by mala predchádzať depistáž so zameraním na školskú spôsobilosť detí a zápis dieťaťa do základnej školy podľa § 20 ods. 2 školského zákona. Na základe zistení vyplývajúcich z depistáže, zápisu dieťaťa do školy a po konzultácii zúčastnených (zákonný zástupca, učiteľka materskej školy, odborný zamestnanec poradenského zariadenia) sa odporúči zákonnému zástupcovi absolvovať s dieťaťom vyšetrenie školskej spôsobilosti v príslušnom poradenskom zariadení so zameraním na deti podľa § 132 ods. 1 a § 133 ods. 1 školského zákona (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 4 POP 2010/2011).

Ak sa pri určovaní školskej spôsobilosti v CPPP a P zistí, že dieťa má zdravotné postihnutie, ktoré sa pôvodne nepredpokladalo, alebo naopak, ak sa u dieťaťa, ktorému školskú spôsobilosť zisťovalo ČSPP pri podozrení na zdravotné postihnutie, zdravotné postihnutie nepotvrdí, doklad vydaný o školskej spôsobilosti, alebo o tom, že školskú spôsobilosť nedosiahlo, platí. Ak je potrebné dieťaťu zabezpečovať ďalšiu starostlivosť, vrátane prípravy ďalšej dokumentácie podľa § 11 ods. 9 zákona č. 245/2008 Z. z., ďalej mu ju poskytuje poradenské zariadenie v súlade s § 132 ods. 1 a § 133 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. Do dokumentácie, ktorú vedie o dieťati, priloží záver o výsledku z vyšetrenia školskej spôsobilosti dieťaťa vykonanú iným poradenským zariadením (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 2 POP 2012/2013; 3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 4 POP 2012/2013).

Pri zisťovaní školskej spôsobilosti detí venovať osobitnú pozornosť deťom zo sociálne znevýhodneného prostredia, najmä deťom z marginalizovaných komunít. Ak sa vyšetrením zistí, že dieťa nedosiahlo školskú spôsobilosť z dôvodu SZP, nenavštevuje materskú školu a nie je predpoklad dosiahnutia školskej spôsobilosti v období odkladu školskej dochádzky cieľovými postupmi (napr. pravidelnou dochádzkou do materskej školy, stimulačnými a rozvíjajúcimi programami), je vhodnejším postupom zaradiť dieťa do nultého ročníka alebo využiť ďalšie formy výchovy a vzdelávania. Odporúčame sledovať deti s odkladom začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky a pred ich zaškolením vykonať kontrolné psychologické vyšetrenie (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 4 POP 2015/2016).

Pri psychologickkej diagnostike dieťaťa alebo žiaka zo SZP zväžiť načasovanie diagnostikovania dosiahnutej jeho vývinovej úrovne, používať metodologicky relevantné psychodiagnostické metodiky a zvoliť testovanie s rešpektovaním ich jazykových a kultúrnych špecifik a v správe

z vyšetrenia uvádzať odporúčania pre edukačný proces v materskej škole a základnej škole **(3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 2 POP 2017/2018).**

Pri vyšetrení školskej spôsobilosti sa v prípade zistenia, že dieťa nedosahuje školskú spôsobilosť, vypracúva správa z diagnostického vyšetrenia, ktorá obsahuje pokyny pre ďalšiu prácu s dieťaťom pre pedagóga, zákonného zástupcu, prípadne poradenské zariadenie v zmysle akcelerácie jeho vývinu (3. 3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 4 POP 2016/2017).

Pri vypracúvaní správy z diagnostického vyšetrenia podľa aktuálneho znenia § 11 ods. 9 písm. b) školského zákona sa postupuje podľa usmernenia k jej štruktúre a obsahu, ktoré je zverejnené na webovom sídle VÚDPaP (3. 3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 5 POP 2016/2017).

Riaditeľ zabezpečí organizáciu a priebeh **zápisu** dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky. **Formy a obsah overenia školskej spôsobilosti** určí riaditeľ po prerokovaní v metodickom združení prvého stupňa a na základe odporúčaní zariadenia výchovného poradenstva a prevencie (§ 10 ods. 1 vyhlášky MŠ SR č. 320/2008 Z. z. o základnej škole).

Riaditeľ základnej školy nemôže žiadať poradenské zariadenie **o diagnostiku plošne pre všetkých žiakov pochádzajúcich zo SZP**, ale len tých žiakov, ktorí vo výchovno-vzdelávacom procese vyžadujú individuálne podmienky pre zvládnutie obsahu vzdelávania (1.5.13. deti a žiaci so ŠVVP bod 3 POP 2016/2017).

Pri posudzovaní školských schopností detí zo SZP a pri ich zaradovaní do základnej školy postupovať podľa aktualizovaného usmernenia **Postup centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie pri posudzovaní školskej pripravenosti detí zo SZP – usmernenie, vydaného MŠVVaŠ SR dňa 4. marca 2016 pod číslom 2016-11850/9969:1-100A**. Usmernenie je zverejnené na webovom sídle ministerstva

https://www.minedu.sk/data/files/5853_usmernenie_cpapp_diagnostika.pdf

(3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 3 POP 2016/2017).

Nové!

Vyšetrenie školskej spôsobilosti detí, ktoré majú oneskorený vývin na základe SZP, z ktorého pochádzajú, vykonáva CPPPaP, ktoré **poskytuje** činnosť podľa § 132 a § 133 školského zákona deťom a žiakom do prvého ukončenia sústavnej prípravy na povolanie v školách, ktoré sa nachádzajú v územnej pôsobnosti príslušného orgánu štátnej správy v školstve **(3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 3 POP 2017/2018).**

Správa z diagnostického vyšetrenia sa vypracúva pre každé dieťa a žiaka, ktorý diagnostické vyšetrenie v poradenskom zariadení absolvoval, t. j. nielen pre dieťa a žiaka so ŠVVP (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 6 POP 2016/2017).

Pre žiaka, ktorý má problémy v učení alebo správaní takého charakteru, ktoré si nevyžadujú uplatňovanie špeciálnopedagogických postupov a ďalších zdrojov vo vzdelávaní v bežnej triede základnej alebo strednej školy, alebo má problémy prechodného charakteru, poradenské zariadenie nevydáva odporúčanie evidovať ho ako žiaka so ŠVVP. Poradenské zariadenie vydá pre školu správu z diagnostického vyšetrenia žiaka s odborným odporúčaním, ktorého uplatnenie zabezpečí zlepšenie jeho psychosomatického stavu. Zákonný zástupca žiaka alebo plnoletý žiak v tomto prípade nepodáva žiadosť o školskú integráciu a nepostupuje podľa IVP. **Takýto žiak nemôže byť klientom CŠPP** (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 23 POP 2016/2017).

CŠPP v materskej škole uskutoční vyšetrenie školskej spôsobilosti dieťaťa, ktoré má zdravotné postihnutie diagnostikované lekárom. Rovnako postupuje v prípade, ak o zistenie školskej spôsobilosti požiada zákonný zástupca dieťaťa. Učiteľky materskej školy nie sú kompetentné vykonávať v materských školách depistáž so zameraním na školskú spôsobilosť detí (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 6 POP 2010/2011); (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 3 POP 2012/2013).

Ak **riaditeľ materskej školy** alebo **príslušné školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie** zistí, že vzdelávanie začleneného dieťaťa **nie je na prospech** začlenenému dieťaťu alebo deťom, ktoré sú účastníkmi výchovy a vzdelávania, navrhne po písomnom súhlase zriaďovateľa materskej školy a písomnom súhlase príslušného zariadenia výchovného poradenstva a prevencie zákonnému zástupcovi iný spôsob vzdelávania dieťaťa. Ak zákonný zástupca nesúhlasí so zmenou spôsobu vzdelávania svojho dieťaťa, o jeho ďalšom vzdelávaní rozhodne súd (**§ 28 ods. 13 školského zákona**).

Vyšetrenie školskej spôsobilosti detí, ktoré svoj oneskorený vývin majú na základe sociálne znevýhodneného prostredia, z ktorého pochádzajú, vykonáva podľa § 132 ods. 1 školského zákona CPPPaP. (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 2 POP 2016/2017).

Pri starostlivosti o žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia dôsledne vykonávať diagnostické vyšetrenia, odporúčame spolupracovať s asistentmi učiteľa (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 28 POP 2009/2010).

Záväzné písomné vyjadrenia k školskému začleneniu (školskej integrácii) dieťaťa alebo žiaka so ŠVVP do bežnej školy, ako aj k jeho zaradeniu do školy pre žiakov so ŠVVP, môžu vydávať iba zariadenia výchovného poradenstva a prevencie zaradené v sieti škôl a školských zariadení. Psychológ a špeciálny pedagóg, ktorý **nie je zamestnancom** zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, **záväzné písomné vyjadrenia k školskému začleneniu nevydáva** (2.5.1 Všeobecné pokyny bod 6 POP 2010/2011).

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva poskytuje starostlivosť aj dieťaťu **zo sociálne znevýhodneného prostredia**, za ktorého sa považuje dieťa, ak spĺňa súčasne **minimálne tri** z nasledujúcich kritérií:

- a) pochádza z rodiny, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- b) aspoň 1 z rodičov alebo osoba, ktorej je dieťa zverené do osobnej starostlivosti patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
- c) najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
- d) neštandardné bytové a hygienické podmienky rodiny (napr. dieťa/žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka a pod.),
- e) vyučovací jazyk školy je iný, než jazyk, ktorým hovorí dieťa v domácom prostredí (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 2 POP 2010/2011).

Činnosť výchovného poradcu v ZŠ, SŠ a v škole pre žiakov s nadaním metodicky usmerňuje CPPPaP, výchovného poradcu v špeciálnej škole centrum špeciálno-pedagogického poradenstva – CŠPP (1.5.12. Výchovné poradenstvo bod 1 POP 2016/2017).

Pedagogickému zamestnancovi alebo odbornému zamestnancovi, ktorý vykonáva špecializovanú činnosť výchovného poradcu, sa odporúča zostaviť týždenný rozvrh hodín tak, aby mal vytvorený dostatočný priestor na vykonávanie svojej činnosti (1.5.12. Výchovné poradenstvo bod 2 POP 2016/2017).

Podporovať zvyšovanie profesijných kompetencií **výchovného poradcu** (kontinuálne vzdelávanie, účasť na národných projektoch, odborných seminároch a konferenciách, činnosť v stavovských organizáciách a pod.), (1.5.12. Výchovné poradenstvo bod 3 POP 2016/2017).

V rámci prevencie čitateľských ťažkostí sa odporúča školám spolupracovať s logopédmi v školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie a podporovať rozvíjanie komunikačnej schopnosti detí, najmä fonematického uvedomovania (1.6.3 Predčitateľská a čitateľská gramotnosť bod 5 POP 2013/2014).

Zriaďovateľom a riaditeľom školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie sa odporúča

V zmysle plnenia vybraných úloh vyplývajúcich z *Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020*¹⁶, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 25 zo dňa 15. januára 2014, sa odporúča zriaďovateľom a riaditeľom školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie:

- a) podporovať rozvíjanie služieb špeciálnych pedagógov, zdrojových centier a celoživotné vzdelávanie osôb so zdravotným postihnutím, osobitne vzdelávanie a prípravu pre trh práce uchádzačov o zamestnanie so zdravotným postihnutím,
- b) podporiť terénnych špeciálnych pedagógov a zdrojové ČŠPP poskytujúcich podporné služby pre deti a žiakov so zdravotným postihnutím v školách bežného typu,
- c) zabezpečiť poskytovanie podporných služieb z poradenských zariadení aj deťom a žiakom chorým a zdravotne oslabeným,
- d) podporiť rozvoj kariérneho poradenstva pre osoby so zdravotným postihnutím.

(3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 21 POP 2017/2018)

Rozhodovať o prijatí dieťaťa alebo žiaka do školy alebo školského zariadenia, alebo o zmene spôsobu jeho vzdelávania v súlade s doručeným písomným stanoviskom MŠVVaŠ SR, vydanom po preskúmaní dôvodného podozrenia, že dokumentácia školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie podľa § 11 ods. 9 písm. a), b) školského zákona nie je v súlade s výchovno-vzdelávacími potrebami dotknutého dieťaťa alebo žiaka. MŠVVaŠ SR doručuje svoje stanovisko aj zákonnému zástupcovi dieťaťa alebo žiaka, príslušnému školskému zariadeniu výchovného poradenstva a prevencie a ŠŠI. Podnet na preskúmanie dokumentácie školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie podľa § 11 ods. 9 písm. a) a b) školského zákona vedúci k vydaniu stanoviska MŠVVaŠ SR môže podať právnická osoba aj fyzická osoba (3.3. Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 8 POP 2016/2017).

Výchovným poradcom sa odporúča využívať vo svojej práci elektronickú pomôcku KomposyT dostupnú na www.komposyt.sk – zdroje informácií, poradenské hry. Výchovným poradcom, ktorí boli zapojení (okrem Bratislavského kraja) do Národného projektu Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave (ďalej len „VÚDPaP“), sa odporúča ďalej používať inovované diagnostické nástroje pre žiakov so ŠVVP zverejnené na www.komposyt.sk. **(1.6.12. Výchovné a kariérové poradenstvo bod 3 POP 2018/2019).**

Výchovným poradcom sa odporúča využívať vo svojej práci informačný systém KomposyT dostupný na www.komposyt.sk **(1.5.13 Výchovné a kariérové poradenstvo bod 2 POP 2019/2020).**

¹⁶ Uvedený dokument je dostupný na <https://www.minedu.sk/data/att/7770.pdf>.

Vzhľadom na vyskytujúce sa problémy pri vstupe do prvých ročníkov ZŠ, zakomponovať intenzívnu spoluprácu MŠ, ZŠ a poradenských zariadení (2.2 Základné školy bod 31 POP 2019/2020).

Pedagogické postupy a prístup ku každému žiakovi s pervazívnymi vývinovými poruchami (Aspergerov syndróm, detský autizmus a ďalšie), ktorých stav výrazne ovplyvňujú a zhoršujú rôzne, aj nepredvídateľné vplyvy prostredia a reakcie osôb (pedagogických zamestnancov, spolužiakov a i.), je nevyhnutné konzultovať s ČŠPP, ktoré má žiaka vo svojej evidencii a dôsledne dodržiavať odporúčania psychológa a špeciálneho pedagóga (2.4 Školská integrácia bod 5 POP 2019/2020).

8. Odborná a poradenská pomoc školám

Obec poskytuje odbornú a poradenskú činnosť školám a školským zariadeniam, ktorých je zriaďovateľom (§ 6 ods. 8 písm. d) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Krajský školský úrad OÚ v sídle kraja poskytuje v oblasti organizácie výchovy a vzdelávania odbornú poradenskú činnosť obciam, samosprávnym krajom, zriaďovateľom cirkevných škôl a školských zariadení, zriaďovateľom súkromných škôl a školských zariadení a riaditeľom škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom (§ 11 ods. 3 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Informácie a odbornú pomoc poradenskú činnosť týkajúcu sa výchovy a vzdelávania, najmä integrácie detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami poskytujú odborní zamestnanci krajských školských úradov OÚ v sídle kraja (časť 1.4 Informácie k výchove a vzdelávaniu v školách a školských zariadeniach bod 30 POP 2008/2009).

Odbory školstva obvodných úradov (bývalé KŠÚ) vytvárajú podmienky na pôsobenie ČŠPP ako zdrojových centier a terénnych špeciálnych pedagógov a podporujú vzájomnú spoluprácu odborných zamestnancov CPPPaP a ČŠPP, vrátane neštátnych poradenských zariadení zaradených v sieti vo svojej územnej pôsobnosti (3.3 Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie bod 8 POP 2013/2014).

Základné školy a stredné školy v oblasti školskej integrácie **metodicky usmerňuje odbor školstva Okresného úradu v sídle kraja** (2.4. Školská integrácia bod 15 POP 2014/2015).

Odbornú a metodickú pomoc pri výchove a vzdelávaní dieťaťa alebo žiaka so zdravotným znevýhodnením vzdelávaného v školskej integrácii poskytuje **poradenské zariadenie**, ktoré ho má v starostlivosti. Metodické usmerňovanie pri výchove a vzdelávaní detí a žiakov so všeobecným intelektovým nadaním vzdelávaných v školskej integrácii môže zabezpečovať aj **VÚDPaP s vedomím poradenského zariadenia**, ktoré ich má v starostlivosti. Príslušná dokumentácia je zverejnená na www.vudpap.sk a na www.statpedu.sk. Riadenie a kontrola výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením začlenených v bežných triedach ZŠ a SŠ a špeciálnych triedach ZŠ a SŠ je v kompetencii OŠ OÚ. Odbornú a metodickú pomoc zameranú na výchovno-vzdelávací proces vo vzťahu k týmto deťom a žiakom poskytuje školám, ako aj zamestnancom štátnej správy na úseku školstva ŠPÚ (2.4 Školská integrácia bod 2 POP 2019/2020).

Pri integrovanom vzdelávaní žiakov so ŠVVP sa školám a poradenským zariadeniam odporúča spolupracovať s ŠPÚ a VÚDPaP, prípadne priamo s Detským centrom (1.5 Informácie k výchovno-vzdelávacím aktivitám škôl a školských zariadení bod 36 POP 2006/2007).

Metodické usmerňovanie pri výchove a vzdelávaní detí a žiakov so všeobecným intelektovým nadaním vzdelávaných v školskej integrácii zabezpečuje VÚDPaP. Príslušná dokumentácia je zverejnená na www.vudpap.sk (2.4 Školská integrácia bod 14 POP 2016/2017).

Základné školy s nultým ročníkom a školy so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia spolupracujú s MPC v alokovanom pracovisku Prešov a jeho Rómskym vzdelávacím, informačným, poradenským a dokumentačným centrom Prešov (ROCEPO) s celoslovenskou pôsobnosťou a využívajú vo výchovno-vzdelávacom procese ním vydávané a distribučné publikácie (2.3 Základné školy bod 6 POP 2008/2009).

MPC v alokovanom pracovisku Prešov a jeho ROCEPe poskytuje odbornú-metodickú pomoc školám a školským zariadeniam s vysokým zastúpením rómskych detí a žiakov celoslovenskou pôsobnosťou (5 Ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov a nepedagogických zamestnancov bod 12 POP 2008/2009).

MPC prostredníctvom Rómskeho vzdelávacieho centra (ďalej len „ROCEPO“), ktoré je integrovanou súčasťou regionálneho pracoviska MPC v Prešove a má celoslovenskú pôsobnosť:

- zabezpečuje kontinuálne vzdelávanie pre pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
- poskytuje odbornú-metodickú pomoc školám a školským zariadeniam v oblasti výchovy a vzdelávania na podporu inklúzie a desegregácie detí a žiakov zo SZP a detí a žiakov zo SZP z marginalizovaných rómskych komunít,
- realizuje prieskum o postavení dieťaťa/žiaka zo SZP vo výchovno-vzdelávacom systéme v SR,
- realizuje hospitačné pozorovania učiteľov pri práci s deťmi a žiakmi zo SZP a deťom a žiakom zo SZP z marginalizovaných rómskych komunít a na základe analýzy výsledkov navrhuje odporúčania na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu,
- plní úlohy v súlade s aktualizovanými Akčnými plánmi aktualizovanej Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov na roky 2016 – 2018 (**1.6.13. deti a žiaci so ŠVVP bod 5 POP 2018/2019**).

Odporúčame školám zabezpečiť **súčinnosť pri výskume MPC ROCEPO o postavení dieťaťa a žiaka zo SZP** vo výchovno-vzdelávacom systéme v SR (**1.6.13. deti a žiaci so ŠVVP bod 6 POP 2018/2019**).

Školy a školské zariadenia si môžu prostredníctvom MPC a jeho alokovaných pracovísk alebo priamo vo VÚDPaP objednať vzdelávacie prednášky psychológov na tému práce s deťmi minoritných skupín (5 Ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov a nepedagogických zamestnancov bod 11 POP 2008/2009).

MPC a jeho alokované pracovisko v Prešove prevádzkuje edukačný portál www.skolaplus.sk, určený učiteľom, rodičom a žiakom (5 Ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov a nepedagogických zamestnancov bod 19 POP 2008/2009).

Škola, ktorá **začína** s výchovou a vzdelávaním žiaka (žiakov) s autizmom, oznamuje túto skutočnosť ŠPÚ na oddelenie špeciálnej pedagogiky www.statpedu.sk, ktorý metodicky usmerňuje výchovu a vzdelávanie žiakov s autizmom a na základe uvedeného nahlásenia poskytuje školám odporúčané materiály (2.5.2 Základné školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením bod 4 POP 2008/2009).

MŠ SR a štrukturálne fondy Európskej únie v programovom období 2007 – 2013

Prioritné osi a opatrenia OP Vzdelávanie:

3. Podpora vzdelávania osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami

3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít

3.2 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami

(Príloha č. 3 štrukturálne fondy POP 2008/2009).

Odporúča sa špeciálnym školám spolupracovať (odborne a metodicky) so školami bežného typu, ktoré zabezpečujú vzdelávanie integrovaných žiakov (2.4 Školská integrácia bod 19 POP 2013/2014).

VÚDPaP poskytuje vzdelávanie pedagogickým a odborným zamestnancom škôl a školských zariadení prostredníctvom akreditovaných programov kontinuálneho vzdelávania zverejnených na www.vudpap.sk (5 Kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov bod 7 POP 2013/2014).

Sledovať aktuálne informácie o výchove a vzdelávaní detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním na webovom sídle ŠPÚ: <http://www.statpedu.sk/sk/deti-ziaci-so-svvp/deti-ziaci-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecnym-intelektovym-nadanim/> (**2. Školy bod 2 POP 2018/2019**).

Odbornú a metodickú pomoc pri výchove a vzdelávaní dieťaťa alebo žiaka so zdravotným znevýhodnením vzdelávaného v **školskej integrácii poskytuje školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie, ktoré ho má v starostlivosti**.

Metodické usmerňovanie pri výchove a vzdelávaní detí a žiakov **so všeobecným intelektovým nadaním** vzdelávaných v školskej integrácii môže zabezpečovať aj **VÚDPaP s vedomím poradenského zariadenia, ktoré ho má v starostlivosti**. Príslušná dokumentácia je zverejnená na www.vudpap.sk a na www.statpedu.sk.

Riadenie a kontrola výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením začlenených v bežných triedach základných škôl a stredných škôl a špeciálnych triedach základných škôl a stredných škôl je v kompetencii **OŠ OÚ v sídle kraja**.

Odbornú a metodickú pomoc zameranú na výchovno-vzdelávací proces vo vzťahu k týmto deťom a žiakom poskytuje školám, zariadeniam výchovného poradenstva a prevencie, ako aj zamestnancom štátnej správy na úseku školstva Štátny pedagogický ústav (**2.4. Školská integrácia bod 2 POP 2018/2019**).

Záver

Legislatívne východiská interného metodického materiálu:

1. Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
2. Zákon č. 177/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
3. Zákon č. 54/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
4. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
5. Zákon č. 178/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
6. Zákon č. 62/2018 Z. z. , ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
7. Zákon č. 210/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
8. Zákon č. 464/2013 Z. z. , ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní , školský zákon, a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
9. Zákon č. 188/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní, školský zákon, a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
10. Zákon č. 365/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
11. Zákon č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
12. Zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
13. Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
14. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 401/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov.
15. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2008/2009.

16. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2009/2010.
17. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2010/2011.
18. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2011/2012.
19. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2012/2013.
20. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2013/2014.
21. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2014/2015.
22. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2015/2016.
23. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2016/2017.
24. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2017/2018.
25. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2018/2019.
26. Pedagogicko-organizačné pokyny na školský rok 2019/2020.
27. Vyhláška č. 31/2018 Z. z. Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 437/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky pre jednotlivé kategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v znení neskorších predpisov.
28. Vyhláška MŠ SR č. 320/2008 Z. z. o základnej škole v znení neskorších predpisov (v znení novely 224/2011 Z. z. a novely 203/2015 Z. z.).
29. Vyhláška MŠ SR č. 307/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním.
30. Vyhláška MŠ SR č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov.
31. Vyhláška č. 186/2017 Z. z. Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách v znení vyhlášky č. 232/2016 Z. z.
32. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 242/2018 Z. z., ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 322/2008 Z. z. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov.
33. Vyhláška MŠ SR č. 325/2008 Z. z. o školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie.
34. Vyhláška MŠ SR č. 326/2008 Z. z. o druhoch a náležitostiach vysvedčení a ostatných školských tlačív vrátane spôsobov ich evidencie.
35. Vyhláška MŠ SR č. 649/2008 Z. z. o účele použitia príspevku na žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v znení vyhlášky č. 452/2011 Z. z.
36. Vzdelávací program pre deti a žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu schválený MŠ SR pod č. CD-2008-18550/39582-1:914 dňa 26. mája 2009 (uvedený ako príklad východiska na hodnotenie výsledkov učebnej činnosti žiaka s NKS).
37. Vzdelávací program pre žiakov s vývinovými poruchami učenia ako súčasť štátneho vzdelávacieho programu schválený MŠ SR pod č. CD-2008-18550/39582-1:914 dňa 26. mája 2009 (uvedený ako príklad východiska na hodnotenie výsledkov učebnej činnosti žiaka s VPU).
38. Rámcové učebné plány pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou (pre ZŠ pre žiakov s NKS a pre špeciálne triedy pre žiakov s NKS) ISCED 1, ISCED 2 – schválené

- MŠVVaŠ SR pod č. 2011-11476/30520:9-914 dňa 16. 08. 2011 **s platnosťou od 01. 09. 2011.**
39. Rámcové učebné plány pre žiakov s vývinovými poruchami učenia v špeciálnej triede ZŠ ISCED 1, ISCED 2 schválené MŠVVaŠ SR pod č. 2011-11476/30522:10-914 dňa 16. 08. 2011 **s platnosťou od 01. 09. 2011.**
40. Rámcové učebné plány pre žiakov so sluchovým postihnutím – pre prípravný až 9. ročník, ISCED 1, ISCED 2 schválené MŠVVaŠ SR pod číslom 201-11476/28605:7-914 dňa 01. 08. 2011 **s platnosťou od 01. 09. 2011.**
41. Vzdelávací program pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami (bez mentálneho postihnutia) pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR pod číslom 2016-14674/20261:5-10FO s platnosťou **od 01. 09. 2016.**
42. Vzdelávací program pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20264:6-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**
43. Vzdelávací program pre žiakov hluchoslepých pre primárne vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20267:7-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**
44. Vzdelávací program pre žiakov chorých a zdravotne oslabených pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20269:8-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**
45. Vzdelávací program pre žiakov s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20270:9-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**
46. Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20272:10-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**
47. Vzdelávací program pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20273:11-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**
48. Vzdelávací program pre žiakov s poruchami správania pre primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie, nižšie stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20287:17-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**
49. Vzdelávací program pre žiakov so sluchovým postihnutím pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20275:12-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**
50. Vzdelávací program pre žiakov s telesným postihnutím pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20277:13-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**
51. Vzdelávací program pre žiakov s viacnásobným postihnutím pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie. Schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20280:14-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**
52. Vzdelávací program pre žiakov s vývinovými poruchami učenia pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20281:15-10FO **s platnosťou od 01. 09. 2016.**

53. Vzdelávací program pre žiakov so zrakovým postihnutím pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie, pre primárne umelecké vzdelávanie a nižšie sekundárne umelecké vzdelávanie, schválený MŠVVaŠ SR dňa 05. 05. 2016 pod číslom 2016-14674/20284:16-10FO s platnosťou od 01. 09. 2016.
54. Vzdelávací program pre žiakov *s poruchou aktivity a pozornosti* pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie, schválilo MŠVVaŠ SR dňa 03. 08. 2017 pod číslom 2017/10211-2:10GO s platnosťou od 1. septembra 2017.
55. Vzdelávací program pre žiakov *s poruchami správania* pre primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie, nižšie stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie, schválilo MŠVVaŠ SR dňa 03. 08. 2017 pod číslom 2017/10217-4:10Go s platnosťou od 1. septembra 2017.
56. MŠVVaŠ SR – DODATOK č. 1, ktorým sa menia Vzdelávacie programy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením pre základné vzdelávanie – schválené 17. 8. 2018 pod číslom 2018/11398:1-10LO s účinnosťou od 1. 9. 2018
57. MŠVVaŠ SR – DODATOK č. 2, ktorým sa dopĺňajú Vzdelávacie programy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním pre základné vzdelávanie – pre účely školskej integrácie; schválené 25. 1. 2019 pod číslom 2019/6550:2-A104O s účinnosťou od 1. 2. 2019
58. DODATOK č. 3 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému MŠVVaŠ SR dňa 6. 2. 2015 pod číslom 2015-5130/1760:1-10AO – Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom slovenským – schválilo MŠVVaŠ SR dňa 4. 4. 2019 pod číslom 2019/4559:1-A1010 ako súčasť ŠVP pre ZŠ s platnosťou od 1. 9. 2019 začínajúc 1. až 3. ročníkom.
59. Metodický pokyn č.22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy, schválený MŠVVaŠ SR pod č. 2011-3121/12824:4-921 s platnosťou od 01. 05. 2011.
60. Metodický pokyn č. 31/2011 na hodnotenie žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím ISCED – 1 primárne vzdelávanie s platnosťou od 01. 06. 2011.
61. Metodický pokyn č. 32/2011 na hodnotenie žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia ISCED – 1 s platnosťou od 01. 06. 2011 – zrušené k 31. 08. 2015.
62. Metodický pokyn č. 35/2011 na hodnotenie žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia ISCED – 1 s platnosťou od 01. 06. 2011 – zrušené k 31. 08. 2015.
63. Metodický pokyn č. 36/2011 na hodnotenie žiakov s ťažkým alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia ISCED – 1 s platnosťou od 01. 06. 2011 – zrušené k 31. 08. 2015.
64. Metodický pokyn č. 19/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – primárne vzdelávanie (**poznámka** – predtým MP č. 32, 35 a 36/2011), **od 01. 09. 2015** jeden spoločný MP pre žiakov s ľahkým, stredným a ťažkým alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia.
65. Smernica č. 2/2009-R o zrušení niektorých rezortných predpisov, schválená MŠ SR pod č. CD -2009-18674/1531-1:09 dňa 15. 01. 2009 s platnosťou od 20. 01. 2009.
66. Smernica č. 7/2015, ktorou sa mení a dopĺňa smernica č. 9/2009-R, ktorou sa určuje postup úhrady cestovných nákladov na dopravu žiakov základnej školy a základnej školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v znení smernice č. 33/2012 a smernice č. 74/2012.

67. Tlačivo Návrh na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v materskej škole, v základnej škole, v strednej škole a v špeciálnej škole 428 MŠVVaŠ SR 2014/2015.
68. Usmernenie k výchove a vzdelávaniu žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov so všeobecným intelektovým nadaním s účinnosťou od 1. septembra 2015.
69. Postup centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie pri posudzovaní školskej pripravenosti detí zo SZP – usmernenie zo 04. 03. 2016 pod číslom 2016-11850/9969:1-100A – prílohou usmernenia je Metodická informácia pre odborných zamestnancov poradenských zariadení vydaná VÚDPaP.
70. VÚDPaP – Metodická informácia pre odborných zamestnancov poradenských zariadení, Posudzovanie kognitívneho vývinu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, aktualizované v r. 2018

Smernica č. 2/2009-R o zrušení niektorých rezortných predpisov, schválená MŠ SR pod č. CD-2009-18674/1531-1:09 dňa 15. 01. 2009 s platnosťou od **20. 01. 2009** ruší tieto rezortné predpisy:

- **Smernica MŠ SSR z 05. 07. 1985 č. 7496/1985-20 o základnej škole.**
- **Smernica MŠ SR z 13. 07. 2000 č. 1074/2000-41**, ktorou sa mení smernica MŠ SSR z 05. 07. 1985 č. 7496/1985-20 o základnej škole v znení smernice MŠMT SSR z 28. 08. 1989 č. 8119/1989-20.
- **Smernica č. 11/2006-R** z 25. 05. 2006, ktorou sa mení a dopĺňa smernica MŠ SSR z 05. 07. 1985 č. 7496/1985-20 o základnej škole v znení smernice MŠMT SSR z 28. 08. 1989 č. 8119/1989-20 a smernice MŠ SR z 13. 07. 2000 č. 1074/2000-41.
- **Metodický pokyn k zavedeniu profesie asistent učiteľa pri výchove a vzdelávaní detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v predškolských zariadeniach, v základných a v špeciálnych základných školách č. 184/2003 – 095** vydaný MŠ SR dňa 06. 12. 2003.
- **Metodické pokyny k výchove a vzdelávaniu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách** schválené MŠ SR dňa 31. 08. 2004 rozhodnutím č. CD-2004-12003/23597-1:095 s platnosťou od 02. 09. 2004.
- **Metodické pokyny k výchove a vzdelávaniu a metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov s autizmom č. CD-2004-15173/30667-1:095** schválené MŠ SR dňa 10. 11. 2004.
- **Metodické usmernenie č. 3/2006 – R** z 24. 01. 2006 k realizácii školskej integrácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základných školách a stredných školách.

Podkladom pre spracovanie boli všeobecne záväzné právne a interné predpisy platné k **31. 08. 2019**.

Odporúčania k školskému roku 2019/2020 sú v texte vyznačené fialovou farbou.

Zostavila a aktualizovala (k **01. 09. 2019**): Mgr. Dagmar Záborská, ŠIC Banská Bystrica

Overila a graficky upravila: Mgr. Eva Polgáryová, PhD., ŠŠI Bratislava